

2009/201

**FİNANSAL KİRALAMA
SEKTÖRÜNÜN VERGİSEL
BOYUTU
FİNANSAL KİRALAMA,
FAKTÖRİNG VE FİNANSMAN
ŞİRKETLERİ KANUN TASARISI**

SEMİNER
AÇILIŞ - TEBLİĞ - PANEL

İSTANBUL, 2009

İşbu kitap, 12 Haziran 2009 Cuma günü, İstanbul Milli Reasürans T.A.Ş. Konferans Salonu'n da gerçekleştirilen Seminerin açılış konuşmaları, tebliğler, panel konuşma ve tartışmalarının Nahit ÖZEN tarafından derlemesidir.

Her hakkı İktisadi Araştırmalar Vakfı'na ait olup, adı geçen Vakıf'tan yazılı izin alınmadıkça, aynen veya kısmen iktibas edilemez. Kitap, Vakıf merkezinden temin edilebilir.

İKTİSADİ ARAŞTIRMALAR VAKFI

19 Mayıs Cad. No: 3 Golden Plaza Kat: 8
34360 Şişli / İSTANBUL
TEL : (0212) 233 21 07 (pbx)
FAX : (0212) 233 21 96
TELG : FOUNDATION ISTANBUL
Email : info@iav.org.tr
Web : www.iav.org.tr

İÇİNDEKİLER

AÇILIŞ OTURUMU

İ. A.V. Başkanı Prof. Dr. Ahmet İNCEKARA	9
FİDER Başkanı Bülent TAŞAR	13
Vergi Konseyi Başkanı Mustafa UYSAL	19

TEBLİĞ OTURUMU

Başkan	: Prof. Dr. Cemal ŞANLI İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Öğretim Üyesi	
Tebliğ	: Finansal Kiralama Sektörünün Vergisel Boyutu ve Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanun Tasarısı Hakkında Değerlendirme	27
Tebliğci	: Doç. Dr. Veysi SEVİĞ Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Öğretim Üyesi İ.T.O. Danışmanı	

Finansal Kiralama Sektörünün Vergisel Boyutu ve Finansal Kiralama, Faktoring ve
Finansman Şirketleri Kanun Tasarısı Hakkında Değerlendirme

- Başkan : Prof. Dr. Şahin AKKAYA
İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Dekanı
- Üyeler (*) : Mehmet ATUĞ
Gelir İdaresi Başkan Yardımcısı
- : Ersun BAYRAKTAROĞLU
PricewaterhouseCoopers Türkiye Vergi Bölümü Ortağı
- : İbrahim Halil ÇİFTÇİ
İş Finansal Kiralama A.Ş. Genel Müdürü
- : Ali Rıza KERİMOĞLU
B.D.D.K. Düzenleme Dairesi Başkanlığı
- : Hayrettin KAĞNICI
T.İ.A.D. Başkanı
- : Prof. Dr. Cumhuri ÖZAKMAN
Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı

AÇILIŞ OTURUMU

- İ.A.V. Başkanı Prof. Dr. Ahmet İNCEKARA'nın konuşması
- FİDER Başkanı Bülent TAŞAR'ın Konuşması
- Vergi Konseyi Başkanı Mustafa UYSAL'ın Konuşması

İ.A.V. MÜDÜRÜ NAHİT ÖZEN'İN AÇILIŞ SUNUMU

Sayın konuklar, İktisadi Araştırmalar Vakfı ve Finansal Kiralama Derneğinin müştereken oluşturdukları “Finansal Kiralama Sektörünün Vergisel Boyutu Finansal Kiralama, Factoring ve Finansman Şirketleri Kanun Tasarısı” konulu seminere hoş geldiniz.

Seminerimiz 3 ana bölüm üzerine oluşturuldu. 1.bölüm açılış oturumu, 2.bölüm tebliğ sunumu ve 3.bölümde panel olmak üzere bu programı uygulamaya koyacağız. Açılış konuşmasını yapmak üzere İktisadi Araştırmalar Vakfı Başkanı Sayın Prof. Dr. Ahmet İNCEKARA beyi kürsüye davet ediyorum.

İ.A.V. BAŞKANI PROF. DR. AHMET İNCEKARA'NIN AÇILIŞ KONUŞMASI

Çok değerli konuklar, Finansal Kiralama Derneği Başkanı Sayın Mustafa UYSAL bey değerli hocam, hepiniz hoş geldiniz. Değerli katılımcılar sizleri seminerin başında saygı ve sevgi ile selamlıyorum. Umarım hepimiz için yararlı bir seminer olacak.

Efendim, 1962 kuruluş tarihli İktisadi Araştırmalar Vakfımız var. Türkiye ekonomisinin hemen her konusunda hem her alanında sorun olarak görülen, ortaya çıkan, muhtemel sorun olabilecek her alanda, bilimsel seminerler yapıyor. Neden bilimsel seminerler yapıyor? Çünkü sorunların ilgili taraflarını, sorunun çözümünde bilimsel destek sağlamak, bilimsel bilgi sağlamak, bizim Vakfın tüzüğünde ana amacımız olarak yer alıyor. Bu nedenle, genellikle sponsorlarımızın desteklediği bu faaliyetleri, ilgili tarafların katılımıyla bilim adamlarının, iş dünyasının, idareden insanların katılımıyla gerçekleştirmeye çalışıyoruz. Geçtiğimiz sene bilimsel seminerler yaptık. Bu senede başladık bilimsel seminer faaliyetlerimize. Şimdiye kadar toplam 62'den beri 200'ü aşmış yaptığımız seminerler, bilirsiniz hepsinin kitabı var Kitaplaştırılmış, bu eserlere Vakfımızdan ulaşabilir ve alabilirsiniz.

Efendim, geçen hafta "Yeni Borçlar Kanunu Tasarısının Değerlendirilmesi"ni seminer olarak yaptık. Daha önce bir il kalkınma semineri yaptık. Birkaç hafta önce Kırklareli'nde, bundan sonra belki yaz döneminde Temmuz-Ağustos aylarında, biliyorsunuz yaz dönemi geldiği için genellikle tatil olarak kullanılıp bizde faaliyet dışı olarak değerlendiriyoruz. Eylül-Ekim-Kasım döneminde yeniden bizde hani televizyonların bir ilk sezonu ikinci sezonu vardır ya, bizimde öyle, tıpkı okullar gibi. Eylül-Ekim döneminde tekrar faaliyetlerimize başlayacağız. O dönemde de 2 yurtdışı seminer planlıyoruz. Çünkü biz Türkiye ekonomisinin her alanında seminer yapıyoruz, her sorununu ele almaya çalışıyoruz, her sorununa bilimsel çözüm yaklaşımları üreten insanları bir araya getirip, bunları kitaplaştırıp insanlara, kamuoyuna, ilgili taraflara ulaştırmaya çalışıyoruz. Bu şekilde yararlı olmaya, bu şekilde

tatmin olmaya çalışıyoruz.

Efendim, hem Azerbaycan'da, hem umarım Kosova'da bilimsel seminerler planlıyoruz. Umarım onları da gerçekleştiririz. Ama hem Türkiye ekonomisinin sektörel anlamda çay, fındık gibi yağ sektörü gibi gemi inşa sektörü gibi alanlarda yaptığımız seminerlerde devam edecek. Ama yurt dışı seminerlerimiz de sürecek. Yurtdışı seminerler 5-6 aydan hatta 1 seneden önce çalışmaya başlamayı gerektiriyor. Umarım önümüzdeki günlerde Azerbaycan ve Kosova'ya gideceğiz. İlgili insanlarla görüşeceğiz ve gerçekleştirmeye çalışacağız.

Şimdi arkadaşlar, bugün yaptığımız seminer gerçekten eskiden beri planladığımız ama idarenin daha önce haksız olarak sektörü cezalandıran adeta kararlarından sonra bir bilimsel seminerin yapılması adeta çok büyük zorunluluk haline gelmiş bir seminer. Eskiden beri, dediğim gibi uzun zamandır planlıyorduk. Bugüne kısmet oldu diyelim. Neden bu sektör cezalandırılır? Neden, mesela Maliye Bakanlığının bu tavrına, davranışına yol açacak olaylar nelerdir diye baktığınız zaman şöyle bir şey çıkıyor karşınıza, leasing sektörü gerçekten yatırım faaliyetlerini, efendim yatırım faaliyetlerinde kullanılan araç-gerecin sermaye mallarını ilgililere sağlamayı amaçlayan yatırımcılara, müteşebbislere sağlamayı amaçlayan bir finansman modeli. Bu Türkiye'de yıllar önce düzenlenmiş ve bugüne kadar güzel bir uygulama ile devam etmiştir. Başkanın basında güzel bir sözü var. Bu hem televizyonda hem de yazılı basında da yer aldı. Orda da söylediği yaklaşık 2007 yılında 8 milyar dolar, 2008'de 5.3 milyar dolara inmiş. Bu hacme, ciroya ulaşmış, sektörün toplam hacmi, toplam cirosu, bakıyorsunuz 2009'un ilk 3 ayında sadece 400 milyon dolara gerilemiş. Alınan kararın, sektörü çok büyük oranda etkilediği anlaşıyor. Yani Maliye Bakanlığının bir gün hiç sektörle görüşmeden nerdeyse insanların görüşlerine, fikirlerine müracaat etmeden onlarla görüşmeden aldığı karar, adeta pire için yorgan yakılmış durumda bugün için. Maliye Bakanlığının işte %1 olan sektör için bir vergisel teşvik olarak uygulanan %1 KDV uygulamasını kaldırıp, birden bire %18'e çekmesi gerçekten sektörü faaliyetlerini bütünüyle nerdeyse bitiren çok az indiren bir karar olmuştur. Bunun mutlaka zaman zaman iyileştirilmesi yapıldı. Bazı özellikle tarımsal makinelerde falan iyileştirme yapıldı. Ama herhalde idarenin sektörle bilim adamlarıyla yüz yüze gelip kararı bir gözden geçirmesi lazımdı, değil mi? Ondan da kaçıyorlar genellikle olmaz böyle şey arkadaşlar ben bunu bir bilim adamı olarak eleştiriyorum idarenin bir ayıbı bir eksiği olarak görüyorum, onu açıkça söylüyorum. İster Bakan burada olsun ki çağırdık gelmediler, işleri vardır, sizlerle karşılaşmak istemeyebilirler vs. Ben açıkça söyleyeyim gelsin istiyordum. Ya da daha bakandan sonra gelecek müsteşar, müsteşar yardımcıları ilgili taraflar kimlerse. Bu konuyu Finansal Kiralama Derneği ile onun sponsorluğunda, bugün bilim adamları,

dernekten, iş dünyasından, ilgili taraflar ve idareden gelen arkadaşlarla ele alacağız. Bu seminerimize katılan daha doğrusu bu seminerimizin gerçekleşmesine katkıda bulunan ben, Finansal Kiralama Derneğine, başta Başkan Sayın TAŞAR olmak üzere çok teşekkür ediyorum. Sektörü bir dernek çatısı altında birleştirip onların sorularını elbette çözüm bulmakta sahip çıkıyor, onu takdir ediyorum. İkincisi elbette bu seminerde benden sonra tabii ki başkan konuşacak, Sayın Konsey Başkanımız Mustafa UYSAL bey konuşacak. Diğer oturum başkanı olarak konuşacak tebliğ sunacak Veysi SEViG hoca burada panele katılacak bütün bilim adamlarına, sektörden temsilcilere ve idarecilerin hepsine tek tek teşekkür ediyorum, seminerin yararlı olması dileğiyle hepinizi sevgiyle saygıyla tekrar selamlıyorum. Sağolun.

İ.A.V. MÜDÜRÜ NAHİT ÖZEN:

Prof. Dr. Sayın İNCEKARA'ya teşekkür ederiz. Şimdi konuşmasını yapmak üzere Finansal Kiralama Derneğinin Başkanı Sayın Bülent TAŞAR beyefendiyi kürsüye davet ediyorum.

FİDER BAŞKANI BÜLENT TAŞAR'IN KONUŞMASI

İktisadi Araştırmalar Vakfının değerli Başkanı, Sayın Ahmet İNCEKARA nezdinde bende İktisadi Araştırmalar Vakfına gerçekten bizim sektörümüz için çok önemli olan bugünlerde, böyle bir semineri oluşturduğu için ve çok da altına çizerek söylediği gibi bilimsel bazda, rasyonel düşünceler doğrultusunda bir takım sektör sorunlarına çözüm olacağına inanıyorum. Onun için öncelikli olarak İktisadi Araştırmalar Vakfı ve emeği geçen herkese çok çok teşekkür ediyorum. Ve sayın hocalarımız başta olmak üzere, panelin değerli üyeleri olmak üzere, sektörden değerli Genel Müdür ve çalışma arkadaşlarımız olmak üzere, siz değerli konukları basının değerli üyelerini gerçekten burada olduğu için ve bu semineri bizlerle paylaştığı için çok çok teşekkür ediyorum.

Şimdi aslında sektörle ilgili olarak konular panelde, Veysi SEViĞ beyin vereceği tebliğde, değinilecektir diye düşünüyorum. Birtakım konular, soru cevap kısmında bir sürü detaya gireceğiz ama benim için çok önemli olan ve hiç bir zaman sektörün içinden birisi olarak görmediğim ama Türkiye de yaşayan ve Türkiye'nin geleceği açısından, özlediğimiz Türkiye açısından, olması gereken konular diye, ben bu konuşmayı yapmak istiyorum. Konuya Başbakan da dâhil olmak üzere özel olarak kişisel bazda yazdım. Herkesi bilgilendirdim yazı olarak, üzerime düşen görevi T.C vatandaşı olarak yaptığımı düşünüyorum. Yani leasing sektörüne herhangi bir şekilde bir şirkette çalışan veya sektörün derneğinin Başkanı sıfatlarımdan da arınmış olarak bir T.C vatandaşı olarak bu konunun çok önemli olduğunu ve bu sektörün özellikle bugün konuşulacak olan belirli problemlerin ve masa üzerinde uzun yıllar duran problemlerin üzerinde konuşulması gerektiğini düşünüyorum. İlginç bir şey söylemek isterim. Bu bizim İktisadi Araştırmalar Vakfı ile yaptığımız üçüncü toplantı. Yani bu üçüncü toplantının sonunda çıkacak kitapçığın da ilk ikisinin duplikasyonu olmasını istemiyorum açıkça. Yani baki ikinci birincisinin duplikasyonudur. Türkiye de bir şeyleri ileri götürmemiz lazım, bir problem varsa konuşup çözmemiz lazım. Ben iki gün önce dünya leasing konferansında Londra da, Türkiye adına bir konuşma yaptım. Dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen 120'nin üzerinde katılımcı vardı. Geliş-

mekte olan pazarlar ve gelişmiş pazarlardan gelen, emin olun onların uğraştığı problemlerin bizim uğraştığımız problemlerle hiç ilgisi yok. Muhtemelen biz birazcık geride kalmışız bu problemler ya da bu problemlerle harcanan verimsiz zaman bizi geride tutmuş. Dünyadaki yeni uluslararası muhasebe standartlarını konuşuyorlar. Biz ise dünyada oluşturulmuş ve bugüne kadar onların 1950-60'lı yıllardan beri kullandığı muhasebe standartlarını henüz uygulayamaz durumdayız. Bu beni çok üzüyor. T.C vatandaşı olarak orada baktığım zaman, neden biz böyleyiz diye düşünüyorum? Niçin bu gelişmiş olan veya gelişmekte olan ülkelerin uğraştıkları problemler bizim problemimiz değil de onların 50 yıl önce çözdüğü problemlerle biz bugün problem olarak uğraşıyoruz. Ciddi şekilde bu beni üzüyor. Umarım, hakikaten gerçekten verimli olmasını istediğim bu seminer, gerçekten zamanlaması doğru olan bu seminer, gerçekten katılımcılar açısından çok doğru olan bu semine amacına ulaşır, o yüzden panelistlere, kamudan, Ankara'dan bürokrasiden gelerek zaman ayıran katılımcılara, gerek BDDK' dan gerekse Maliye Bakanlığından ve panelistte değerli görüşlerini alacağımız tüm hocalarımız ve katılımcılardan, gerçekten çok verimli bir toplantı olmasını istiyorum.

Sadece bir örnek vermek isterim. Bu konuda sıkıntı yaşadığımız için. Mesela, sadece örnek için söylüyorum. Hani diyeceksiniz ki, söylüyorsunuz da genel konuşuyorsunuz diyebilirsiniz. Bir tane örnek verir misiniz? Vereyim. Karşılıklar kararnamesi. Yani bir örnek vereyim, BDDK mutlaka karşılıklar kararnamesini uygulayacaksınız ve şu şekilde uygulayacaksınız diyor. Maliyede BDDK'nın öngörmüş olduğu karşılıklar kararnamesini bize BDDK'nın öngördüğü şekilde uygulamayacaksınız diyor. BDDK bizim rapor ettiğimiz, bağlı olduğumuz kurum, Maliyede Türkiye'nin herhalde en önemli kamu kuruluşlarından birisi, belki de en önemlisi. Şimdi ben hep şunu özlüyorum. İki tane üst kamu otorite kurumunun birbiri ile konuşup bir takım şeyleri çözüp bizim sektöre şu şekilde yapılması gerektiğini düşündüğüm yerde biz bir taraftan BDDK'ya gidip derdimizi anlatıyoruz, bir taraftan Maliyeye gidiyoruz. Şunu halletmeye çalışıyoruz. BDDK'nın tek başına karar verdiği, Maliyenin bize sorulmadan yapıldı dediği bir konuyu, biz iki kurumun ellerini birleştirerek hadi bunu yapında bizde sektör olarak zarar görmeyelim diye çaba gösteriyoruz. Ben, bizim bu konumda olmamamız gerektiğini düşünüyorum. Yani o yüzden hakikaten sıkıntımız var. Bir tek bu örneği verdim ama bir sürüde konu ve örnek var, onlardan da tebliğ sırasında bahsedilecektir eminim. Bana tekrar söz konusu geldiği zaman bir iki konuya daha değinmek isterim. Şunun altını çizmek isterim hep de çiziyorum, yanlış anlaşıldığımı biliyorum. Ama benim söylemek istediğim şey şu, kamu otoritesi, hükümetler bir sektörle ilgili olarak herhangi bir kararı siyasi olarak veya başka amaçlı alabilirler. Buna hepimizin saygı göstermesi lazım, ben saygı gösteriyorum. 1985 yılında Özal hükümetleri döne-

minde, Türkiye’de uzun vadeli finansman yokken, yatırım finansmanına büyük ihtiyaç varken, leasing sektörü bir şekilde teşvik edilmiş ve %1 KDV uygulanmış. Aslında şunu da belirtmek isterim. Leasing sektörü teşvik edilmemiş. Leasing sektörünün finanse ettiği üçüncü taraf olan kiracı konumundaki KOBİ’ler dediğimiz taraflar teşvik edilmiş. Çünkü leasing şirketi bu %1 KDV’yi alıp öbür tarafa %1, %18 ise %18 olarak pas ediyor, aradan bir para kazanmıyor. Onun için leasing şirketleri KDV olarak sübvansede edilmiyor, bunun altını çizmek isterim. Leasing şirketleri sübvansiyona aracılık ediyor. Ama sübvansiyon var. Kime? Kiracılara. Kiracılar kim. %99 oranında KOBİ’ler. Siyasi otorite kararıdır, gelişmiştir, sektör büyümüştür. 2007 yılı sonuna gelindi, alınan karar şu olabilir. Bu sektör çok gelişti, çok iyi ayakları üzerinde duruyor. Artık şu leasing sektörü üzerinden kiracılara, son dönemde de özellikle KOBİ’lere verilmiş olan teşviki geri alalım, güzel, siyasi otorite iradesidir. Ama bir geceden öbür geceye olur mu? Bizim bağlı bulunduğumuz Kurum Başkanı Sayın Tefik BİLGİN çıkıp, bizden herhangi bir görüş alınmadan yapıldı dediğine göre bunun yapılış şekli ve özelliklele yapılma zamanlamasının yanlış olduğunu söylüyorum ve bunda her zaman arkasında duruyorum. Siyasi otoriterin almış olduğu karara her zaman saygı duyuyorum. Ama bu taraflarla görüşülerek veyahut belirli bir geçiş dönemi 1-2 yıl yapılsaydı aslında sektör bu kadar zarar görmezdi, bu kadarda hezeyan olmazdı. O yüzden yapılış şekli ve zamanlamasına, zamanlamasına da özellikle karşıyım, zaten dünya ekonomisinin küçüldüğü bir dönemde, Türkiye ekonomisinin küçüldüğü bir dönemde, reel sektöre, orta ve uzun vadeli finansman sağlayan bir sektörle ilgili bu kararın alınma zamanlaması son derece yanlıştır. Onun için özellikle Maliye içerikli konuşuyor gibi görünsek de aslında BDDK’nın da Maliye ile beraber yapılması gereken konular içerikli olan bu seminerin gerçekten verimli olmasını ve birinci-ikinci seminer gibi birbirinin duplikasyonu olup dördüncü seminerde biz buraya çıkıp aynı sorunları tartışmamamız gerektiğini düşünüyorum.

Şöyle bir kısaca açıklama daha yapayım fazla vaktinizi almadan. Kanun taslağımız var TCMM’de, şunu söylemek isterim, kanun taslağı ile ilgili olarak da BDDK ile sektör olarak ortak çalışma yaptık. Ben çalışmaları yanımda getirdim, müthiş bir çalışma yaptık. Sektörün gerçek anlamda sokakta neler yaşadığını biz iyi bildiğimiz için çok iyi şekilde kâğıda döktük. Hiçbir zamanda tek taraflı bakmadık, rasyonel baktık, önerilerimiz ve bunların nedenleri ile beraber gittik. Yani, bir nalıncı keseri anlayışı olmadı. Ama çalıştığımız metnin arkasından, bizim önerilerimizle beraber, TCMM’ne gönderilen metinde, bizim kabul etmediğimiz sektörü ilerde sıkıntıya çıkaracak 2-3 tane önemli nokta var. O konularında bugün burada ele alınıp tartışılması ve bir şekilde kayıtlara geçmesini arzu ederim. En önemli maddelerden bir tanesi 33.maddedir, muhtemelen detaylı olarak girilecektir. Geri dö-

nen malların, değer tespiti ile ilgili olarak sıkıntı var orada, bir mal geri döndüğü zaman borçtan düşülür diyor. Ama bu malın değerinin ne olduğunu o gün ne olacağını, kim tarafından tespit edileceği ile ilgili herhangi bir açıklama ve bilgi yok. Bunun gibi birkaç tane daha sıkıntı var, eminim bu konularda burada tartışılır ve TCMM'de bu kanunla ilgili olarak plan bütçe komisyonuna indiği zaman muhtemelen bizde gidip kendimizi anlatma imkânı bulacağız. Umarım sektörümüzle ilgili ileriye dönük çözümler açısından, iyi bir kanun çıkacağını düşünüyorum. Maliye ile ilgili KDV dışında birkaç tane daha sorunumuz var. Onun da burada konuşulup bilimsel olarak, Ahmet Hocanın söylediği gibi rasyonel olarak, çözüm olması gerektiğini düşünüyorum. Hiçbir zaman nalıncı keseri olarak bir tarafa doğrultulmaması gerektiğini düşünüyorum. Eğer gerçekten leasing sektörüne ilave bir avantaj veriyorsa veya bu bir maliye açısından sıkıntı oluyorsa, bunun da burada oturulup konuşulması lazım.

Son olarak şunu söyleyeyim. Günün sonunda ben hesap yaptım, geçen gün okumuşsunuzdur da, 8.2 milyar dolarlık 2007 yılında yaptığımız iş hacmi yıllar itibarıyla bir yılda ulaştığımız en büyük rakamdır . %8 ve %18'lik KDV'yi ortalama % 10 gibi alarak katma değer vergisinin maliyeye baştan ödenmesi yerine 36 ay da, ki bunun ortalaması 18 aydır etkisini 1.5 yıllık faiz oranıyla bugünkü faiz oranı %13-14'le hesapladım. Konuştuğumuz rakam 150 milyon dolar, eğer 150 milyon dolar Türkiye Cumhuriyeti gibi dünyanın en büyük 17. ekonomisi ki, Avrupa da çok daha iyi yerdeyiz, 150 milyon dolarla ilgili olarak sıkıntı yaşıyorsa ki bu nakit sıkıntısı da olabilir, ben anlıyorum. Bütçe tutsun diye KDV'yi önceden alabilirler. Gerekçe her ne kadar tencere tava yapıyorlar gibi olsa da onun gerçek gerekçe olmadığını hep beraber biliyoruz. Yani ben bunu bir önceki Maliye Bakanımızla da konuştum. Gerçek gerekçe leasing sektörünün tencere tava yapması değildir. Maliyenin KDV'sini önceden alarak bütçe nakit akışını tutturmasıdır. Ama bu nakit akışı dediğimiz şeyde 150 milyon dolardır. Yani 150 milyon dolar yüzünden koskoca Türkiye'nin maliyesi tutmayacaksa bence tutmasın. Yani samimi olarak fikrim bu, o kadar çok açık var ki başka yerlerde ama bu sektör gerçekten nefes alamaz hale gelmiştir. Dolayısıyla gerek maliye nezdinde KDV öncelikli olarak başka vergi konuları ki onları burada detaylı olarak konuşacağız. ve BBDK nezdinde yeni kanun taslağı ile ilgili olarak gelecek olan yeni ürünler operasyonel leasing olsun, sat ve geri kiralama olsun, yazılım leasingi olsun sektör biraz nefes alacaktır. 2007 yılındaki rakamlara, her şey iyi giderse, kriz normale dönerse, 2012 yılından önce gelmemiz imkânsız. Her şeyi de düzeltirsek bu böyle. O yüzden reel sektöre kaynak aktaran bu sektöre hepimizin, ben sektörün bir parçası olarak söylemiyorum, bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak söylüyorum hepimiz sahip çıkmalıyız. Gerekçesini de söyleyeyim, ben FİDER başkanı olarak buradayım ama birde Siemens Leasing'in Genel Müdürlüğünü yapıyorum.

Orta ve uzun vadeli 600 milyar Euro civarında kaynak getirmişiz Türkiye'ye. Sadece bizim şirketimiz.

Şunu düşünün, biraz daha ben Alman ortaklarımıza KDV problemimiz var, karşılık problemimiz var, dediğim zaman adam diyecek ki, ben şuraya getirdiğim 500-600 milyonu Almanya'da kullanayım. Yani bence birazda ben orta ve uzun vadeli kaynak sıkıntısı çeken T.C'nin bu kaynağı getiren tarafları, aslında küstürmemek ve belirli konulara rasyonel çözüm getirmek zorunda olduğumuzu düşünüyorum. Bunu da Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak düşünüyorum. Gerçekten sektörden birisi olarak düşünmüyorum. Çünkü 2 sene sonra bu sektörün içinde varız veya yokuz. İnsanlar ve görevler geçici. Ama ben bu sektörün, bu kadar emek harcanan sektörün, şahsen de çok emek harcadığım sektörün, ayakta kalmasını istiyorum. O yüzden, bu salonda olan herkesin katkısı olacağına inanıyorum ve tekrar teşekkür ediyorum. Katılımınız için, davetiniz için ve düzenleyen herkes için emeği geçenlere teşekkür ediyorum. Sözü uzattığım için özür diliyorum, verimli bir toplantı olmasını diliyorum. Eminim konuşa konuşa, tartışa tartışa sektörümüzün ve ülkemizin hak ettiği noktaya gelmesin hep birlikte sağlayacağız. Bu ülke hepimizin ve gelecek nesillere sağlıklı bir ekonomi ve sosyal yapı bırakmamız lazım. Çok teşekkür ederim.

İ.A.V. MÜDÜRÜ NAHİT ÖZEN:

Efendim Bülent Beye çok teşekkürler. Vermiş oldukları bilgiler ve görüşler için. Açılış oturumunun son konuşmacısı olarak Vergi Konseyi Başkanı Sayın Mustafa UYSAL beyefendiyi kürsüye davet ediyorum. Buyurun.

VERGİ KONSEYİ BAŞKANI MUSTAFA UYSAL'IN KONUŞMASI

İktisadi Araştırmalar Vakfı ve FİDER'in çok değerli başkanları, çok değerli konuklar, çok kıymetli iki açılış konuşması dinledik. Onun için çok Ahmet hocama ve Bülent Bey'e teşekkür ediyorum. Aslında bu konuşmalar, hani teşbihte hata yoktur derler ama, padişahın halkına koyduğu vergilerden sonra, vezirine bir bak bakalım halk ne yapıyor? demesine benziyor veya Nasrettin hoca'nın fıkrasında yemini her gün dirhem dirhem kestiği eşeği için, "tam alıracaktı ki, öldü" dediği gibi.

Şimdi bu sektörün, tam alışıyordu ki, "öldü"denilecek bir sektör haline geldiği anlaşıyor. Hele 2009 yılındaki ilk 3 aylık rakamlardaki düşüklük %70 civarında ve ciddi. Oysaki ilk 3 ayda, bankaların gelirlerine baktığımız zaman, % 20'nin üzerinde artış gerçekleşmiş. İlk üç ayda bütün vergi gelirlerinde azalma var. Bir tek banka sigorta muameleleri vergisinde % 20 artış var, bu 1 milyar lira yapıyor. 3 ayda 1 milyar lira BSMV tahsil etti devlet. Yani bu krizin kâr şampiyonları bankalar oldu.

Peki, aynı anlamda bir finans sektörü finansal kiralama ise yerlerde sürünüyor. Yani sektör böyle bir çifte standartla karşı karşıya, biraz da bunun üzerinde durmak gerekir.

Leasing sektörünün sorunlarıyla ilgili olarak geçmiş dönemlerde de Vergi Konseyi olarak çabalarımız oldu. Önce Ahmet Hocama şunu söyleyeyim. Burada Maliye Bakanlığının resmi temsilcisi Gelir İdaresi Başkan Yardımcısı Mehmet ATUĞ kardeşimdir. Seminerde sunuşu var. Bu bakımdan Maliye Bakanlığından gelen herkesi, Maliye Bakanı temsilcisi olarak görmek lazım. Bende yarı resmi temsilcisiyim. Yani bir taraftan ayağım Maliye Bakanlığında, bir taraftan sivil toplumda yani özel sektörde; köprü görevi gören yarı temsilcisiyim. Bizim de onur başkanımız Maliye Bakanı. Dolayısıyla, Bakanlığın resmi ve yarı resmi temsilcisi olarak bizleri eğer kabul ederseniz mutlu oluruz.

Efendim, içinde bulunduğumuz ortamda dünyanın krizden geçtiğini biliyoruz. Bu kriz ülkeleri bazı değerler açısından ortak, bazı değerler açısından

dan da farklı yönde etkiledi. Çünkü hiçbir ekonomi birbiri ile benzer değil. Bizde reel sektörü etkiledi. Biraz önce de rakamları verdim. Finans sektörü, bankaların kârlarından bahsettim. Demek ki bankaları etkilemedi. Reel sektörü neden etkiledi? Çünkü bankalar, kredi kaynaklarını daraltılar; daralttıkları kaynaklarla daha likit hale geldiler. Likiditelerini hazineye, devlete borç vermekte kullandılar. Bir taraftan da verdikleri kredilerde de spreadlerini yükselttiler. Yani risk primi arttığı için spreadlerini yükselttiler. Bu aşamada en çok C ve D reting kredileri geri çağırdılar. Bunlar KOBİ'ler, KOBİ'lerin kredi kaynakları idi ve bu kriz döneminde daraldı. Nefes alamaz hale geldiler.

Ortada leasing şirketlerinin de nefesleri daha önce zaten büyük ölçüde kesilmiş olduğu için oradan da bir ip atıp, hadi şuradan tutun diyecek bir imkân da olmadı, maalesef.

Sonraki aşamalarda bazı tedbirler alındı. Alınmadı değil, KOBİ'lerle ilgili olarak ihracat şirketleri olarak neler yapıldı? Eximbank'ın sermayesi artırıldı. Eximbank'ın kredi limitleri arttırıldı. KOBİ'lere düşük faizli kredi destekleri getirildi. Ondan sonra işte en son, yatırım teşvik sistemiyle beraber kredi garanti fonu uygulaması getirilmek üzere 1 milyar lira civarında bir kaynak KOBİ'lere aktarılmak isteniyor. Bankalar üzerinden 10 milyarlık bir kredi hazine kredi garanti fonuyla birlikte KOBİ'lere verilecek. Fakat bütün bunlar yapılırken, acaba kobilerle ilgili olarak leasing yani, makine ekipman yatırımları açısından tekrardan bu kaynakları canlandırsak da bunlarda hareket geçme konusunda bir çaba maalesef gösterilemedi. Yani bu çaba dışında, birçok çaba gösterildi. Mesela, KOBİ'lerin birleştirilmeleriyle ilgili olarak kurumlar vergisi kanununda bir düzenleme yapıldı, uygulamaya geçmek üzere. KOBİ'ler hep düşünüldüyör aslında.

Bütün burada KOBİ'ler düşünüldüyorsa, hareket tarzında yanlışlık var diyorum ben. Yani leasinglerle ilgili bir talep gittiği zaman bunu KOBİ'lerle ilgili ilişkisi olduğu açık. Yani daha çok makine ve teçhizat yatırımlarının gelişmiş ülkelerde, %25'i leasing şirketlerinden sağlanıyor. Ama bizim ülkemizde bu en iyi dönemde %10'du. Yani makine ve ekipmanın teçhizatın ki bunlar daha çok orta vadeli KOBİ kredileri oluyor ağırlıklı olarak. Zaten büyük kredili büyük yatırımlarda KDV teşvikli olarak o mallar zaten ithal ediliyor. Orada zaten KDV problemi hiç yok. Yani küçük orta işletmelerin, efendim bir dışının koltuğundan tutun, küçük bir atölyenin freze tezgâhına kadar varan bir yapı içerisinde; bunlar bankalara zaten gidemiyorlar, gitseler onların kredi dosyaları oluşturmaları çok zor, kredi kararları uzun süre alıyor. Leasing şirketleri daha aktif bir pazarlama ile hızlı karar alıyorlar. Leasing şirketleri aynı zamanda bu tip malları ithal eden ithalatçıların yani tedarikçilerin bir pazarlama kanalıydı yani bir dağıtım kanalıydı: iki kanal birleşiyordu ve ciddi bir şekilde makine ekipman konusunda olsun veya diğer mallar konusunda ciddi bir yatırıma destek veriliyor idi.

Şimdi burada çözümü nedir? sorusu üzerinde durmak daha doğru. Daha önce hatırlayanlar vardır belki, 4-5 sene önce Maliye Bakanlığı leasing şirketlerinde muhasebe usulünü uluslararası muhasebe standartlarına doğru yönlendirilmek üzereydi. O çalışmalar yapılırken bazı teşviklerin kaldırılması gündemdeydi, biz o zaman yatırım indirimini muhafaza edilirse oto finansman sağlanır, diye Sayın Bakan'a da önermiştik, o zaman. Hakikaten o dönemde hem uluslararası raporlama standartlarına geçildi, bu yönüyle vergi istismarı kalktı. Şöyle ki, ödemiş oldukları kiranın %70'ini %80'ini ilk günden ödeyip neredeyse makinenin tamamını masraf yazıyorlardı. Böyle bir durum ne vergileme ilkelerine uygun ne muhasebe ilkelerine uygundu ve istismar edinilen bir konu olarak karşımıza çıkmıştı. Demem şu ki, o dönemde leasing şirketleri, belki böyle bir kötüye kullanmayı önlemeyi, Maliye Bakanlığı'na kendileri öneri olarak götürebilirlerdi. "Biz bunu istemiyoruz, biz şöyle bir şey olsun istiyoruz. İstemiyoruz ki işlemler bizim üzerimizden devletin vergisini yok etsinler." diye daha proaktif bir yapı olabilir miydi, diye düşünüyorum.

Sonuçta o dönem atlatıldı bu ikinci olay, ikinci konunun gündeme gelmesinde de burada istismar yok muydu? İkinci yasadan önce şöyle bir istismar vardı. KDV oranı %1'e düşünce, perdelerden tutup yer döşemelerine kadar inşaatla ilgili malzemelerin hepsine kadar çünkü hep %18'lik KDV'lerdi bunlar, bireysel olarak alınan mallara kadar ciddi bir KDV kalkanı oluşmuştu orada. Şimdi bu kalkan kötüye kullanma olarak görüldü. Bunu kaldırayım derken düzeltmek yerine tamamını kaldırdılar.

Böyle bir imajla yola çıktığınız zaman, haklı olduğunuz talepleri de anlatmakta zorluk çekiyorsunuz. Şimdi ben işin sadece "vergisi nasıl düzeltilir" diye konuya girmeden önce işin psikolojisine de vâkıf olacak bir ehliyeteye sahip olduğumu düşünüyorum. Şimdi bundan sonra bu nasıl düzelir? Konusu üzerinde yoğunlaşırken siyasi iradenin buna inanması lazım. Ama siyasi irade açısından leasing şirketleri FİDER olsun vs. Olsun, bu işi çok iyi anlatabilecek olan kişiler de dâhil olmak üzere, yollar hep çıkmaz sokağa girdi.

Oysaki sorun aslında leasing şirketinin sorunu olduğu kadar KOBİ'lerin sorunu. Şimdi şurada bir heyet düşünün, siyasi irade diye tasvir edelim. Kapıdan KOBİ'nin temsilcisi girdiği zaman hepsi ayağa kalkıyor. Leasing temsilcisi girdiği zaman kimse ayağa kalkmıyor, kafasını çeviriyor. Ben manzarayı böyle anlatmak istiyorum. Algılama meselesi bu, yani karşı taraftaki algılama meselesi. Şimdi bu sorunun çözümünde birinci derecede KOBİ'lerin seslerini yükseltmeleri lazım. KOBİ'lerin demesi lazım ki, "ey hükümet, ey siyasiler bu krizde ne oldu? Bankalar bizim canımıza okudular. Bizim en temel finansman kaynağımız vardı, onları da siz kestirdiniz. Biz istiyoruz, makine ve teçhizat alımlarımızı leasing şirketleri üzerinden yapmayı" demeleri gerekiyor, birinci planda. Talep oradan gelecek, onların temsilcileri sizin adı-

nıza gidecekler. Siz kapı aşındırmayacaksınız, siz geri planda duracaksınız. Ben size işin stratejisini anlatıyorum.

Teknik çözüme gelince, teknik çözümlerde alternatifler var. Yani İstanbul Finans Merkezi ile ilgili bir çalışma var, biliyorsunuz. İstanbul Finans Merkezinde 9 çalışma grubu var. Onlardan bir tanesi vergi çalışma grubu, bu çalışmalarını da Gelir İdaresi Başkanlığı ve Gelir Politikaları Genel Müdürlüğü ile beraber Vergi Konseyi Başkan sıfatı ile sürdürüyorum. Bütün sektörlerin temsilcilerini topladık. Orada biraz önce bahsettiğiniz o karşılıklarla ilgili sorunlar gündeme geldi, bunları rapora yazıyoruz. 6-7 Ekim tarihlerinde İstanbul Finans Merkezi stratejinin kamuoyuna sunulması bir şekilde yapılacak. Ya Başbakan tarafından veya ilgili Bakan tarafından yani normal iş planına göre öyle gözüktüyor. Biz oralarda leasing sektörünün de bu anlamdaki sorunlarını ifade etmeye çalıştık ve iş planını koymaya çalıştık. O yönüyle çözülebilecek konular çözülecek.

Şimdi vergi ile ilgili tek tek konular nasıl çözülür? Şimdi bir defa oradaki sorun temelde biriken KDV'ler, yani siz şimdi KDV'yi peşin ödüyorsunuz ama KDV'yi 4 yıl vadede dörde bölüp yani 4 yılı 48 aya bölüp faturaları kestiğiniz için bir seferde ödediğiniz KDV'yi 48 ayda geri alıyorsunuz. Ama bu böyle hele de iş hacmi arttıkça geride birikmiş KDV'ler artıyor. Bu da bir finansman yükü oluşturuyor. Siz alıcıya finansman yükünü de yansıtayım, dediğiniz zaman, "arkadaş dur" diyor. O zaman benim senden almamın ne kıymeti kaldı. Ben o zaman giderim makine ekipman sahibinden kendim direk alırım. Ne bileyim bir şekilde başka kredi bulmaya çalışırım veya satıcı kredisi bulurum vs. gibi başka alternatiflere gidiyor.

Şimdi birinci çözüm; KDV özü itibarıyla yansıtılan bir vergidir, yansımıyorsa orada bir hastalık vardır. Yani bir KDV yansımıyorsa hastalık vardır. Yansıtılamayan vergilerde Avrupa Birliği nakden iade yapıyor. Buna benzer bir uygulama yeni yatırım teşvik sisteminde getirildi. Nasıl getirildi? İşte 200 milyon liradan daha fazla yatırım yapan, makine teçhizat yatırımı yapan işletmelerde, birikmiş KDV'lerin ki onun içerisinde inşaat teçhizat ta dâhil olduğu için, KDV birikebiliyor. Bunların 3'er aylık sürelerde iade edilmesine ilişkin bir hüküm getiriliyor şimdi. Mesela bunun benzeri burada getirilebilir.

İkincisi biraz daha pratik bir öneri, O öneri, bir miktar leasing şirketlerini diğer şirketlere göre avantajlı hale getirebilir hem de mevcut iade sistemini de çalıştırabilir. O da şu; Alımlarda yine %18 KDV, ama kira faturalarında %8 olur. Bu ne demektir? Siz o zaman makine teçhizat alan KOBİ'lere 8'den satarsınız. 8'den sattığınız için bir maliyet avantajı getirmiş olursunuz. Yani ilk makineyi ithal edenden alsa 18 getirecek bir KOBİ, sizden 8 alacağı için % 10'luk bir avantaj sağlamış olursunuz. İkincisi %8'le %18 arasındaki 10 puanlık farkı normal mevcut mevzuat çerçevesinde siz iade ala-

bilirsiniz. Yani bu iki yöntem sanki bana en uygun yöntem gibi geliyor. Başka önerilerde olabilir. Ancak, eskisi gibi 1'e indirmek vs. gibi bu konular üzerine durmak yerine biraz daha bunun üzerinde durulsa iyi olur.

Yöntem ne olmalıdır? dediğim zaman da yöntem: KOBİ'ler sizin temsilciniz olsun. Bizler de etki analizlerinin yapılması, sonuçlarından Maliye idaresinin zarar görmemesi koşuluyla Vergi Konseyi olarak destek veriz. Tabi karar siyasi karardır. Bizim kararlarımıza siyasilerin uyması zorunluluğu elbette yok. Hatta bürokrasinin uyma zorunluluğu da yok. Çünkü sorumlu mevki siyaset ve bürokrasidir. Biz böyle katalizör gibi arada doğru yapıyı oluşturmaya çalışıyoruz.

Şimdi konuşmamın son kısmında, genel bir noktaya izin verirseniz temas etmek istiyorum. Bu da aynı zamanda KOBİ'lerle ilişkili, yani Türkiye biraz önce ilk konuşmamda bahsettiğim gibi, kriz ortamından geçiyor, demiştik. Peki, kriz ortamından dünya geçiyor, biz de geçiyoruz. Her ülke etkileniyor, biz de etkileniyoruz. İşsizlik oranları yükseldi vs. gibi.

Şahsen ben şuna inanıyorum: İşte İktisadi Araştırmalar Vakfı burada daha iyi araştırabilir, sizin kaynaklarınız çok daha geniş. Ben diyorum ki, kriz öncesi duruma göre kriz sonrasında Türkiye'nin mukayeseli üstünlüğü bölgesel olarak artmıştır. Eğer dünya krize girmeseydi, bu yapısal sorunumuzla, biz tekrardan duvara toslayabilirdik. Toslardık demiyorum. Toslayabilirdik. Çünkü cari açık 50 milyar üzerine çıkmıştı. Cari açıkla bütçe açığı birbirinin zıttı hareket eden iki unsur gibi görüyor. İki açık ama cari açık yükseldiği zaman bütçe açığımız düşüyor. Çünkü ithalata dayalı vergilerle bütçeyi dengede tutuyoruz. Bunun karşılığında cari açık azaldığı zaman ki, kriz dönemlerinden bahsediyorum. Vergi gelirlerimiz düşüyor. Bütçe açığı çıkıyor ki bütçe açığı bu sene 50 milyar YTL civarında bir bütçe açığı olacak. Ama cari açık 50 milyar dolardan 10 milyar dolarlar seviyesine düşüyor. Bu bizim yapısal bir sorunumuz. İşte bu sorunu gidermede Türkiye mukayeseli üstünlük sağladığı avantajları kullanılabilir. Bu üstünlük ne? Şimdi krizden önce bölgede;

1. Temel etkenlerden petrol fiyatları çok yükselmişti biliyorsunuz hep beraber. 140 dolarlara çıktı. 200 dolarlara çıkacak diye bekliyorduk. Bu kimin işine yarıyordu bölgede;

- a) Rusya'nın,
- b) Orta Doğu Ülkelerinin,
- c) İran'ın,

2. Krizden önce Doğu Avrupa Ülkeleri çok daha hızlı gelişıyorlardı. Çünkü Avrupa Birliği'ne kabul edilmişlerdi. Onlara kredi kaynakları açılmıştı. Ba-

tı Avrupa Ülkeleri, bankalar hep kredi açtılar. Komşularımız o zehirli kâğıtların etkisi Doğu Avrupa ülkelerine de sıçradı. Şu anda Avrupalı bankalar Doğu Avrupa'ya açmış oldukları kredilerden dolayı çok güç durumdalar ve Doğu Avrupa ülkeleri de çok güç durumda. Bütün bu yapı içerisinde biz Türkiye olarak gerçekten, eğer toparlanabilirsek bölgesel bir güç olabiliriz. İşte bölgesel bir güç olma yolunda KOBİ'lerin hele de AR-GE faaliyetleri ile ilgili olarak bir miktar daha ilave imkânlarla sahip olmaları gerekir. Maalesef AR-GE'ler, AR-GE imkânlarından KOBİ'ler yararlanamıyor. AR-GE kanun tasarısı Vergi Konseyi olarak hazırladığımız bir tasarıydı. Bin adam saat üzerinde çalıştık. Çok şükür kanunlaştı. Çok iyi oldu. Türkiye'nin önünü açtı, Türkiye'de birçok büyük şirketler, AR-GE merkezlerini Türkiye'ye taşımaya başladılar. Ama gel gelelim, AR-GE kaynaklarına ulaşılması için KOBİ'ler açısından yeterli çaba gösterilemedi. Çünkü o noktada ihmal oldu. Şimdi kobilerin temel sorunu;

1. Finansmandır

2. Verimsizliktir, o da AR-GE ile gelişmesi gereken bir şey. Bu verimsizliğin altında birçok kırımlar var. İşte burada imdada yetişecek olan yine dö-nüp dolaşıp leasing şirketleridir. Eğer bu değişimi yapacaksak, bölgesel olarak bir güç olma sevdasında isek, ne yapıp edip KOBİ'lerimizi ayağa kaldırmak için gösterilen birçok çaba var. O çabanın içerisinde mutlaka bir kenarında leasing şirketleri olmalı. Leasing şirketleri finansal kiralama şirketleri, KOBİ'lere global yaklaşmalı, onların sorunlarını çözmek için sadece kredi verelim diye değil. AR-GE kaynaklarına nasıl ulaşırlar? Hangi yatırımları yaparlarsa daha iyi olurlar? Yani birazcık mentalite değişikliği ihtiyacı da var, Sayın Başkanım. Yani KOBİ'lerin iç bünyelerinin analizi için bir çaba sarf edilsin. Sizde bu çabanın içerisinde olun. Neden KOBİ'ler daha verimli değil. Çok sayıda KOBİ'miz var. Yani bakarsanız Avrupa ölçeğine göre mukayese bile edilmez. Küçük, küçük, küçük. Bunların rekabet güçleri yok. Bir araya getirilmeleri lazım işte "kümelenme" diyorlar vs.

Yani ben, bu iki nokta üzerine çözüm yoğunlaşırsa, çözüm teknik olarak var, biraz sonra tebliğ sunan arkadaşlar belki benim aklıma gelmeyen çok daha iyi çözümler üretebilirler. Önemli olan sonuca ulaşmak, konuyu uzatmış da olabilirim. Affınıza sığındım, lütfen bağışlayın fazla uzattıysam. Ben inanıyorum ki bu sorun çözülür. Yani pozitif düşünmek lazım öncelikle, ayağa kaldırmanın önemine inanıyorum. Bize düşen bir görev varsa Sayın Başkan, açıkçası Türkiye çıkarları için, hizmet için varız. O konuda Vergi Konseyi'nin fonksiyonu, ekonominin kalkınmasıdır. Umarım bu sektör ve bu sektörde çalışanlar tümüyle bizim artık leasingde biraz önce Başkanın açış konuşmasında bahsettiği gibi, "ben gidince Avrupa'da bunlar başka şeyler konuşuyor", demişti. İnşallah bir gün gelir burada başka şeyler konuşuruz, Sayın Başkan.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Hoşça kalın diyorum. Sağolun.

İ.A.V. MÜDÜRÜ NAHİT ÖZEN:

Değerli konuklar, Sayın UYSAL'a çok teşekkür ederiz. Bu oturumun sonunda konuşmacı sayın Bülent TAŞAR Beyefendiye ve Sayın Mustafa UYSAL beyefendiye Vakfımızın küçük bir anısı olarak bir plaket vermeyi arzu ediyorduk. Plaketlerini vermek üzere Vakfımızın Başkanı Sayın Prof. Dr. Ahmet İNCEKARA beyefendiyi kürsüye davet ediyorum. Bülent Beyle birlikte.

TEBLİĞ OTURUMU

- Başkan** : Prof. Dr. Cemal ŞANLI
İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi
Öğretim Üyesi
- Tebliğ** : Finansal Kiralama Sektörünün
Vergisel Boyutu ve Finansal Kiralama,
Faktoring ve Finansman Şirketleri
Kanun Tasarısı Hakkında Değerlendirme
- Tebliğci** : Doç. Dr. Veysi SEViĞ
Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Öğretim Üyesi
İ.T.O. Danışmanı

İ.A.V. MÜDÜRÜ NAHİT ÖZEN:

Değerli konuklar, izin verirseniz tebliğ sunumuna geçmek istiyoruz. Bu bölümde tebliğ oturumunu yönetecek olan Prof. Dr. Cemal ŞANLI beyefendiyi başkan olarak kürsüye davet ediyorum ve tebliğ sunacak olan Doç. Dr. Veysi SEVİĞ beyefendiyi de tebliğ sunumu için kürsüye davet ediyorum.

BAŞKAN: PROF. DR. CEMAL ŞANLI

Çok değerli konuklarımız, bende kendi adıma hoş geldiniz diyor, saygıyla selamlıyorum. Biraz önceki konuşmacılarımızın gerek Vakıf Başkanı Ahmet İNCEKARA gerekse daha sonraki konuşmacımız Bülent TAŞAR Bey ve Mustafa UYSAL Beyler, bize gerçekten konunun ne kadar önemli olduğu hakkındaki duygularımızı biraz daha pekiştiren, güçlendiren çok güzel çok değerli konuşmasını dinlemiş bulunduk. İktisadi Araştırmalar Vakfı aşağı yukarı 47 seneden beri ülkenin çeşitli problemleri üzerinde, gerek akademik çevrelerin en önde gelen şahsiyetlerinin yapmış olduğu objektif tahlillerle ülkemizin problemlerine ışık tutmaya çalışmıştır. Bu faaliyetler bir yandan iktisat politikası kurucularını diğer taraftan teşri organını teşri tasarruflarını daha iyi bir şekilde organize etmelerini daha doğru daha sağlam temeller üzerine oturtmalarında her zaman etkili olmuştur. Bu oturumunda en azından pek az kişinin farkına varabildiği çok önemli bir ülkemiz problemine ışık tutmakta olduğunu görüyoruz. Umarım gerek teşri organı kanun yapıcılar gerekse ülkenin iktisat politikası kuran kurucuları burada ülkemizin problemlerini bertaraf edecek şekilde bilgilendirmiş olur ve gecikmeleri de bu tarihten itibaren bertaraf ederek ülkemizin daha çok faydasına olan uygulamalara geçebilirler.

Ben fazla konuşmak istemiyorum. Çünkü zamanı iyi kullanmamız lazım. Burada hepinizin tanıdığı değerli hocamız, kendisi akademisyen hüviyetiyle aynı zamanda araştırmacı hüviyetiyle aynı zamanda gazeteci hüviyetiyle ve aynı zamanda ülkemizin önde gelen vergi hukuku konusundaki en iyi yetişmiş elemanlardan birisi olmak yönüyle bize çok şeyler söyleyebilecek durumda. Bu bakımdan zamanın israfını engellemek istiyorum. Hemen sözü Veyisi SEVİĞ hocamıza devredip ondan sonra eğer sorularınız var ise Veyisi SEVİĞ hocamızın konuşmasından sonra onları sizden almak suretiyle konuyu biraz daha açma yoluna gitmeyi düşünüyorum. Tekrar hepinizi saygıyla selamlıyorum. Eğer zamanı kullanmada başarılı olabilirsek bu oturumu da böylece faydalı kurmuş olabileceğimizi ümit ediyorum. Teşekkür ediyorum. Söz sizin Veyisi Bey.

**FİNANSAL KİRALAMA SEKTÖRÜNÜN VERGİSEL
BOYUTU VE FİNANSAL KİRALAMA,
FAKTORİNG VE FİNANSMAN ŞİRKETLERİ KANUN
TASARISI HAKKINDA DEĞERLENDİRME**

Doç. Dr. Veysi SEVİĞ

Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Öğretim Üyesi
İ.T.O. Danışmanı

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan çok iltifatkâr konuştunuz. Vakfın sayın yöneticileri, sayın dinleyenler, sayın hocalarım ve değerli meslektaşlarım. Böylesine güncel ve önemli bir konuda, ben bir konuşma fırsatı buldum. Bu fırsatı iyi değerlendirmek istiyorum. Öncelikle tabi finansal kiralama sistemi-ne, bir ekonomide, ne kadar önemli olduğu konusunda fazla bir şey söylemek istemiyorum. Çünkü bu sistem esasında ekonomide dinamizmi getiren ve de yatırım yapma projelerini oluşturan kesimlere, bu işin makine, tesisat, teknolojiyen yararlanma konusunda imkân sağlayan bir sistem olarak ortaya çıktığını hepimiz bildiğimiz için bu konuda fazla durmayacağım.

1985 yılında Türkiye de yürürlüğe giren Finansal Kiralama kanunu o dönemin koşullarına göre bazı eksiklikleri olan ve özellikle de vergi konusuna önem vermeyen bir sistem olarak devreye giriyor. Bir boşluk da vardı. Fakat Finansal Kiralama kanununda önemli olarak ortaya çıkan bir sorun o dönemin yöneticileri ve karar vericileri tarafından da kolay çözüldü. Çünkü finansal kiralama kanununda katma değer vergisi açısından bir değerlendirme yapılarak bunu %1 uygulanması öngörüldü. Zaman içerisinde, sistemin vergisel ayağının eksik olduğu görüldü. Bu vergisel ayağının eksik olmasını dikkate alınarak 2003 yılında vergi usul kanununa mükerrer 290. madde eklenerek 01.07.2003'den geçerli olmak üzere bu sistemin bir ayağı da dikkate alınmak istendi. Fakat bunun üzerine hiç kimse fazla bir şey düşünmedi ve söylenmedi ama burada esasında Finansal Kiralama kanuna önemli bir darbe vuruldu. Şu nedenle vuruldu. Çünkü bu maddede vergi usul kanunu maddesinde bu işi yapacak olanların bu işe özgü kurulmuş kurumlara değil, herkese yaygınca bir hak olarak getirildiği görüldü. Yani x firması da aktifinde ki bir varlığı bu kanunu bu maddenin sorunu olarak başkasına da kiralama işlemi yaptı. Bu konuda o tarihlerde pek fazla ses çıkmadı. Tabi bu önemli bir eksiklik ve boşluktur. Kanunun özel bir düzenlemesi yani vergi usul kanundaki özel bir düzenleme esasında finansal kiralama sistemiyle ilgili işleyişle disiplin getiriyordu. Ama bu disiplinin yanında bu işi leasing şirketleri dışında başkalarının da bu sistemin içerisinde aktif rol almasına yol açtı. Bu önemli bir sorunun kaynağıydı. Getirdiği kolaylıklar şuydu;

- İktisadi kıymetin mülkiyetini kira süresi sonunda kiracıya devredilmesi ortak hükümdü. Bu bir defa daha tekrarlandı.
- Kiracıya kira süresi sonunda, iktisadi kıymetin rayiç bedelini düşük ve

de satın alma hakkının tanınması, buda bir defa daha tekrarlandı, ama kiralama süresi iktisadi kıymetin ekonomik ömrünün %80'inden daha büyük bir bölümünü kapsaması,

- Sözleşmeye göre yapılacak kira ödemelerinin, bugünkü değerlerinin toplamının iktisadi kıymetin rayiç bedelinden %90'ına daha büyük bir değer oluşturması gibi köşelere bunun içersinde çizilip kondu.

Şimdi burada da bir sorun yoktu. Çünkü bu her ne kadar isteyeninde leasing yapmasına ortam hazırlamış ise de yine katma değer vergisi açısından olaylar daha iyi gidiyordu. Çünkü burada bir malın leasing yoluyla alınması ve leasing yoluyla devredilmesi halinde %1 KDV uygulaması devam ediyor.

Ne vakit 2007 yılına geldik, işler biraz değişti. Dendi ki burada artık KDV oranı %1 değil, bu katma değer vergisi oranı lease edilen malı KDV'si oranında olsun dendi. Tabi bu olay gündeme geldiği vakit, esasında doğrudan doğruya leasing şirketlerini etkileyen ve onları olumsuzluğa sürükleyen bir olay olarak karşımıza çıkıyor. Neden? Çünkü burada daha önce de Sayın UYSAL da dile getirdi. %1 ile alınan mal, birdenbire %18 ile alınmaya başlandı. Ve en az 4 yıl süreyle, bu verginin karşı taraftan alınıp, bu %18 ile ödenen vergiden mahsubu gündeme geldi ki, leasing şirketleri kesin bir rakam bu, 100 lira 18 lira arası kadar maliyete yüklenip, bunu 4 sene içersinde karşı taraftan alıp, belki 3. yılında belki 2 yılın sonuna doğru ancak başa baş getirilebilir hale geldiler. Bu olay esasen çok önemliydi. Neden önemliydi? Çünkü burada leasing şirketlerinin üstlendiği kaleyi herhangi bir şekilde geriye alabilecek bir sistem devreye sokulmadan, belki de leasing şirketlerinde hiç bilgisine başvurulmadan, pat diye bu uygulama gündeme getirildi. Bu neyi sağlıyor? Bu şunu sağlıyordu. Efendim bu leasing yoluyla artık evinin mobilyasını, iskemlesini alıyorlar ve KDV'den böylelikle bir kaçış söz konusu oluyor gibi, düşüncelerden kaynaklanıyor. Böyle bir düşünceden kaynaklanan bir vergi değişimi, gerçekten hukuk açısından üzerinde durulması gereken bir konudur. Bu leasing çerçevesi içersinde düzenlenebilirdi. Burada değerli konukların içersinde başlangıç açış konuşması yapan FİDER Başkanında ifade ettiği gibi Avrupa liginde bazılarının araçlar-gereçler bazı malzemelerin leasing yoluyla alınması kanun içersinde o ilgili ülkenin koymuş olduğu kodların içersinde var. Türkiye biz herhalde dış fırçasını leasingde alamazsınız diye bir sistemi kendi içersinde yaratabilirdi. Nitekim sonradan çıkan yönetmelikte bazı düzenlemeler yapılarak hatırlıyorum, bir maddesi 2-4 yıldan daha kısa sürede leasing yapılabilecek varlıkları da belirlledi. Bu bir sistem içersinde hangi değerlerin hangi iktisadi kıymetlerin leasing konusu yapılamayacağı ifade edilebilirdi ki böyle bir sistem bizde de yarım yamalak var. Ama burada 18'i getirmek suretiyle leasing şirketlerine bir darbe hazırlandı. Şimdi bunu kolaylaştırılması olabilir miydi başka açıdan düşünüyoruz. O dönemde yine yanılmıyorsam bu kolaylaştırmalar kabul

edilmedi. Yani tabi ki sıkıntı üzerine leasing şirketleri, kendi aralarında bu konuyu tartıştılar, Maliye Bakanlığına gittiler, bir takım görüşlerini ileri sürdüler olmadı. Şimdi, Sayın UYSAL burada son derece değerli arkadaşım, sevgili kardeşim, meslektaşım her ne kadar beni üvey çocuk yaptıysa da Maliyede, önemli değil. Şunu söylüyor, diyor ki; bunu iade yoluyla alabilirsiniz. Ben bugünkü manzarayı size söyleyeyim, ihracatçı bile artık iadeyi doğru düzgün alamıyor. Leasing şirketine bu iade sistemine sokarsak olmaz. Pe-ki, ne olabilir? Olacağı şu; leasing firmalarını eğer ayakta tutmak istiyorsak, KDV bu sistem içerisinde %1'e indirmelidir. Birdenbire ikinci önemli bir olayla karşılaştık. Katma Değer Vergisi bir kararnamede %8'e indirildi ve 30 Aralık günü indirildi. 30 Aralıkta %8'e indirildi. Bu kararnamenin yayınlandığı gün indirildi. Birçok firma bundan dolayı şok oldular. Çünkü kendilerine faturalar kesilmiş %18'den çoğu, %8'e inmiş itiraz ettiler, kavga ettiler, darboğaza girdiler. Bu sırada da kararnamenin süreli olması dolayısıyla daha önce %18 vergi ödeyip aktifine mala alıp lease eden firmalar birden bire KDV'lerini %8 tahsil ettiler. Bu firmaların içine düştüğü darboğazın nasıl aşılacağı konusunda hiç kimseden bir ses seda çıkmadı. Yalnız leasing şirketleri köşeye sıkışıp kaldılar. Şimdi acaba böyle bir kararname çıkartılırken birden bire bunu %8'e indirmesi veya birden bire daha düşüğü de indirilebilirdi. Acaba doğru muydu? Bu malların yüksek oranların piyasadan alıp ithal edenler, gümrükleyenler, getirenler birden bire taksitlerini %8 vergiden almaya başlarken ne olacak? Bu konuda da herhalde bugüne kadar ses seda çıkmadı, yanılmıyorsam çıkmadı, böyle kaldı.

Şimdi bir önemli olay ben hatırlıyorum ve biliyorum. Bunu isterse arkadaşlarımız araştırabilir. Bu tür süreli yapılan işlemlerde, KDV oranı düşürmesi halinde mutlak suretle bundan dolayı zarar görecektir firmaları, telafisi için bir ara sistem şart. Bu sistem Türkiye'de düşünülmeyi, bu sıkıntı yaşandı. Nereden biliyorsun diye soracak olursanız. Ben âcizane ICC yani Uluslar arası Odalar Birliğine 9 yıldır Avrupa birliğindeki temsilcisiyim ve hukukunu biliyorum. Şimdi sistemin bir başka tarafı karşımıza çıktı. Oda şu; bu leasing yoluyla mal edinen, kiralayan, firmalar taksitlerini finans kuruluşları aracılığıyla yaparken, finans kuruluşları taksitleri almaktan o ay için intana ettiler ve yüksek vergi aldılar. Bu vergiden daha hala iade alamadılar. Bunu içinde yaşayanlar bilirler. Şimdi acaba nasıl olması gerekirdi? Olması gereken gayet basittir. Çünkü bu bir finansman sistemidir. Yani ülke içerisinde bir finansman sistemidir. Bu finansman sisteminde bu tür dolaylı vergi ağırlığını fazla oynak tutmamak lazımdır, istikrar kazandırmak lazımdır ki bu sistem kendi içerisinde gelişebilsin veya yaşayabilsin. İşte daralmamızın temel sebeplerinden bir tanesi bu olarak karşımıza çıkıyor.

Finansman şirketlerinin, içinde bulunduğu olaylar yalnız bunlarla ilgili değil. Şu sorunda gündeme geldi. Yurt dışında yabancı para birimine göre it-

hal edilen ve yine yurtiçinde yabancı para birimine göre lease edilen varlıklarda, kur oynamaları ortalığı allak bullak etti. Kur oynamaları ortalığı allak bullak ederken, birde kurdan dolayı KDV sorunu çıktı. O ikinci bir sorundu. Buda pek çözülemedi çözümlenemedi yerinde kaldı. Bakıyoruz birde başka olayda karşımıza çıkan, leasing şirketlerinin problemlili alacakları çıktı. Çünkü ekonomik kriz sadece bizim şirketlerimizin hâsılatını veyahut ta taleplerini düşürmedi. Bizim şirketlerimizin birden bire ekonomik darboğaza girmesine neden oldu. Ekonomik darboğaza girince, bazı şirketler bu lease yoluyla aldıkları varlıkların bedelini ödeyemez oldular. Dolayısıyla, bunların içersine leasing şirketleri bu malları geri almaları söz konusu oldu. Söz konusu olunca, acaba bu varlıkları geriye aldıkları vakit daha önce de burada ifade edildi. Nasıl değerlendirecekler? Nasıl aktiflerine alacaklar? Acaba bu varlıkları satarlarsa aldıkları para önce leasing ilişkisi, kişilerin, kurumların ödemedikleri borcuna mı mahsup edilecekti, yoksa bu değerlendikten sonra ortaya çıkan kâr ve vergiye tabi tutulacak bir kazanç olarak mı görülecekti. Bu konuda da daralma dönemini ekonomisi uygun bir değerlendirme politikası oluşturulmadı. Bundan bazı kurum ve kuruluşlarda sıkıntı çekmeye başladı. Yine bakıyoruz, bazı hallerde, leasing şirketleri şöyle olaylarla uzlaştılar. Esasında büyük kurum ve kuruluşlar oluşuyor. Kendilerini, alacakları makine tesisatı kendileri seçmek suretiyle araya leasing şirketlerini koymuş. Bu varlıkların alımı için leasing şirketleri devreye girdi. Ne yaptı? Finansmanı yaptı. Buna karşılıklı karşı taraf ödemeleri tahayyül ettiği programa göre yapmaya başladı. Fakat ortaya bir şey çıktı. Bu azda olsa çıktı. Ya gümrük girişlerinde sorun çıktı, faturalamada değer yüksek gösterildi veya beklenen o tarif edilen iktisadi kıymet olmadı veyahut ta yerli üretimden yerli alınan araç ve gereçlerde, faturanın doğru düzenlenmediği daha açıkçası yanıltıcı belge olduğu, hatta sahte olduğu iddia edildi. Bunlardan kim sorumlu olacak. Talep leasing şirketlerine talep yaratan mı sorumlu olacaktı bana göre bir makine beni finanse edin diyen mi sorumlu olacaktı yoksa leasing şirketi olacaktı. Leasing şirketleri sorumlu olacak. Bu çok yanlış bir olaydı. Çünkü leasing şirketlerinin önemli bir bölümü makineyi görmüyordu bile. Talep üzerine alınıyordu, talep üzerine ithal ediliyordu. Gümrükte hatası olan var, bilmiyorum içinde yaşayan şirketler var mı? Ama ben bunu görüyorum. Neden, çünkü ticaret odası müşaviri, bu konuların çözümü bize geliyor. Sözleşmeler yapılırken, sözleşmelerde hukuk normlarına iyi uyulmadı veya uyulması engellendi. Bunu resmi dairelerde yaptı. Gerek gümrük idareleri gerekse diğer kurum ve kuruluşlar özellikle bu arada resmi kuruluşlar leasing sözleşmeleri yapılırken müdahale ettiler. Bu müdahalenin sonucunda sözleşme türlerine deformasyon oldu. Bu sıkıntıyı da leasing şirketleri yaşamak zorunda kaldılar. Yine leasing şirketlerinin karşılaştığı sorunlar, ödeme güçlüğü aşamasında ki o tamamen son derece aktif bir konu. Ödeme güçlüğü ile karşılaştığı vakit bu ödeme güçlüğü içersine düşen firmalardaki var-

liklerini toplanmaları, onda da teknik olarak bazı konular görüldü. Yine makinelerin parçaları değiştirildi. Kimi makineler hurda diye satıldı. Leasing şirketleri makinelerini de alamaz hale geldiler.

Bütün bu eksikliklerden sonra şimdi çağdaş likidite diyebileceğimiz bir leasing olarak geniş leasing kanunu çok geniş kapsamlı bir kanun olarak karşımıza çıktı. Yeni bir tasarı şekline geldi. İşte leasing şirketleri birliği kuruluyor. Factoring şirketleri birliği kuruluyor. Bölge finansman şirketleri birliği kuruluyor. Daha geniş kapsamlı bir yasa tasarısı ile karşı karşıya kaldık. Bugün meclisin gündeminde bulunan 7 kısımdan oluşan 53 madde ve 4 geçici maddeden oluşan tasarı, geniş kapsamlı bir tasarı, çünkü geçmişte uygulanan 85 yılında çıkan tasarı bize bu konuda o dönemin koşullarına göre belki biraz katkı sağlıyordu ama artık katkı sağlayacak ülke olmadığı için deneme koşulları daha uygun diyebiliriz. Yalnız burada da bu tasarının içerisinde de eksik taraflar için, çünkü yine açış konuşmasında söylendiği gibi bu tasarıda leasing şirketlerinin finansman şirketlerinin factoring şirketlerinin ayırmak zorunda kaldıkları ve bankalar kanunu 53. maddesine dayanan karşılıkları biz burada hiçbir şekilde bu kanun kapsamında ve vergi hukuku kapsamında değerlendirmiyoruz. Bu sürtüşmede esasında bir başka açıdan olayı değerlendirmemiz lazım. Bankalar kanunu 53. maddesi gereğince bankalara bir hak tanıyoruz. Peki, leasing şirketi, bir finansman şirketi değil mi? Bankalarda bir finansman şirketi kurumu değil mi? Ama biri farklı finanse ediyor, biri farklı finanse ediyor. İkisine karşılık ayırma konusunda bu ayrımcılığı yapmamak için esasında vergi kanunlarına yeni bir madde koymak lazım. Bankalar kanunundaki madde yeterli değil. Bu genel bir hükümdür, vergi yasalarınca usul hukuku içerisinde karşılık ayırma konusunda bir madde konulsun. 1950'de yürürlüğe girmiş, yıllarca üzerinde karşılık konusunda el sürülmemiş. Özel olarak nitelikli bir olaya değer verip, içine bir madde koysak herhalde olay kökten çözülecektir. İşte esasında vergi hukukunun müdahale edeceği önemli bir alanda, bu konuda herhangi bir düzenlemeye rastlayamıyoruz.

Yine bir değerlendirme hükmü içersine konulabilir. Yani bugün leasing şirketinin geri aldıkları varlıkları, ne yapacaklar? Nasıl değerlendirecekler? Nasıl aktifleştireceklerdir. Bu değerlemede ortaya çıkan kıymet kaybını nasıl hesaplarına intikal edecektir. Bunun ayrıca, dikkate alınması gerekir diye düşünüyorum. Şimdi yine bazı hallerde şunları da görüyoruz. Leasing yapan bir malı kiracı olarak alınan sigorta primlerine ödeme yapar. Ekonomik sıkıntıları oluyor. Sıkıntıya düşüyorlar. Bu durumda sigorta primi ödenmeyen kurum ve kuruluşlar için nasıl bir yöntem izlenecektir? Nasıl bir hüküm oluşacaktır? Bunun esasında buraya konması lazım, kolay bir söz söyleyebiliriz. Diyebiliriz ki kiracı sigortalamak zorundadır. Kiracının sigortalamayı bırakın, bazen bulunmadığı oluyor, bazen de adamın parası olup karnını bile

doyuramıyor. Nereden benim verdiğim, kiraladığım makineyi sigortalayacak o adam. Buradan ortaya çıkan konunun, birde farklı şekilde dikkate alınması lazım. Yine son bir şey söylemek istiyorum. Sigorta hukuku açısından da yetersizdir. Leasing şirketlerinin kiralamış bulundukları varlıkları sigortalarması için özel bir düzenlemeye ihtiyaç vardır. Çünkü burada söylediğim gibi sigortalayacak olan kurum ve kuruluş kiracıdır. Kiracının ekonomik küresel krizden etkilendiği bir toplumda ki, bu Avrupa'da da yaşanıyor. Sigorta primi ödememesi halinde ve bu arada da o sigortalı varlığı herhangi bir yüksek bir değer kaybına karşı karşıya kalmaması halinde yapılacak düzeltmenin nasıl gidebileceği yönde özel bir düzenleme gerekmektedir.

Şimdi çok farklı bir konu, Avrupa birliğinde, 14 ülkede zannediyorum, küresel krizden kaynaklanan risklerin giderilmesi için bir fon oluşturuldu. Türkiye için biraz daha o söz konusu değil şu anda, onu da ayrıca bilgilerinize sunuyorum. Ben vaktinizi fazla almak istemiyorum. Sorulara da 5 dakika ayırılım diye hocamla konuşmuştuk. Burada kesiyorum ve teşekkür ediyorum.

BAŞKAN: PROF. DR. CEMAL ŞANLI

Efendim Veysi hocamıza çok teşekkür ediyoruz. Tebliğde bu problemi en hassas noktalarını bu kadar süre içerisinde böylesine parmak basabildi. Tahmin ederim saygı değer misafirlerimiz içerisinde sorusu olan veya bir takım katkıda bulunmak isteyenler olacaktır. Onlara da kısa süreli olarak söz vermek istiyoruz. Önce kendilerini takdim etsinler sonra katkılarını veya varsa sorularını sorsunlar. 5 dakikalık bir süre ayırdık bütün bunlar için. Mustafa Bey, sizin söylemek istediğiniz bir şey olur muydu? Sayın SEVİĞ hocamız bir size sataşma gibi bir şeyler söyledi, biraz önce söze başlarken.

SORU-CEVAP

MUSTAFA UYSAL

Veysi SEVİĞ Bey benim üstadımdır. Üstadım siz benim büyüğümünüz, ben sizin ancak evladınız olabilirim. Maliyeci değil de resmi temsilci anlamında söylemişim üstadım. Üstadım her zaman çok değerli Türk Vergi Hukukunda büyük hizmetleri geçmiştir. Bizimde saygı duyduğumuz değerli bir üstadımız çok da konuyu güzel topladılar. Umarım bütün bunlar Finansal Kiralama Derneğinin sorunlarının çözümünde yardımcı olacaktır diye düşünüyorum. Önemli olan o yolda olmak bu yola koyulduk sonunda başarıya ulaşmak hep beraber olacaktır diye düşünüyorum. Yine bu toplantıyı düzenleyenlere teşekkür ediyorum. Üstadıma ayriyeten güzel sunuş için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN: PROF. DR. CEMAL ŞANLI

Efendim Mustafa beye teşekkür ediyoruz.

BÜLENT TAŞAR

Ben çok konuştuğum için söz almadım. Salonda kimse bir şey söylemek istemiyorsa ben bir açılış yapayım. Çok kısa bir şey söylemek istiyorum. Avrupa Birliği ülkelerinde katma değer vergisi 1 ay sonra alacaklı veya verecekli olarak karşılıklı nakit olarak hesaplaşılır. Dolayısıyla biz 1 aydan vazgeçtik Mustafa beyin söylediği gibi 3 ayda eğer alacaklıysak paramızı nakit olarak vereceklerse çözüm zaten bulunmuştur. Ama yani inanın biz bütün bu öneriler ve Avrupa birliği uygulamalarıyla, maliyeyle, gelir idaresi ile ciddi bir şekilde bu konuyu konuşuyoruz. Maliyeye söylediği şey şu; Avrupa birliği uygulamalarını biz uygulayacağız. Çünkü o standartları yolunda yürütürüz, ama paramız yok. Yani parası yoksa Avrupa birliği standartlarını uygulamasını varsayalım tamam geçtik. Dedik ki başka bir çözüm yolu bulalım, ne yapalım? İkinci çözüm ne olabilir? Geriye de gitmeyelim. KDV %1, %1 olmasın. Ama alısta %1 olsun, kiralar üzerinde cari KDV olsun. Dolayısıyla vadeden oluşan ve kiracının üstüne yansıyacak vade farkı oluşmasın ki bizde herhangi bir diğer finans enstrümanına, bankaya karşı haksız rekabet konumunda olmayalım. Haklı olarak cevap şöyle; bugüne kadar yapılmış olan herhangi bir şekilde sektör ayrımı yapmadan, genel anlamda, hiçbir tarafa eşitliğin dışına çıkmadan, uygulama içinde olmak istenmiyor. Doğru bir yaklaşım, yani şunu söylemek istiyorum. Alısta %8, banka kredisıyla

%8, leasingde de %8. Dolayısıyla baştan %1 yaptığınız zaman böyle bir uygulamada bir ayrıcalık oluyor. Böyle başlayalım, bir trans bir geçiş dönemi yapalım. En azından bir şey yapalım, sonra bu süreç içinde kalıcı bir çözüm üretelim. Var mı önerimiz? Var. Nakit para kalıcı çözüm de geri almak. Öbür türlü çözüm ne olabilir? Var. Katma değer vergisiyle ilgili olarak finansmanı biz kredi vermek suretiyle sağlayalım. Yani katma değer vergisinin, bilânço-ya girip çıkmamasını sağlayalım, birinci günden yok edelim. Güzel bir öneri, çünkü bilânçoda taşıdığınız zaman sayın hocamın söylediği gibi kur artış ve inişinde eğer bilânçonuzu döviz olarak tutuyorsanız ve raporluyorsanız uluslararası şirketler ve banka iştirakleri, özellikle yabancı banka iştirakleri, biz mesela Euro olarak yapıyoruz. İlk başta katma değer vergisini Euro olarak finanse ediyorsunuz ki borçlanıyorsunuz. Sonra onu TL yapıyorsunuz, sonra KDV dendiği içinde Euro'da oynayan kurla bizim bilânçomuz altüst oluyor. Ben buna hakikaten bizim Siemens'e anlatmakta güçlük çekiyorum. Yani böyle bir şey olabilir mi? Katma Değer Vergisi sizin bilânçonuzu nasıl bozabilir? Diye ben bunu anlatamadım. Hala daha boğuşuyoruz.

Çözüm olarak şunu söyleyeceğim. Kısa olarak söyleyeyim, çokta fazla vakit almak istemiyorum. Biz yeni kanuna da koyduk. Polonya uygulamasında olduğu gibi leasing şirketleri olarak ödenmiş sermayemiz kadar, kredi verebilmeliyiz. Sadece ödenmiş sermaye, bizim paramız değil halktan toplamıyoruz, tahvil çıkarmamışız kendi param istediğim gibi batırırım, çıkarırım değil mi? Yani böyle bir şey var. Ben onu kredi olarak verebilmeliyim. Şimdi bunu sağlayabildiğimiz zaman katma değer vergisi kısmını biz kredi olarak verebiliriz. Leasing sözleşmesi ise onu bilânçonun içinde KDV'den arındırmalı. Şunu yapacaktır, biz krediyi vereceğiz o krediyi KDV'yi birinci günden tahsil etmiş olacağız, bilânçomuzda hiç sokmayacağız, kesmiş olduğumuz faturaların üzerinde katma değer vergisi olmayacak, birinci günde tahsil edilmiş olacak. Buda bir yöntem. Artık bu kadar çok kafa yormaya başladık yöntem üretmeye başladık ki Avrupa standartları tabi var ama hani Türkiye'de olmayan şeyler. Birtakım böyle önerilerle aslında bu işi çözmeye çalışıyoruz. Kalıcı çözümde yapmamız lazım. Dolayısıyla her normalin dışında yapılan uygulama, bir gün tekrar dönüp 2 yıl sonra tekrar önümüze konulur. 2 yıl sonra tekrar problemi tartışırız, o yüzden bir tarafından da hakikaten maliyede, kalıcı bir çözüm olmasını istiyoruz. Ama bir geçiş döneminde belki de %1 baştan olup, %18 kiralarda olup ve 1 yıllık süre içinde biz bunu belki de bir Avrupa Birliği belki de hakikaten ciddi şekilde krizden çok iyi çıkarız. Maliyenin kasası parayla dolar ve bize de 3 ayda bir öderler. Yani hakikaten bu süre içinde neler yaşayacağımızı da bilmiyorum. Ama bunu böyle yapmak lazım. Bir şey daha söyleyeceğim. Teşvik belgeli işlemlerde %0 KDV ile almış olduğumuz işlemlerde, kiralarda cari KDV uygulanıyor. Yani bu son derece yanlış bir uygulama, bundan önceki Maliye Bakanlığı Müsteşarı Hasan Basri Beyle görüştüğümüz zaman siz

yanlış biliyorsunuz, hatırlıyorsunuzdur bu bir garabet uygulanmaması lazım dedi. Yani görüşmede. Ama ondan sonra bunun böyle uygulandığı açıkça kendisinde gördü ve düzeltemedik. Yani müsteşarlık nezdinde düzeltemedik. Yani birtakım sıkıntılarımız var. Bunu kalıcı uzun vadeli çözmek lazım, uzun vadeli çözüm için belki BDDK ile beraber söylediğim öneriyi uygulamamız lazım, ama iki tane kamu kurumunu devreye soktuğunuz zaman süre çok uzuyor. Yani bir tanesiyle bile, işte bu üçüncü toplantımız ama belki de bir geçici, %1 cari KDV baştan, o da %0 olmasın. Çünkü kanun değişikliği giriyor. Yönetmelikle %1 baştan, kiralar üzerinden de cari KDV bir süre konsun o süre içinde çözümü beraber üretelim diye bir önerimiz var. İşte bunu da konuşuyoruz. Teşekkür ederim.

DOÇ. DR. VEYSİ SEVİÇ

Şimdi Sayın UYSAL çok iyi hatırlayacaktır. Bizde KDV iadesi ile ilgili ya-sa maddesi çok önemli bir hükmü içeriyor. Oda şu; eğer indirimli oranın bir kesimi varsa buradan sizin KDV iadesi alabilmeniz için bir kere belli bir miktarı geçmesi lazım ve içerde de belli bir stok tutmanız lazım bu sene oluş-madı. Şimdi leasing şirketleri, ekmek imalatçısı gibi böyle ufak miktarlı işler-le uğraşmıyor. Büyük miktarlı işlerle uğraşılıyor. Size iadeyi 3 ayda yapabil-meleri için kanunda değişiklik yapmaları lazım, kanunda bu değişikliği yapa-bilmeleri için bir kere hiçbir itirazla karşılaşmamaları lazım. Eğer leasing şir-ketleri böyle bir değişiklik isterlerse 3 ayda bir bize iade edilsin diye piyasa-daki ne kadar fırıncı varsa, Ankara'nın göbeğinde olur. Onun için bunu bira-kalım, biz bunu %1'e indirelim. Üstelik de şimdi o iadelerde 1 sene içersin-de eğer siz mahsup edemezseniz ertesi sene naklen alıyorsunuz. Fırıncıya bunu böyle yaparken size getirirler, bunu 3 ay içersinde iade edelim derler-se, Türkiye'de inanılmayacak bir tablo çıkar. Onun için o tarafın üzerinde fazla durmayayım da bunu %1'e indirsınler, siz daha kolay bu işi yapın. İkinci bir olay var, Türkiye'de bu olmaz ama İspanyollar yaptı bu işi. Birikmiş KDV'sini götürüyor bankaya beyan ediyor. Vergi dairesi onaylıyor o kadar kendisine 0 faizli kredi veriyorlar. İspanyollar yaptı bu işi.

MUSTAFA UYSAL

Efendim birde Bülent Bey söylediği için aklıma geldi. Çok kısa belki sü-reyi de sayın başkan aşmış olmamak için sizden de izin istiyorum. Şimdi leasing şirketlerinin bu işlemleri yapmalarını önemli bir argüman daha var, değerli konuklar, oda leasing şirketleri devirden çıktığı zaman satıcıyla alıcı küçük KOBİ karşı karşıya kalıyor. O zaman diyor ki alıcı, satıcı arasında, ağabey faturayı kaçta kesersen iyi olur diyor? O da; sen ne kadarlık fatura istiyorsun diyor, senin işine yarayacak kadar keseriz ağabey diyor. Şimdi bakın, bu leasing şirketi gibi bir kurumsal yapı araya girdiği zaman, bu böy-le olmuyor. Dolayısıyla leasing şirketleri aslında Maliye Bakanlığının önem-

li bir vergi tahsilât departmanları gibi çalışıyor ve kayıt dışıyla da önlüyor bu yönünü. Bunun da çok iyi not edilmesi lazım, çok iyi anlatılabilecek konulardan bir tanesi kayıt dışılık açısından, ama çözüme doğru gidecek yol bulunur. Hareket tarzını da devretti sayın başkan ama asıl uzmanlara da üstadımdan sonra diğer seminerdeki arkadaşlarımızın da çözümlerine iyi fikirler çıkabilir Veysi üstadım değişik önerilerde bulundu. Onları bir araya getiririz, hepsinden bir yemek yapılır, gibi geliyor bana değerli arkadaşlar.

BAŞKAN: PROF. DR. CEMAL ŞANLI

Teşekkür ediyoruz. Bize tanınan süreyi de aşmış bulunuyoruz. Bu bakımdan oturumu kapatıyor gerek konuşmacılara gerek sayın misafirlerimize tekrar saygı ve sevgilerimizi arz ediyoruz.

İ.A.V. MÜDÜRÜ NAHİT ÖZEN:

Değerli konuşmacılara tekrar teşekkür ediyoruz. Ara vermeden önce vakfımızın konuşmacılara küçük bir plaketini sunmak üzere, Üniversitelarası Kurul, 24.Dönem Başkanı ve Marmara Üniversitesi Eski Rektörü Sayın Prof. Dr. Tunç EREM beyi plaket vermek üzere kürsüye davet ediyorum.

PROF. DR. TUNÇ EREM

Efendim izin verirseniz, çok kısa bir şey söyleyeceğim. Çünkü biz Veysi Beyle çok yakın bir arkadaşlığımız var ve bu yıllara dayanıyor. 30-40 senelik bir dostluğumuz var. Ben şunu iftiharla söyleyeyim. O kadar akademisyen tanıdım ama Veysi Bey kadar değerli bir vergi uzmanı tanımadım. Bunu özellikle söylemek istiyorum. Bu yalnız benim fikrim değil, başkalarının da fikridir ve böylesine değerli bir arkadaşımızın hem dekanlığını hem rektörlüğünü yapmaktan gurur duydum yıllarca, bunu da vurgulamak istiyorum. Onun için, vakfımızın bu küçük armağanını, ufak plaketini kendilerine takdim etmekten onur duyuyorum. Teşekkür ederim.

PANEL

Finansal Kiralama Sektörünün Vergisel Boyutu ve Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanun Tasarısı Hakkında Değerlendirme

- Başkan** : Prof. Dr. Şahin AKKAYA
İstanbul Üniversitesi
İktisat Fakültesi Dekanı
- Üyeler (*)** : Mehmet ATUĞ
Gelir İdaresi Başkan Yardımcısı
- : Ersun BAYRAKTAROĞLU
PricewaterhouseCoopers
Türkiye Vergi Bölümü Ortağı
- : İbrahim Halil ÇİFTÇİ
İş Finansal Kiralama A.Ş. Genel Müdürü
- : Ali Rıza KERİMOĞLU
B.D.D.K. Düzenleme Dairesi Başkanlığı
- : Hayrettin KAĞNICI
T.İ.A.D. Başkanı
- : Prof. Dr. Cumhur ÖZAKMAN
Bahçeşehir Üniversitesi
Hukuk Fakültesi Dekanı

İ.A.V. MÜDÜRÜ NAHİT ÖZEN:

Efendim çok teşekkürler, 15 dakika ara veriyoruz, son bölüme geçmeden önce

Değerli konuklar, programımızın bu bölümünde, “Finansal Kiralama Sektörünün Vergisel Boyutu ve Finansal Kiralama Factoring ve Finansman Şirketleri Kanun Tasarısı Hakkında Değerlendirme” konulu paneli yönetmek üzere İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Dekanı Sayın Prof. Dr. Şahin AKKAYA beyefendiyi kürsüye davet ediyorum.

Panelde konuşmacı olarak, Gelir İdaresi Başkan Yardımcısı Sayın Mehmet ATUĞ Bey, PricewaterhouseCoopers Türkiye Vergi Bölümü Ortağı Sayın Ersun BAYRAKTAROĞLU, İş Finansal Kiralama Genel Müdürü Sayın İbrahim Halil ÇİFTÇİ, B.D.D.K. Daire Başkanlığından Ali Rıza KERİMOĞLU, T.İ.A.D. Başkanı Sayın Hayrettin KAĞNICI, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Cumhuri ÖZAKMAN. Panelimizin sonunda soru-cevap bölümümüz oluşacak. Dolayısıyla hangi konuşmacıya soru sorma arzusundaysanız lütfen panel sonunda sorularınızı sorabilirsiniz. Sayın başkan ve üyelere katıldıkları için çok teşekkür ederiz.

BAŞKAN: PROF. DR. ŞAHİN AKKAYA

Çok teşekkür ediyorum. Öncelikle finansal kiralama sektörünün sorunlarını ele almayı amaçlayan bu seminerin düzenlenmesinden dolayı İktisadi Araştırmalar Vakfı ile Finansal Kiralama Derneğini kutlamak istiyorum. İkinci teşekkürümde, burada bu panelde, gene burada başkan olarak görmek istediklerinden dolayı da ben ne kadar mutlu olduğumu ifade etmek istiyorum ve bundan dolayı da teşekkürlerimi İktisadi Araştırmalar Vakfı Başkanı-mıza huzurunuzda iletmek istiyorum.

Bugün, Cuma günü, yarın ve Pazar günü hafta sonu tatilimiz ve Cuma gününün akşamına da çok fazla bir vaktimiz kalmadı. Ben ondan dolayı sözü çok fazla uzatmadan, teşekkür faslından sonra sözü çok uzatmadan, ilk panelistimize vermek istiyorum. Ama süre sınırlamasını öncelikle hatırlatırsam herhalde kızmazsınız diye düşünüyorum sayın konuşmacılar. Herhalde 15'er dakikalık konuşma süresi hepimize yeterli olacaktır diye tahmin ediyorum. Buyurun Sayın Mehmet ATUĞ Gelir İdaresi Başkan Yardımcımız.

MEHMET ATUĞ

Gelir İdaresi Başkan Yardımcısı

Teşekkür ederim sayın hocam. Herkese hoş geldiniz diyorum. Bundan önce gerek Mustafa UYSAL üstadım, gerekse Veysi SEVİĞ üstadım, teknik konuların hepsini anlattı. Aslında anlatacak çok fazla bir şey kalmadı. Şimdi tabi önemli düğüm noktasının KDV olduğu gözüküyor. KDV oranlarında ani yapılan değişikliklerin, sektöre ciddi oranda sorunlara yol açtığı ve bunun da geçen 1,5 yıllık süre içerisinde henüz çözülemediği gözüküyor. Tabi arkasından ekonomik krizin gelmesi üstüne ikinci bir etki oluşturdu. Tabi bunun çözümü bürokratik yoldan daha ziyade siyasi olarak gözüküyor. Bunun içinde, sektörün herhalde kendilerini, siyasilere, bugüne kadar ya iyi anlata-madı ya da siyasiler kanun önemini anlayamadı şeklinde düşünebiliriz diye düşünüyorum. KDV oranının, aslında şuan da katma değer vergisi kanu-nunda çok ciddi istisnalar, muafiyetler, oran uygulamalarında çok geniş mik-tarda belki katma değer vergisi kanununda katma değer vergisi uygulama-sında olmaması gerektiği kadar geniş oranda, indirimli oran, istisna ve mu-afiyetler mevcut durumda. Biz maliyeciler olarak aslında bunların daha az, daha uygulanabilir, daha iyi seçilmiş bir şekilde olmasını arzu ederiz. Tabi bu düzenlemelerin son nihai karar vericisi siyasiler olduğu için onlardan ge-len direktiflerde idareciler tarafından yerine getirilir ve gereken işlemler ha-zırlanır.

Sayın FİDER başkanımıza, Veysi üstadım Avrupa Birliğinde katma de-ğer vergisini bir mükellef 1 ay içerisinde eğer tahsil ettiği KDV'lerinden azsa, devreden KDV'si çıkıyorsa bunu ertesi ay gider, vergi dairesinden veya ban-kadan kurulacak bir sistemle alır dediler. Doğru söylüyorlar Avrupa Birliğin-de bu katma değer vergisi kanununun veya katma değer vergisi uygulama-sının temel prensibi de bu. Belki Türkiye'de de bugüne kadar olması gere-kirdi. Ama olmadı, bunun bence en büyük sebebi, henüz daha ülke olarak kayıt dışılığı çözememiş olmamız. Eğer biz bunu yapacak olursak, paramız yok değil, paramız var veririz ama herhalde başka tarafa para kalmaz onu verdikten sonra, ama bu Avrupa birliğinde biliyorsunuz yakında vergilendir-me faslı açılacak. Avrupa birliğinde de buna yönelik olarak bir perspektifin

verilmesi gerekecek. Ya Avrupa birliğine geçiş süreci içerisinde veya geçtikten sonra bilemiyorum siyasetler en son kararı verecek tabii o belge içerisinde. Bu şekilde çözülecek. Çözöldükten sonra eğer siz o zamana kadar hayatta kalırsanız belki sorununuz kalmayacak herhalde. İnşallah bu kısa sürede olur.

Teknik konulara çok fazla girmeyeceğim. Kararnamenin uygulamasını biliyoruz. İşte aralık ayından itibaren %1'lik oranlar malların tâbi olduğı hâle dönüştü. Ama oraya da bir hüküm konularak daha önce yapılmış sözleşmelerde, eski oran uygulanacağı şeklinde bir hüküm kondu. Daha sonra buna yönelik bir iki istisna getirilmiş. Özellikle deniz araçlarında, hava taşıt araçlarının işletilmesine yönelik olarak alım ve satımlardaki istisnânın olması sebebiyle katma değer vergisi oranında %1 şeklinde uygulanacağına yönelik bir düzenleme getirilmiş. Şöyle notlarıma kısaca bakıyorum. Çünkü birçok şey söylendi. Tekrar olmasını istemiyorum ve zamanı da iyi kullanmak istiyorum.

Birde yatırım teşvik belgesine bağılı olan yatırımlar için önemli bir sıkıntının olduğı söyleniyor, doğru. Orada aslında çok ciddi bir sıkıntı gözüküyor. Ama bunun da yine çözümünün minimum düzeyde bir kanuni düzenlemeye olması gerekiyor. Bu şekilde alınan mallarda da yine finansal kiralama şirketlerinde, istisnadan yararlanacağı şekilde katma değer vergisi kanununa yapılacak bir ilave ile bu çözülebilir. Çözölemezse belki en kısa, tabii kanun düzenlemek biraz daha uzun olduğı için yatırım teşvik belgesine bağılı mallarda finansal kiralama şirketleri tarafından temin edilmesi durumunda alım ve satımlarda %1 uygulanacağı şeklinde kararnamede de bir düzenleme getirilmesi mümkün. Bu şuan da deniz, hava ve demiryolu taşıma araçlarında yapılan uygulamaya benzer bir düzenleme getirilebilir. Şuan da gündemde olan konulardan biriside, son birkaç ay önce yapılan katma değer vergisi oranlarındaki indirim, dolayısıyla süre dolduktan sonra veya süreden önce yapılmış olan işlemlerde, ne tür bir uygulamalar olacağı, buna yönelik olarak şöyle bir takım sorular geldi bize FİDER tarafından. 14812 sayılı bakanlar kurulu kararının yayın tarihinden kalan yürürlöölük dönemi sonu olan 30.06.2009 tarihine kadar imzalanmış ve indirimli KDV oranı uygulanmış bulunan finansal kiralama sözleşmelerine ilişkin olarak 30.06.2009 tarihinden sonra düzenlenecek olan kira faturalarında hizmetin bölünmezliğı ve sürekliliğı, prensibi gereğince indirilmiş KDV oranının uygulanmasının mümkün olup olmayacağı, bugüne kadar ki katma değer vergisi uygulamaları çerçevesine bakarsak, 30.06.2009 tarihine kadar indirimli oran, 30.06.2009'dan sonra artık o hizmetler, o mallar neye tâbi ise o oranı uygulayacak. Görüşü henüz vermedik ama oluşturma aşamasındayız. Şuan da o şekilde uygulanacak diye düşünöyoruz.

Diğer bir soruda yine söz konusu kararnamenin nihai tarihinden itibaren

30.06.2009 tarihine kadar imzalanmış bulunan ancak ithalattaki veya üretimdeki gecikmeler nedeniyle sözleşmeye konu ekipmanların faturalanması bu dönem içerisinde gerçekleşmeyecek teslimlerde sözleşmenin imzalandığı tarihte geçerli olan KDV oranının uygulanmasının bir engel olup olmadığı. Onu da şu şekilde cevap vereceğiz. Kısım kısım mal teslimi ve hizmetin yapılması mutad olan veya bu hususlarda mutabık kalınan hallerde her bir kısmın teslimi veya bir kısım hizmetinin yapılması ile vergiyi doğuran olay meydana geldiği düşünülduğünde, hizmet ifalarının gerçekleştiği dönemdeki KDV oranlarının uygulanması gerekeceği şeklinde düşünüyoruz. Diğer bir hususta söz konusu kararnamenin yayınlanmasından önce imzalanmış bulunan finansal kiralama sözleşmelerine istinaden düzenlenen kira faturalarında, hizmetin bölünmezliği prensibi gereğince sözleşmenin imzası tarihinde yürürlükte olan KDV oranının uygulamaya devam edilip edilmeyeceği, bu konuda da mevcut oranları indiren KDV'de devam edilecek şekilde bir hüküm olmadığı için ister istemez eski kararnameye dönüş olacak ve o kararnamede ne yazıyorsa onu uygulamaya başlayacağız. Yine diğer bir soruda, söz konusu bakanlar kurulu kararnamesinin yayınlanmasından önce imzalanmış, ancak ithalat ya da üretimdeki gecikmeler nedeniyle müşteriye teslimi indirimli oran kullanılan döneme rastlamış olan sözleşmelere yönelik kira faturalarında, indirimli oranın geçerli olduğu dönem ve sonrasında kullanılacak KDV oranı ne olacağı şeklinde, indirimli oranın uygulandığı dönemde indirimli oran, diğer dönemde de neyse diğer kararnamede onun uygulanacağı şeklinde düşünüyoruz. Tabi sadece aslında sorunlar katma değer vergisi kanununda değil, diğer kanunlarda da değişik sorunlar var. Onların hepsine girmek mümkün değil. Ama ben tasarıyla ilgili olarak da kısaca bir iki husus söyleyeyim. Konuşmamı bitireceğim.

Orada aslında bizim açımızdan önemli olan bir özel karşılıklar hususu var. Zaten BDDK'ya bildirilmiş bu husus, Maliye Bakanlığının resmi görüşü olarak. Karşılıklarının kabul edilemeyeceği şeklinde, ama bu ilerde neyi getirir? Değişik görüşmeler, değişik düşünceler şeklinde kabul edilebilir mi? Kabul edilemez mi? Kanun o noktaya geldiğinde nasıl olur? Onu şuanda söylemek mümkün değil. Tasarıda damga vergisi açısından mevcut finansal kiralama şirketindeki damga vergisi düzenlemesinin daha geniş olduğunu düşündüğümüz için ona benzer bir düzenlemenin getirilmesi şeklinde görüştüğümüzü belirttik. Cezaların bir kısmında yeniden değerlendirme oranı uygulanıyor. Bir kısmında farklı bir değerlendirme şekline gidiliyor. Bunlar da bir paralellik sağlanması şeklinde bir görüş beyan edilmiş. Şimdilik ben söyleyeceklerimi burada keseyim. Daha sonra belki soru-cevap kısmı daha geniş olursa, orada daha iyi olur düşüncesindeyim. Teşekkür ederim.

BAŞKAN: PROF. DR. ŞAHİN AKKAYA

Teşekkürler Sayın Mehmet ATUĞ, bu teőekkürle öncelikle zamanı etkin olarak kullandığınız için, ikinci olarak da ayrıntılı sunduğunuz için çok teşekkürler. Şimdi sözü Sayın Ersun BAYRAKTAROĞLU'na vermek istiyorum. Sayın BAYRAKTAROĞLU PricewaterhouseCoopers Türkiye Vergi Bölümü Ortağı, buyurun efendim.

ERSUN BAYRAKTAROĞLU

PricewaterhouseCoopers
Türkiye Vergi Bölümü Ortağı

Çok teşekkür ediyorum. Ben de aslında konuşulanları tekrarlamak yerine belki biraz daha farklı alanlara girmenin daha yararlı olacağını düşünüyorum. Önce bu yasayla ilgili leasing sektörüne yönelik olarak yasada gördüğüm bir iki tane muğlâk, çok açık olmadığını düşündüğüm ve vergisel etkilerinin ortaya çıkması muhtemel konuya değinmek istiyorum.

Her yaptığımız yasa bir öncekinden daha mükemmel olmak zorunda ki bir yere varabilelim. Dolayısıyla yeni yaptığımız yasalarda ortaya çıkabilecek olan problemler, bu yeni yasaların ek problemler doğurması bizim işimizi kolaylaştırmıyor, zorlaştırıyor:

Madde sırasından bakarsak yeni yasa, finansal kiralama yasası daha geniş isimli olan yasanın finansal kiralama bölümüyle ilgili “finansal kiralamanın tanımında”, Vergi Usul Yasasının Mükerrer 290. maddesindeki tanıma, dolayısıyla uluslararası standartlara bir şekilde giden bir tanım var. Ama bu tanımın yaratabileceği bazı sorunlar var ve bunlar esas olarak Vergi Usul Yasasındaki tanımdan da kaynaklanıyor. Bir de “ekonomik ömür” tanımı var. Bizde “ekonomik ömür”, “faydalı ömür”, “eski amortisman oranları” çok karışık şeyler. Bunlar hala zaman zaman tartışılıyor. Yeni yasada da gidip aynı hükmü koymak problemler yaratabilir diye düşünüyorum.

İkinci bir konu, “sale and lease back”(sat geri kiralama) işlemlerine izin veriyor yeni yasa. Bunu da eski sözleşme tanımında üçüncü bir kişiden satın aldığı ifadesinin yerine, “kiracıdan satın alarak kiraladığı” şeklinde bir eklemeyle gerçekleştirilmiş. Dolayısıyla bu yasanın çıkması durumunda finansal kiralama şirketleri sat ve geri kiralama işlemi yapabilecekler. Bunun vergisel implikasyonlarının neler olabileceğini tartışmamız lazım. Bizim Vergi Usul Yasasında bir üçüncü maddemiz vardır. Önemli bir maddedir bu madde. Özün önceliği maddesidir. “Acaba vergi avantajı sağlama saiki ile bir sat ve geri kiralama sözleşmesi yapılabilir mi yapılamaz mı?” tartışması gündeme gelebilir, önümüzdeki dönemde. Biz sat ve geri kiralama işlemlerinin finansman yaratmaya, yeni finansman yaratmaya yönelik olması durumunda vergisel anlamda da herhangi bir eleştiri görmeyeceğini düşünüyoruz. Ama

tabi bununla ilgili Maliye Bakanlığı'nın görüşü önümüzdeki dönemlerde çıkar diye düşünüyorum.

Karşılıklarla ilgili olarak çok konuşuldu. Üstad da değindi, önemli bir konu. Konuşmamın ikinci bölümünde biraz "eşitsizliklerden" bahsedeceğim. Bu karşılıklar konusunu da o eşitsizlik meselesine erteliyorum.

Yine "sözleşme konusu mal henüz imal edilememiş veya kiracıya teslim edilmemiş olsa dahi, sözleşme tarihinden başlamak üzere kira bedelleri tahsil edilebilir" hükmü var tasarının 20. maddesinde. Bu konu çok önemli vergisel implikasyonlar doğurabilir. Şimdiden bu konuda biraz kafa yormaya, bunun implikasyonlarının neler olabileceğini, düşünmeye başlamamız lazım. Acaba avans mıdır ödenenler? Amortisman ayırmaya başlayacak mıyım başlamayacak mıyım? gibi bir tomar sorunlar gündeme gelebilir.

"İade edilen malın sözleşmenin feshi tarihindeki değeri" ifadesi 33. maddede. Bülent Bey de değinmişti, çok muğlâk bir ifadedir. Bu değer nedir? Nasıl tespit edilir? Nasıl bulunur? Bu konuları da çok ciddi bir şekilde tartışacağız diye düşünüyorum.

Bu konuların hepsine hazırlık yapmamız gerekir önümüzdeki dönemde diye düşünüyorum. Finansal kiralama şirketlerine, faaliyet kiralaması yapma izni de veriliyor. Ancak, yasadaki hüküm açık: faaliyet kiralaması işlemleri, finansal kiralama kapsamı dışındadır. Dolayısıyla yasanın getirdiği avantajlar, korumalar faaliyet kiralaması yapanlara fayda sağlayamayacaktır.

Mustafa üstad bahsetti, Veysi üstad bahsetti. "eşitsizlikler" var. Biraz da o eşitsizliklere değinmek istiyorum ben. Finansal kiralama işletmeleri, firmaları acaba birer finans kurumu mudur? Finansal sektör kurumu mudur? tartışmasından başlamak lazım. Bu konu biraz deve kuşu gibi aslında. Ne deve, ne kuş, ikisinin arası bir şey! Birileri finans kurumu diyor. Tanımlara bakıyorsunuz. Bankacılık Yasasındaki finans kurumu tanımına bakıyorsunuz, orada değil. Ama yaptığı işlem tamamen bir finansman işlemi. Mükerrer 290 uygulamasından sonra bunun cidden bir finansman işlemi olduğu vergi yasalarındaki değerlendirme hükümleriyle de tasdik edildi. Eğer bu bir finansman işlemiyse o zaman, diğer finansal kurumlarla, rakipleriyle, benzer şekilde değerlendirilmesi gerekir diye düşünüyorum. Dolayısıyla burada eşitlik sağlamak gerekir. Eşit olmayan neler var?

Önce finansal kiralama şirketlerinin kendi aralarında da eşitsizlikler var. Mesela yabancı ortaklı bir finansal kiralama şirketiyle %100 Türk ortaklı finansal kiralama şirketi arasında gayrimenkul kiralaması yapma konusunda problem var. Eğer bir Türk finansal kiralama şirketi, bir gayrimenkul leasing yapacaksa, bunda herhangi bir problem yok. Gidiyor işlemini yapıyor.

Ama yabancı ortaklı bir finansal kiralama şirketi bir gayrimenkul leasingi yapacaksa, tapu kanununun 35. maddesine gidiyoruz ve uzun komisyonlardan geçen, ortalaması 3 ay olan, bir süreç içinde söz konusu gayrimenkulü, yabancı ortaklı finansal kiralama şirketi kendi üstüne alabiliyor. Bu hemen iki tane finansal kiralama şirketinin kendi içindeki bir eşitsizlik alanı olarak ortaya çıkıyor.

İkinci bir konu "örtülü sermaye" meselesi. Örtülü sermayede de banka iştiraki olan finansal kiralama şirketleriyle banka iştiraki olmayan finansal kiralama şirketleri arasında bir eşitsizlik var. Kurumlar Vergisi Yasası'nın örtülü sermayeye ilişkin hükümlerinde diyor ki, banka iştiraki olan finansal kiralama şirketlerinin banka olan ortaklarından ya da ilişkili banka şirketlerinden aldıkları, yaptıkları borçlanmalar, örtülü sermaye sayılamaz. Finansal kiralama şirketi eğer banka ortaklı bir finansal kiralama şirketi değil ise kendi sektöründe bire bir faaliyet gösterdiği bir rakibiyle ciddi olarak geriye düşmüş oluyor örtülü sermaye değerlendirmesi açısından..

Bu iki tanesi benim gördüğüm finansal kiralama şirketlerinin kendi içindeki eşitsizlikler, bir de finansal kiralama şirketlerinin bankacılık sektörü, kredi verenler sektörü içinde yaşadığı eşitsizlikler var. Bunları söylerken, Kalkınma ve Yatırım Bankalarının da finansal kiralama işlemi yaptığını ve bir de banka şemsiyesiyle, şapkasıyla bunu yaptığını düşünürsek şimdi bundan sonra sayacağım eşitsizlikleri bir anlamda bu ilk saydığım gruba Finansal kiralama şirketleri arasındaki eşitsizlikler kapsamına da dahil etmek mümkün. Nedir bunlar?

Bir tanesi "Gayrimenkul leasingi" mesela, yine demin söylediğim konuda banka olan yabancı ortaklı, Türk ortaklı ayırımına gidersek orada ciddi bir eşitsizlik var.

İkinci konu, yine "örtülü sermaye" konusu, ama bu sefer başka bir şey. Aynı kurumlar vergisi yasası istisnalar maddesinde, kurumlar Vergisi Yasası'nın örtülü sermayedeki istisnalar maddesinde, bankaların yaptığı borçlanmaların tümü örtülü sermaye kapsamı dışında. Dolayısıyla diğerlerine, yani banka statüsünde olmayan diğer finansal kiralama şirketlerine banka statüsündeki ortağından aldıklarıyla sınırlı getirilmiş olan bir istisna bankalarla kıyaslandığında, bir başka finansman enstrümanı, bir finansman kuruluşuyla kıyaslandığında, leasing şirketleri aleyhine ciddi bir fark yaratıyor.

Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu %3, vadeli ithalatta. Bankalarda bir sorun yok. Leasing şirketlerinde %3 lük bir KKDF sorunu var.

Bir başka konu karşılıklar, demin ertelediğim, çok tartıştığımız konu. Bankacılık Kanunu 53. maddesine göre bankaların ayırdıkları karşılıklar, kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınabilirken, he-

men hemen aynı karşılıklar kararnamesi hükümlerine tabi olan finansal kiralama şirketlerinin bu olanağı yok.

Kurumlar vergisi istisnaları yönünden bakarsak, başka iki tane daha nokta söyleyebilirim size: Bunlardan bir tanesi yasanın istisnaları düzenleyen maddesindeki f bendinde yer alan istisna. Diyor ki, "bankalara borçları nedeniyle zor duruma düşen kanuni takibe alınmış olan kurumlar ya da bunların kefillerinin, ipotek verenlerin, sahip olduğu taşınmazların ve iştirak hisselerinin, bankalar tarafından alınması ve elden çıkarılması durumunda elde edilen kazanç, bankalar açısından kurumlar vergisinden istisnadır". Ama bizde ya da leasing şirketlerinde böyle bir istisna söz konusu değil. Biz, hem leasing şirketleri hem bankalar hemen hemen aynı müşteri kitlesine hitap ediyoruz. Her ne kadar leasing şirketlerinin hitap ettiği kesim birazcık daha küçük ölçekliler de olsa kural olarak normal bir ekonomide bunun hiç bir farkı yok. Bir başka kurumlar vergisi istisnası yine, gayrimenkulleri ve iştirak hisselerini 2 sene elde tuttuktan sonra satmaları halinde bankaların mesela diğer şirketler gibi, elde ettikleri kazancın %75'i kurumlar vergisine istisna. Finansal kiralama şirketlerine gelince orada bu istisnanın "kiralama faaliyeti ile uğraşanlara" uygulanamayacağına ilişkin hükümler konulmuş. Diyor ki "gayrimenkul ticareti ve kiralamasıyla uğraşanlar" bu istisnadan yararlanamazlar. Biz bir kiralama şirketi olarak bu istisnadan yararlanamazken bankalar bu istisnadan yararlanıyor. Bu da yaratılan bir başka eşitsizlik.

Sadece kurumlar vergisiyle sınırlı değil bu eşitsizlikler. Harçlar Kanunun-da da var. Harçlar kanunu 123. maddesinde bankaların verdikleri kredilerle ilgili olarak yaptıkları işlemlerde bir harç muafiyeti, istisnası var. Ama benzer bir istisna, borçların takibine geçen ipotek koyan, onları değişik şekillerde takip eden, noterden işlemler yapan, finansal kiralama şirketlerine tanınmamış durumda.

Bir başka sorun damga vergisinde, damga vergisinde de yine istisnaları düzenleyen 2 sayılı tablonun 23. sırasında, bankaların verdikleri kredilerle ilgili düzenledikleri kâğıtlara ilişkin bir istisna var. Bizim finansal kiralama yasasında, eski yasada da yeni yasada da tanınmış bir damga vergisi ve harç istisnası var, ama bu sadece sözleşmeye münhasır kısılmış bir istisna. Maliye Bakanlığının verdiği önergeler var. Bir kiracı devri, kiralayan devri söz konusu olabiliyor artık yasa değişikliğinden sonra finansal kiralama işlemlerinde, ama bunları ayrı devir sözleşmesi görüyor ve diyor ki Maliye Bakanlığı, "benim tanımladığım istisna sadece finansal kiralama sözleşmesinedir bunların devrine ilişkin sözleşmeler finansal kiralama sözleşmesi değildir, siz bunların üstünden yine damga vergisi hesaplayın".

Bu saydığım 8-10 tane madde birazcık daha KDV perspektifinin dışında, sektörün yaşadığı eşitsizlikleri ortaya koyuyor. Bunlar bilinçli olarak yaratıl-

miş şeyler değil, kanunlar çıkarılırken aralarındaki bağlantıların kopmasından meydana gelmiş şeyler. Bence eğer böyle bir durum söz konusuysa, bunların çözümü de mümkündür diye düşünüyorum. Tam 10 saniye daha konuşmaya devam edersem, 15 dakikamı doldurmuş olacağım. Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN: PROF. DR. ŞAHİN AKKAYA

Teşekkür ediyorum. Bana bugün başkan olarak çok fazla iş düşmeyecek galiba, çok teşekkür ediyorum. Sayın Ersun BAYRAKTAROĞLU finansal kiralama sektörünün karşılaştığı vergi sorunlarını genel hatlarıyla çok iyi bir şekilde özetlediler. Şimdi sözü ben İş Finansal Kiralama A.Ş. Genel Müdürü Sayın İbrahim Halil ÇİFTÇİ'ye vermek istiyorum. Buyurun.

FINANSAL KİRALAMA SEKTÖRÜNDE VERGİ KONULARI

1. Finansal kiralama işlemlerindeki mevcut KDV uygulamasının sektör üzerindeki olumsuz etkilerinin giderilmesine yönelik öneriler:

Katma Değer Vergisi son kullanıcı tarafından yüklenilmesi gereken bir vergidir. Bu nedenle, teslim zincirinde son kullanıcıdan önce bulunan şirketler bu vergiyi indirim konusu yapabilmektedirler. Ancak finansal kiralama işleminde fiili durum farklılık göstermektedir. Finansal kiralama şirketleri, kiralama konusu malı satın alırken ödedikleri KDV'yi, kiracılarına düzenledikleri finansal kira bedelleri üzerinden hesapladıkları KDV'leri indirmek suretiyle eritmektedirler. Örnek vermek gerekirse 36 aylık bir kiralama işleminde, ödenen KDV finansal kiralama şirketi tarafından "Devreden KDV" olarak yaklaşık 3 yıl boyunca finanse edilmektedir. Bu durumdan kaynaklanan finansman maliyeti ise, finansal kiralama şirketlerini bankalar karşısında dezavantajlı konuma getirmektedir.

Bir diğer önemli risk de KDV nedeniyle almak zorunda kalınan kur riskidir. Kiracıların aylar itibarıyla ödeyeceği kiralar genellikle yabancı para cinsinden olduğundan, finansal kiralama şirketinin kiralar ile tahsil edeceği KDV tutarı kura bağlı olarak değişmekte, ancak mal alımı aşamasında doğan devletten KDV alacağı TL cinsinden sabitlenmektedir. Teorik olarak kiralar sebebiyle oluşan ödenecek KDV'nin indirilecek KDV tutarını zaman içinde sıfırlaması beklenirken, kur hareketleri nedeniyle şirketler zararlar etme riski ile de karşı karşıya kalabilmektedirler.

Sözü edilen eşitsizliği ve kur riskini ortadan kaldırmanın en uygun yolu, AB ülkelerinde yaygın olarak uygulanmakta olan "Devreden KDV'nin nakit olarak iade edilmesi" sistemidir. Bu durumda dönemler itibarıyla finansal kiralama şirketinin "Ödenecek KDV'si" çıkarsa vergi dairesine ödemesini yapar, "Devreden KDV'si" varsa vergi dairesinden tahsilâtını yapar. Böylece KDV'nin nihai yükümlüsü olmayan, sadece aracı konumunda olan finansal kiralama şirketleri kira süresi boyunca vergiyi finanse etmek yükünden korunmuş olurlar. İdeal olan budur.

Aslında 30.12.2007 tarihinde yapılan değişikliktten önce yürürlükte olan indirimli oranda KDV uygulamasının sektöre sağlanan bir teşvik olmayıp, sistemdeki bu sapmayı dengelemek için oluşturulmuş doğru bir çözüm olduğunu düşünmek lazım. Ancak indirimli oranda KDV uygulamasına son verildiğinden, yükü zaman ilerledikçe sektörümüz tarafından taşınamayacak boyutlara ulaşacaktır, şirketler geçmişte portföylerinde yer alan kiralama alacaklarının %1'i boyutunda bir KDV havuzunu finanse ederken, yeni uygulama ile %18'e yaklaşan boyutta bir KDV havuzunu finanse etmek zorunda kalacaklardır.

Rekabet eşitliğini bozan mevcut durumun çözümü için "Devreden KDV'nin iadesine ilişkin esasların düzenlenmesini veya tanımlanmış olan soruna çözüm oluşturabilecek başka bir düzenlemenin yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Sektörümüzün tercih ettiği düzenleme, indirimli KDV uygulamasına geri dönülmesi veya AB ülkelerinin bir kısmında uygulandığı üzere Devreden KDV'nin nakit olarak iadesidir. Ancak ilgili taraflar arasındaki denge gözetilerek şu öneri geliştirilmiştir:

"Finansal kiralama şirketi kiralama konusu malı satın alırken KDV ödemez, kira faturalarında, malın tabi olduğu orandan KDV hesaplar ve kiracılardan tahsil edip, maliyeye dönemsel olarak öder."

Bu düzenleme ile ilgili kanun yapma süreci uzun sürebileceği ve sektörün üzerindeki yükün zaman geçtikçe ağırlaşmakta olması nedeniyle, konunun Bakanlar Kurulunun yetki alanında çözüme kavuşturulabilmesi amacıyla alımda %1 KDV Ödenmesi, kiralara ise normal oranda KDV uygulanması daha pratik bir çözüm olarak görülmektedir.

2. Yatırım teşvik belgeli işlemlerde KDV Uygulaması

Finansal kiralama şirketleri yatırım teşvik belgesi kapsamında yaptıkları alımlarda KDV istisnasından yararlanmaktadırlar. Ancak bu mallara ait finansal kira faturaları maalesef bu istisnadan yararlanamamakta, malın tabi olduğu oranda KDV'ye tabi tutulmaktadırlar. Asıl yatırımcı olan kiracı sahip olduğu teşvik belgesi nedeniyle yararlanma hakkına sahip olduğu istisnadan böylece yararlanamamış olmaktadır. Bu soruna çözüm olarak, Katma Değer Vergisi Kanunu'nda bir düzenleme yapılarak istisna kapsamında alınan mallara ait finansal kiralama bedellerinin de KDV'den istisna tutulması gerekmektedir.

Yapılan görüşmelerde Maliye Bakanlığı yetkilileri de bu uygulamanın adil olmadığını kabul etmekle beraber, söz konusu adaletsizliği giderecek bir adım maalesef atılamamıştır.

Bu yöndeki bir değişikliğin kanun düzenlemesi ile yapılma zorunluluğunun bulunması ve ilgili süreçlerin uzun zaman gerektirmesi nedeniyle, yatırım teşvik belgesi kapsamında olduğu için istisnadan yararlanılarak alınmış mallara ait finansal kira bedellerinin de %1 oranında KDV'ye tabi olduğuna ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı ile bir düzenleme yapılması bu konudaki mağduriyeti büyük oranda ortadan kaldıracaktır.

3. KDV Oranlarında yapılan değişikliklerin değişiklik tarihinde imzalanmış olan sözleşmelerin mal alımlarına ve kira faturalarına uygulanmamasına ilişkin düzenleme ihtiyacı:

Finansal kiralama işleminin, kiralama konusu malın alımı, kiracıya teslimi ve kira bedellerinin tahsilâtı aşamalarını kapsayan bölünmez bir bütün olması ve finansal kiralamanın yıllara yayılan ve devamlılık arz eden bir hizmet türü olması sebebiyle, mal alımında uygulanan KDV oranı ne ise kira bedellerine uygulanması gereken KDV oranının da aynı olması gerektiği ve sözleşme süresi içinde malın tabi olduğu KDV oranı değişse bile sözleşme imza tarihindeki oran ne ise değişmeden uygulanması gerektiği düşünülmektedir.

Bu sebeple, şimdiye kadar yapılmış ve bundan sonra yapılacak KDV oran değişikliklerinin, değişiklik tarihinden sonra yapılacak sözleşmelerin alımlarında ve kiralarda uygulanacağına ilişkin bir düzenleme yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

4. Vergi Matrahından İndirilemeyen karşılıklar konusu:

Bilindiği üzere, bankaların kredi ve diğer alacakları üzerinden BDDK yönetmeliklerindeki esaslar çerçevesinde ayırdıkları özel karşılıkların tamamı, Bankalar Kanunu'nun 53'ncü maddesine göre, kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak kabul edilmektedir. Bu husus 1 seri numaralı K.V.K Genel Tebliği'nin 11.4'ncü maddesinde de açıklanmıştır. Ancak Bankalar Kanunu'nun 53'ncü maddesindeki düzenleme sadece bankaların ayırdığı karşılıklara yöneliktir.

Finansal kiralama şirketleri 1.1.2008 tarihinden itibaren, Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince alacakları için ayrılacak karşılıklara ilişkin usul ve esaslar hakkında tebliğ (Karşılıklar Tebliği) hükümlerine uygun şekilde karşılık ayırmakla yükümlüdürler. Söz konusu Tebliğ'deki düzenlemeler incelendiğinde, BDDK tarafından bankalar için çıkarılan yönetmelikteki özel karşılık düzenlemelerine çok benzer düzenlemeler getirildiği görülmektedir.

Öte yandan K.V.K'nun 11/ç maddesindeki düzenleme gereği bankalar dışındaki finansman şirketlerinin ayırdıkları özel karşılıkların kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınması mümkün değildir.

Ayrılan söz konusu özel karşılıklar vergi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınamadığı gibi, bir de alacağın tasfiye edilmesi amacıyla kiralama konusu malın kiracıdan geri alınarak satılması durumunda dahi satış gelirleri kiracının borçlarına mahsup edilememekte ve vergi matrahının tespitinde gelir olarak dikkate alınmaktadır. Takdir edeceğiniz üzere alacak özel karşılıklar vergi matrahından indirilemediği gibi borcun tasfiyesi amacıyla elde edilen satış hâsılatı da matrah belirlenirken muaf tutulmamakta, bu suretle zaten alacağını tahsil yönünden sıkıntı içinde girmiş bulunan finansal kiralama şirketi bir de çifte vergi yükü altında kalmaktadır.

Esasen, finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerinin faaliyetleri bankalarda olduğu gibi müşterilerine finansman temin etmektir. 01.07.2003 tarihinden itibaren yürürlükte bulunan V.U.K.'nın mük/290'ncı maddesi çerçevesinde de finansal kiralama işlemi bir tür kredi alacağı olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla, finansal kiralama şirketlerinin Bankacılık Kanunu'na istinaden çıkarılan Karşılıklar Tebliği çerçevesinde ayıracakları özel karşılıkların, kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider kaydının bankalardan farklı olmaması gerekmektedir.

Bu nedenle Kurumlar Vergisi Kanunu'nda, finansal kiralama şirketlerinin, yukarıda belirtilen Tebliğ çerçevesinde ayırdıkları özel karşılıkların kurum kazancından indirimine imkân sağlayan bir düzenleme yapılmasının uygun olacağı görüşündeyiz.

5. 492 Sayılı Harçlar Kanununun 123.ncü maddesinin banka dışı mali kuruluşları da kapsayacak şekilde genişletilmesi:

Banka dışı mali kuruluş olan finansal kiralama şirketleri, aynen bankalar gibi kredi vermekte ve bu kredilerin geri ödemelerinde sorun olması durumunda çeşitli yasal takip haklarını kullanmak suretiyle temerrüt durumunda ki kiracıları üzerinde baskı kurarak alacaklarını tahsil etmeye çalışmaktadır. Finansal kiralama şirketleri yasal takipleri için harç ödemek zorunda kalmaları durumunda tüm takip yollarını denemekten kaçınmak zorunda kalmaktadırlar. Mali sistemin sağlıklı işletilmesi tüm ekonomi için önem taşımaktadır. Bunun için donuk alacakların düşük seviyede tutulması gerekmektedir. Konunun önemi takdir edilmiş ve bankalar alacak takipleri ile ilgili harçlardan müstesna tutulmuşlardır. Bankalar ile aynı işlevi gören banka dışı mali kuruluşların da bu istisnadan yararlanabilmeleri için Harçlar Kanununun 123 üncü maddesinde değişikliğin yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır:

“.....bankalar, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri, finansman şirketleri, yurt dışı kredi kuruluşları ve uluslararası kurumlarca kullandırılacak kredilerin temini ve bunların teminatları ile geri ödenmelerine ilişkin işlemler bu Kanunda yazılı harçlardan müstesnadır.”

6. Finansal Kiralama Şirketlerine KKDF İstisnası:

Finansal kiralama şirketlerinin “banka dışı mali kuruluş” dikkate alınarak, bankalara ve finansman şirketlerine uygulandığı şekliyle, yurtdışındaki bankalardan kullandıkları bir yıldan kısa vadeli döviz kredilerinden % 3 oranında KKDF tahsilâtına son verilmeli. Finansal kiralama şirketleri, kiraladıkları malın maliki olmak zorundadırlar. Bu nedenle yurtdışı mal alımlarında ithalatçı sıfatını da taşımaktadırlar. Finansal kiralama şirketleri ithal ettikleri mallar ile ilgili fonlamayı kimi zaman satıcı kredisi kullanarak, banka kredisinden daha uygun koşullarla yapabilmektedirler. İthalatın finansmanında da finansal kiralama şirketlerinin “banka dışı mali kuruluş” olma özellikleri dikkate alınmalı ve kredili ithalat işlemlerinden de %3 oranında KKDF tahsilâtına son verilmelidir.

7. Yatırım İndirimi:

Yeni düzenlemeler çerçevesinde teşvik belgesine bağlanan yatırımlar için geçerli olan indirimli kurumlar vergisi uygulamasından, hak olarak kayıtlara alınan finansal kiralamaya konu sabit kıymetler kapsamında da finansal kiralama şirketi ya da kiracı tarafından faydalanabilmesine ilişkin bir düzenleme yapılmalıdır.

8. Kurumlar vergisi istisnası:

Finansal kiralama şirketlerinin diğer ticari şirketlerde olduğu şekilde, en az iki tam yıl süre ile aktiflerinde yer alan taşınmazların satışından doğan kazançlarının %75’lik kısmı kurumlar vergisinden istisnadır, ancak Bankalar hiçbir süreye tabi olmadan bu istisnadan yararlanmaktadırlar. Mali kuruluş olmaları nedeniyle finansal kiralama şirketleri de bu istisnadan süreye tabi olmadan yararlanabilmelidirler.

9. Taşınmaz ve İştirak satışında KDV istisnası:

Bankaların alacaklarına karşılık olarak borçlularından aldıkları taşınmaz ve iştirak hisselerinin devir ve teslimleri KDV’den istisna olduğu halde finansal kiralama şirketleri böyle bir istisnadan yararlanamamaktadırlar. Mali kurumlar arasındaki eşitsizliği kaldırılması için bir düzenleme yapılmasına gerek duyulmaktadır.

Tasarının kanunlaşmasının finansal Kiralama sektörüne çok olumlu katkıları olacaktır. Tasarı 3226 sayılı Finansal Kiralama kanununda olmayan şu olumlu değişiklikleri içermektedir:

- Madde 3(1)(b) Finansal kiralama şirketlerinin faaliyet kiralaması (operasyonel kiralama) yapabilmeleri imkânı getiriliyor.
- Finansal kiralama sözleşmelerinde asgari süre uygulaması kaldırılıyor. Sözleşme süresine ilişkin herhangi bir sınırlama olmayacak.

- Madde 7(4) Gemi işleri için ayrıca faaliyet izni almaksızın ayrı bir özel amaçlı finansal kiralama şirketi kurulmasına ilişkin düzenleme söz konusu.
- Madde 18 (1) satıp geri kiralamaya ilişkin düzenleme yapılmış.
- Madde 19 (1) Bilgisayar programlarının finansal kiralamaya konu olabileceği belirtilmiş,
- Madde 19(2) Asli niteliğini koruyan her malın bağımsız olarak leasing'e konu edilebileceği belirlenmiş,
- Madde 24(4) Malın kimin tarafından sigortalanacağı konusu sözleşmede taraflara bırakılmış. Ancak sigorta primlerinin her durumda kiracı tarafından ödeneceği belirtilmiş.
- Madde 24 (5) Hasarın sigorta tazminatı ile karşılanmayan kısmının kiracı tarafından karşılanacağına ilişkin düzenleme yapılmış.
- Madde 31 (3) İhtiyati tedbir kararı ile alınan malın mahkemeye teminat yatırılması koşuluyla satılması hükmü var. Oldukça olumlu bir düzenleme.
- Madde 33 (3) "Sözleşmeden kaynaklanan borçlara karşılık teminat olarak alınan ipoteklerin paraya çevrilmesinde 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 150/ı maddesi hükümler uygulanır."
- Madde 33 (4) Kiracının bu Kanunda belirtilen süreler içinde borcunu ödememesinden dolayı kiralayan tarafından noter aracılığıyla kiracıya gönderilen fesih ihtarnameleri hakkında 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 68/b maddesi hükümlerinin uygulanacağına ilişkin düzenleme var. Bir önceki madde ile birlikte bu madde hükmü yasal takip aşamasında ipoteğin nakde çevrilmesi ile ilgili işlemlerde takibi kesinleştirmekte, zaman kaybına engel olmaktadır.
- Madde 40(1) Tüzel kişiliği haiz ve kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olan "Finansal Kiralama Şirketleri Birliği" kurulmasını emreliyor.

Yukarıda belirtilen olumlu değişikliklere karşın Tasarının 33.üncü Maddesi sektörümüz açısından ciddi riskler barındırmaktadır. Uygulamanın iyileştirilmesi açısından ise bazı maddelerde değişiklikler yapılmasında yarar görülmektedir. Şimdi kısaca değişiklik yapılmasında yarar görülen maddeler konusunda bilgi vermek istiyorum:

1. Taslakta aşağıdaki şekliyle yer almış olan 33.üncü maddenin I.inci fıkrası objektif olmayan kavram ve bu kavrama bağlı düzenlemeler içermektedir. Şöyle ki; "malın sözleşmenin feshi tarihindeki değeri" kavramı objektif

değildir. Bir malın belirli bir tarihteki değerinin ne olduğunun belirlenmesi ve bu değer esas alınarak sorunlu alacağın tasfiyesine geçilmesi şeklinde yapılmış olan düzenleme doğası gereği ihtilaflara neden olacaktır.

Ayrıca, malın değerinin belirlenmesi sırasında tarafların farklı takdirleri olacağı da aşikârdır. Malın değeri ile içinde bulunulan piyasa koşullarında satış bedeli (likit değeri) farklı olabilir. Bir de şu şekilde düşünmek gerekir; mal kiracının talebiyle ve kiracının belirlediği koşullarla alınıyor. Bazı yatırım malları, faaliyet halindeki bir tesis için çok değerli ve vazgeçilemez olabilir ve mala o bedeli ödemeyi kabul edecek başka kimse bulunamayabilir.

Bu nedenle FİDER olarak önerimiz, kiracıdan borcunu nakden ödemesinin istenmesidir. Ancak mal satıldığı takdirde, satış bedelinin kiracının borcunu aşan kısmı kiracıya ödenmelidir. Zaten mevcut uygulamamız da bu yöndedir. Düzenleme bu şekilde yapılırsa, kiracı da malın hemen ve en uygun değere satılması için olumlu yönde bir gayret içine çekilmiş olur. Aksi takdirde kiracı, mevcut düzenlemeyi değere itiraz ederek hukuki ihtilaf yaratıp zaman kazanmak amacıyla kullanabilir. Bu şekilde boşa geçirilen zaman hem satış için bekletilen malın değerinin azalmasına, hem de işleyen faiz nedeniyle kiracının borcunun büyümesine ve sorunun iyiden iyiye çözümsüz hale gelmesine neden olacaktır. Dolayısıyla ihtilaflara, sorunlara ve çözümsüzlüğe sebebiyet verecek olan bu hususun mutlaka değiştirilmesi önem arz etmektedir.

Taslahtaki şekli ile Madde 33. (1):

“MADDE 33-(I) Sözleşmenin kiralayan tarafından feshi ile 30 uncu maddenin ikinci fıkrası uyarınca kiracı tarafından feshi hallerinde, kiracı malı iade ile yükümlüdür. İade edilen malın sözleşmenin feshi tarihindeki değerinin, vadesi gelmemiş finansal kiralama bedelleri ile varsa kiralayanın bunu aşan zararı toplamından düşük olması durumunda aradaki fark kiracı tarafından kiralayana ödenir. Kiralayana iade edilen malın sözleşmenin feshi tarihindeki değerinin, vadesi gelmemiş finansal kiralama bedelleri ile varsa kiralayanın bunu aşan zararı toplamından yüksek olması durumunda aradaki fark kiralayan tarafından kiracıya ödenir.”

FİDER’in önerdiği şekli ile Madde 33. (1)

“MADDE 33-(I) Sözleşmenin kiralayan tarafından feshi ile 30 uncu maddenin ikinci fıkrası uyarınca kiracı tarafından feshi hallerinde vadesi gelmemiş kiralalar muacceliyet kazanır, kiracı malı iade ile birlikte vadesi gelmemiş finansal kiralama bedellerini de ödemek yükümlülüğü altında olduğu gibi varsa kiralayanın bunu aşan zararından da sorumludur.

İade edilen mal kiralayan tarafından satıldığında, satış bedelinin kiralayanın birinci fıkradaki alacaklarını aşan kısmı kiracıya ödenir. Malın satışı

beklentisi kiralayanın yasal takip haklarına engel değildir.”

Satış Opsiyonu

2. Finansal kiralama işleminde kiralanan malın mülkiyeti finansal kiralama şirketine aittir. Bu nedenle de kiralamaya konu taşınmazların tapu kaydında, araçların ruhsatlarında, uçakların uçak sicilinde ve gemilerin gemi sicilinde malik olarak finansal kiralama şirketi görünür.

Sözleşme sonunda kiralama konusu malın mülkiyetinin ne olacağı sözleşmede kararlaştırılır. Yapılan finansal kiralama sözleşmelerinin tamamına yakınında, kiralama konusu malın mülkiyetinin sözleşme süresi sonunda bedelsiz olarak veya sembolik bir bedelle kiracıya devredileceği kararlaştırılmaktadır.

Sözleşme süresi sonunda kiralama konusu malların satış faturası finansal kiralama şirketi tarafından düzenlenerek mülkiyet kiracıya devredilmiş olur, zilyetlik zaten kiracıya ait olduğu için başka bir işleme gerek yoktur. Ancak özel sicile tabi bina, otomobil, gemi gibi mallarda, devir işlemini kiracı ve kiralayanın ilgili kurumda resmi memur huzurunda gerçekleştirmesi, yani tarafların fiilen bir araya gelmeleri gerekmektedir.

Özellikle taşıt aracı işlemlerinde Kiracının, ihmal doğacak devir masraflarından kaçınma veya başka nedenlerle aracı devir almaktan imtina etmesi sık rastlanan bir durumdur. Bu durumda süresi sona ermiş sözleşmelere konu varlıkların hukuki riskleri finansal kiralama şirketlerinin üzerlerinde kalmaya devam etmektedir. Kiralama konusu araca ait vergiler ve trafik cezaları malik olmaları nedeniyle doğrudan finansal kiralama şirketlerinden talep edilmektedir. Söz konusu motorlu taşıt vergisi ve trafik cezalarını ödemeyen finansal kiralama şirketi hakkında alacağın takibi işlemlerine başlanmaktadır. Kiralama konusu araç kazaya karışırsa, çevreyi kirletirse, finansal kiralama şirketi bu konudaki yargı sürecine dâhil edilmektedir. Kısaca, maldan kaynaklanan tüm riskler finansal kiralama şirketinin üzerinde kalmaya devam etmektedir.

Aleyhine üçüncü şahıslar veya kamu kurumları tarafından alacak takibi yapılan bazı kiracılar da mallarını yasal takipten korumak amacıyla mülkiyetini devralmaktan kaçınabilmektedirler. Bununla birlikte kiracıların devir almaktan kaçındıkları durumların büyük çoğunluğunda malı iade etmeyerek kullanmayı tercih ettikleri de görülmektedir.

Yukarıda anlatılan sorunların tümüne çözüm oluşturmak için “satış opsiyonu” kavramını önermiş bulunuyoruz. Bu öneri kanun çalışmalarında danışmanlık yapan Prof. Dr. Sayın Erden KUNTALP tarafından, Almanya uygulaması emsal alınarak geliştirilmiştir.

3226 Sayılı Finansal Kiralama Kanununda ve yeni Kanun Taslağında sadece kiracının “satın alma opsiyonu” bulunmaktadır. Yani sözleşmenin başında o şekilde kararlaştırılması halinde, kiracı kiralama konusu malı sembolik bedelle veya belirlenen bedelle satın alma hakkına sahip olur.

Önerdiğimiz şekilde ise, taraflar sözleşmenin başında o şekilde kararlaştırmış olmaları halinde, sözleşme süresi sonunda finansal kiralama şirketi kiralama konusu malı sembolik bedelle veya belirlenmiş bedelle tek taraflı olarak kiracıya satma hakkına sahip olur. Bu işlemi finansal kiralama şirketi tek başına, kiracının bulunmasına gerek olmaksızın yapabilmelidir. Yukarıdaki açıklamalarımız kanun maddesi olarak aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir:

Finansal kiralama konusu malın satın alınması Taslaktaki şekli ile Madde 23 (1)

MADDE 23- (1) Finansal kiralama konusu malın mülkiyeti kiralayana aittir. Ancak taraflar sözleşmede, sözleşme süresi sonunda kiracının, malın mülkiyetini satın alma hakkını haiz olacağını kararlaştırabilirler.

FİDER’in önerdiği şekli ile Madde 23. (1)

MADDE 23- (1) Finansal kiralama konusu malın mülkiyeti kiralayana aittir. Ancak taraflar sözleşme süresi sonunda mülkiyetin kiracıya devrine ilişkin olarak satın alma veya satma opsiyonu kararlaştırabilirler. Sözleşmede satın alma opsiyonu bulunması halinde; kiracının kiralayana satın alma hakkını kullanacağını beyan etmesi durumunda malın mülkiyeti kiracıya devredilir. Sözleşmede satma opsiyonunun bulunması halinde, kiralayan satış hakkını kullanacağını kiracıya beyan ettiğinde mülkiyet kiracıya devredilir. Kiralayan satma hakkını kullanmaya karar verdiğinde kiracının sözleşmedeki adreslerine tebligat yapar ve ilgili sicile işlemin yapılması talebinde bulunur. Sözleşmede belirtilen adrese yapılan tebligat tebellüğ edilmiş kabul edilir. Mülkiyetin devir işlemi ilgili sicil tarafından kiralayanın talebi üzerine yerine getirilir.

3. Kanun Taslağının 24.üncü maddesinin (6)no’lu fıkrasında, kiralamaya konu malda ayıp olması durumunda, mal kiracı tarafından teslim alınmışsa, bu malın ayıplı olmasından finansal kiralama şirketi sorumlu tutulamaz denilmektedir. Oysa 3226 Sayılı Kanunun 4.üncü maddesinde ve Kanun Taslağının 18.inci maddesinde finansal kiralama sözleşmesi tanımlanırken, kiralama konusu malın kiracının talebi ve seçimi üzerine finansal kiralama şirketi tarafından temin edildiği belirtilmektedir.

Gerçekten de finansal kiralama işleminde kiracı, malın özelliklerini sanki kendisi satın alacakmış gibi belirler, satıcıyı veya imalatçıyı tespit eder, belirlediği malın, belirlediği satıcıdan satın alınması için finansal kiralama

şirketinden kredi talebinde bulunur. Finansal kiralama şirketi krediyi tahsis ederse, tahsis ettiği kredi ile kiracı tarafından belirlenmiş olan mal finansal kiralama şirketi tarafından satın alınır. İşlem akışı bu şekilde olduğu için, tıpkı malla ilgili her türlü faydayı sağlama hakkının kiracıya ait olması gibi, mal-la ilgili her türlü risk de sanki malikmiş gibi kiracıya ait olmalıdır.

Biraz önce “sanki malikmiş” gibi ifadesini kullandım. Aslında finansal kiralama işleminde mülkiyet kavramının hukuki mülkiyet ve ekonomik mülkiyet olarak ikiye ayrılması finansal kiralama ile ilgili düzenleme, karar ve yorumları daha netleştirecektir. Diğer ülke hukuklarında kullanılan bu ayırım Türk Hukukunda da kullanılmaya başlanmıştır.

Kanun maddesi ile ilgili önerimiz, maldan kaynaklanan risklerin ekonomik malik olan kiracıya ait olması yönündedir:

Taslahtaki şekli ile Madde 24. (6):

MADDE 24-(6) Kiracının seçimi ve talebi üzerine üçüncü kişiden sağlanan mal, kiracı tarafından teslim alınmış ise, bu malın ayıplı olmasından kiralayan sorumlu tutulamaz. Aynı hüküm, malın bizzat kiracıdan sağlanması halinde de uygulanır.

FİDER’in önerdiği şekli ile Madde 24. (6) Tarafların hak ve borçları

MADDE 24- (6) Kusuru ispat edilmedikçe, satıcının ayıplı mal tesliminden veyahut ta aluid ifadan, sözleşmede kiracıya satıcı nezdinde hak arama imkânının tanındığı hallerde, kiralayan sorumlu değildir. Aynı hüküm malın bizzat kiracıdan sağlanması halinde de uygulanır. Kiralayanın sorumluluğu olduğu hallerde sorumluluk malın değeri ile sınırlıdır.

4. Finansal kiralama şirketleri, bazı işlemlerde yatırımcının komple yatırımı için kredi tahsis eder ve gerekli teminatları alır. Ancak yatırım paketi içindeki bazı alımların finansal kiralamaya uygun olmama durumu söz konusu olabilmektedir. Örneğin, mevcut binanın sağlamlaştırılması ve boyanması finansal kiralamaya konu olamaz. Kiracının bu harcama kalemi için öz kaynak ayırma olanağı yoksa kısa vadeli kredi bulması gerekmektedir. Geri dönüşü zaman alacak böyle bir harcamanın kısa vadeli kredi ile finanse edilmesi, firmanın nakit akışında sorunlara neden olma ihtimali yüksektir. Kaldı ki, bazen tüm teminatlarını finansal kiralama şirketine verdiği için bu krediyi kullanabilme imkânı da olmayabilir. Bu tür harcamalar için finansal kiralama şirketinin nakit kredi tahsis edebilmesi çok pratik ve etkin bir çözüm olacaktır. Nakit kredi tahsisinin sınırsız olması önerilmemektedir. Örneğin aşağıdaki iki kısıt ile uygulama disipline edilebilir:

“Finansal kiralama şirketi sadece bir finansal kiralama sözleşmesi kapsamında nakit kredi verebilir ve vereceği kredi, finansal kiralama konusu iş-

lemin % 20'si ile sınırlandırılabilir. Finansal kiralama şirketinin vereceği nakit kredilerden kaynaklanan toplam riski, özkaynaklarını geçemez.”

Bu uygulama bazı AB ülkelerinde de mevcuttur. Bu nedenle Kanun Taslağının 9.uncu maddesine aşağıdaki (4) no'lu fıkranın eklenmesi önerilmektedir:

FİDER'in önerdiği şekli ile Madde 9- (4) Finansal kiralama şirketleri her bir finansal kiralama sözleşmesinin % 20'si kadar nakit krediyi kiracılarına kullanılabirler. Şu kadar ki; kullandıkları nakit krediler toplamı şirketin toplam özkaynaklarını aşamaz.

BAŞKAN: PROF. DR. ŞAHİN AKKAYA

Teşekkürler. Sayın İbrahim Halil Çiftçi. Sunumunda özellikle bu sorunun sektörün yaşadığı sorunların aslında küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin sorunları olduğunu vurgulayarak başladılar diyeyim. Gerçekten burası çok önemli, küreselleşmenin geldiği bu aşamada KOBİ'ler özellikle Türkiye gibi ülkelerin önemli itici güçleridirler. Tabiatıyla içinde bulunduğumuz küresel kriz, tüm dünyayı etkilediği gibi ülkemizi de etkiledi. Ayrıca Kobi'leri daha fazla etkiledi diye düşünüyorum bu meselenin bir yönü. Sayın İbrahim ÇİFTÇİ'nin biraz önceki sunumunda daha önemli kısım tabi ele aldığımız konu finansal kiralama, factoring ve finansman şirketleri kanun tasarısının öncelikle olumlu yönlerini vurguladılar ve daha sonrasında ise düzeltilmesini umdukları ve arzuladıkları kısımlarını özetlediler, kendilerini çok teşekkür ediyoruz. Şimdi sol taraftaki konuşmacılarımızın sunumlarını bitirdikten sonra kendi sağıma dönüyorum ve sözü Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumundan bankacılık uzmanı Sayın Ali Rıza KERİMOĞLU'na veriyorum. Buyurun efendim.

Ali Rıza KERİMOĞLU
Düzenleme Daire Başkanlığı
BDDK

**FİNANSAL KİRALAMA, FAKTORİNG VE FİNANSMAN ŞİRKETLERİ
KANUN TASARISININ FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİNİ VE
İŞLEMLERİNİ İLGİLENDİREN YÖNÜYLE DEĞERLENDİRİLMESİ**

FİNANSAL KİRALAMAYA İLİŞKİN DÜZENLEMELER

- 28/6/1985 tarihli ve 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu
- 6/10/1983 tarihli ve 90 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında KHK
- 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu
- Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik
- Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince Alacakları için Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ
- Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi ile Kamuya Açıklanacak Finansal Tabloların Biçim ve İçeriği Hakkında Tebliğ

DÜZENLEME İHTİYACI

Finansal sektörde yaşanan gelişmeler ve ortaya çıkan ihtiyaçlar karşısında mevcut düzenlemelerin yetersiz kalması

- Finansal kiralama şirketlerinin kuruluş sermayesinin 3226 sayılı Kanunda 1.000 TL (1 milyar TL) olarak öngörülmesi
- Finansal kiralama sözleşmelerinde tarafların hak ve borçları ile sözleşmelerin sona erdirilmesine ilişkin uygulamadaki sorunlar
- Yurtdışından, ülkemize yapılan finansal kiralama işlemlerinin tesciline ilişkin bürokratik sürecin uzunluğu

DÜZENLEME İHTİYACI

Şirketlerin denetim ve gözetim alt yapısına ilişkin hükümlerin yetersiz olması

Şirketlerin yasal düzenlemelere aykırı işlemlerine uygulanacak cezai hükümlerin yetersizliği

- 90 sayılı KHK'da yer alan cezai hükümlerin yürürlüğe girmemiş olması (kanunlaşmaması nedeniyle)
- 3226 sayılı Kanunda sadece izinsiz faaliyette bulunanlara yönelik ceza öngörülmesi, bunun dışında Kanunun herhangi bir ceza hükmü içermemesi

KANUN TASARISI İLE ÖNGÖRÜLEN YENİLİKLER

- Finansal kiralama şirketlerinin
 - Kuruluş ve faaliyet koşulları,
 - Kurucularında aranan şartlar,
 - Ana sözleşme değişiklikleri,
 - Pay edinim ve devirleri,
 - Birleşme, devir, bölünme ve tasfiye işlemleri
 - Yönetim yapılanmaları,
 - Finansal raporlama uygulamaları
- düzenlenmektedir.

KANUN TASARISI İLE ÖNGÖRÜLEN YENİLİKLER

- Kuruluş aşamasında sahip olunması gereken asgari ödenmiş sermaye tutarı, 5 milyon TL ye çıkarılmaktadır. (BDDKurulu bu tutarı artırabilme yetkisi tanınmaktadır)
- Şirketlerin kurulmaları ve faaliyete geçmeleri BDDKurulu iznine tabi tutulmaktadır.
- Şirketlerin Türkiye’de kurulu olma şartı getirilmekte, şube ve temsilcilik dışında teşkilatlanmaya gidemeyecekleri hüküm altına alınmaktadır.
- Şirket ana sözleşmelerinin güncel olarak şirket internet sayfalarında yayınlanması ve ana sözleşmede yapılacak değişikliklerin Kurumun olumsuz görüşünün bulunmaması şartına bağlanması hüküm altına alınmaktadır.
- Belli oranda ya da nitelikteki pay devirleri BDDKurulu iznine tabi tutulmaktadır.
- Şirketlerin birleşme, devir ve bölünme işlemleri BDDKurulu iznine tabi tutulmaktadır.
- Şirket faaliyetlerindeki etkinliğin artırılması amacı ile şirketlerin üst yönetimine ilişkin asgari yeterlilik şartları düzenlenmektedir (Eğitim-tecrübe-nitelik).

KANUN TASARISI İLE ÖNGÖRÜLEN YENİLİKLER

- Tüzel kişiliği haiz ve kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olarak Finansal Kiralama Şirketleri Birliği kurulmakta ve şirketlerin üye olma zorunluluğu getirilmektedir.
- Şirketlerin etkin gözetim ve denetimlerini sağlayacak yasal alt yapı tesis edilmektedir.
 - Kurumun şirketten, şirket ortaklarından, şirketin kontrol ettiği ortaklıklardan, bunların şube ve temsilciliklerinden, ilgili diğer gerçek ve tüzel kişilerden bilgi belge isteme yetkisi

KANUN TASARISI İLE ÖNGÖRÜLEN YENİLİKLER

- Uluslararası uygulamalarda yer almayan ve ülkemizde de uygulamada sorunlara yol açan finansal kiralama sözleşmelerinin 4 yıl boyunca feshedilememesine ilişkin hüküm kaldırılmaktadır.
- Uluslararası standartlara uygun bir finansal kiralama tanımı getirilmektedir.

KANUN TASARISI İLE ÖNGÖRÜLEN YENİLİKLER

- Uygulamadaki talepleri karşılamak amacıyla bilgisayar yazılımların çoğaltılmış nüshalarının finansal kiralama işlemine konu edilmesine imkan verilmektedir.
- Finansal kiralama şirketlerinin finansal kiralama dışında kalan "faaliyet kiralaması" faaliyetlerinin bu Kanuna tabi olmayaacağı açıkça düzenlenmektedir.

KANUN TASARISI İLE ÖNGÖRÜLEN YENİLİKLER

- Kiralayandan yazılı izin alınması kaydıyla, kiracı tarafından kiracılık sıfatının ve sözleşmeden doğan hak ve yükümlülüklerin devri mümkün kılınmaktadır.
- Finansal kiralamaya konu malın sadece üçüncü kişilerden değil, bizzat kiracıdan da temin edilebilmesine imkan getirilerek uluslararası uygulamada yaygın bir finansman yöntemi olan sat-geri kiralama işleminin yapılabilmesine imkan tanınmaktadır.

KANUN TASARISI İLE ÖNGÖRÜLEN YENİLİKLER

- Finansal kiralama sözleşmesinin feshinin sonuçları yeniden düzenlenmektedir.
- Yurt dışından ülkemize yapılacak finansal kiralama işlemleri ile özel sicile tescili gerekmeyen ve hali hazırda noterliklerce tescil edilen finansal kiralama konusu malların tescilinin Finansal Kiralama Şirketleri Birliğinde oluşturulacak sicile yapılması öngörülmektedir.
- Mevzuata aykırı uygulamaların engellenmesini teminen günün şartlarına uygun idari ve adli cezalar öngörülmektedir.

BAŞKAN: PROF. DR. ŞAHİN AKKAYA

Teşekkür ederiz Ali Rıza KERİMOĞLU, bir anlamda BDDK adına panelle katılan Sayın Ali Rıza KERİMOĞLU öncelikle bu kanun tasarısının finansal kiralama sektörünü disipline edeceğini ve dolayısıyla sektörün işlerini en iyi şekilde yardımcı olacağını ifade ettiler. Tabiatıyla kanun tasarısı meclise gönderildikten sonra tasarı taslağı, tasarı haline geliyor tabiatıyla. Tabi tasarı komisyonda görüşülürken her türlü değişiklikler yapılabilir. Hatta meclis genel kurulunda da önergelerle değişiklikler yapılabilir. Umut ediyoruz ki bu kanun tasarısıyla ilgili olarak ortaya konan sakıncalar bu aşamalarda giderilir ve sektörün şartlarını en iyi şekilde giderebilecek bir kanun karşımıza çıkar diye düşünüyoruz. Teşekkürler Sayın Ali Rıza KERİMOĞLU'na tekrar. Şimdi yine sağıma dönüyor ve TİAD Başkanı Sayın Hayrettin KAĞNICI'ya söz vermek istiyorum. Buyurun efendim.

Hayrettin KAĞNICI
T.İ.A.D. Başkanı

Öncelikle davetiniz için teşekkür ederim. Sektörle ilgili problemlerin çözümünde benden başka masada sektör temsilcilerinin de olması gerekirdi. Öncelikle makine ve takım tezgâhları konusunda kısaca bilgi vermek istiyorum. Başta otomotiv sanayisi olmak üzere, mobilya sanayisinde, gıda sanayisinde, uçak sanayisinde, beyaz eşya sanayisinde vb. üretilen her şey bir makine tarafından yapılır. Biz bu makinelere üretim makineleri diyoruz. Bu üretim makineleri olmazsa hiçbir üretim gerçekleştirilemez. Hayat durur. Bu üretim makinelerini yapan makinelere da takım tezgâhları diyoruz. Takım tezgâhları da yine kendisi gibi başka bir takım tezgâhı tarafından üretilir. Takım tezgâhları ve üretim makineleri hayatımızın vazgeçilmezi diyebiliriz.

Ülkelerin kalkınması için yapılan bütün çalışmalar sanayileşme adına yapılır ve ülkeler bütün planlarını kalkınma üzerine kurarlar. Bir ülkenin kalkınması için temel şart, o ülkenin sanayileşmesidir ve bu kalkınma hangi sanayi ve proje bazında olursa olsun. Sanayileşmeyi ise anlaşılır bir şekilde ifade etmek gerekirse ülkedeki üretim makineleri ve takım tezgâhları tüketiminin yüksek olmasına bağlıdır. Kısaca, ülkedeki takım tezgâhları ve üretim makinelerinin sayısı ne kadar fazla ise o ülkede sanayileşme de o oranda yüksek olur. Buna ülkede ki takım tezgâhları tüketim değerleri diyoruz. Bununla ilgili birkaç rakam vermek istiyorum; 2007 yılında Türkiye de; üretim 532 milyon USD, ihracat 430 Milyon USD ve ithalat ise 920 Milyon USD'dir. 2008 yılına baktığımızda ise üretim 583 milyon USD, ihracat 502 Milyon USD ve ithalat ise 1.035 Milyar USD'dir. Bu değerlere göre tüketim rakamları Türkiye de 2007 ve 2008 yılı tüketim değerleri 2007 yılında 1.02 Milyar USD, 2008 yılında ise 1.11 Milyar USD' dir. Diğer bazı ülkelerdeki tablo ise şöyledir;

Sıra	Ülke	2007 tüketim	2008 tüketim	Değişim
1.	Çin	16,1Milyar USD	18 Milyar USD	%11
2.	Almanya	7,4 Milyar USD	9,9 Milyar USD	%33
3.	İtalya	7 Milyar USD	8,5 Milyar USD	%21
14.	Türkiye	1,02Milyar USD	1,11 Milyar USD	%9

2008 yılında, 18 Milyar USD ile Çin, 9,9 Milyar USD ile Almanya ve 8,5 Milyar USD ile İtalya tüketimde ilk üç sıradadırlar. Türkiye de ise takım tezgâhı tüketimi (ithalat + imalat - ihracat) 1,1 Milyar USD' dir. Bu rakamlar Türkiye'nin kalkınması ve gelişmesi için çok daha fazla makine yatırımlarına ihtiyacımız olduğunu açıkça göstermektedir. Bu durumda devlet, Türkiye'deki makine tüketimini arttırmak için her türlü imkânları kullanarak önlem alması gerekmektedir. Ancak biz 1 Ocak 2008 Salı günü kalktığımızda gördük ki leasinglerde KDV oranları %1 den 18 çıkmış. Önce inanmak istemedik ancak acı gerçeği anladık ki gerçekten leasingde uygulanan KDV oranları %1 den %18' e çıkmıştı. Bunun üzerine dernek yetkili organları, daha sonra sektör temsilcileri ile toplantılar yaptık. Böyle bir kararın nedenini ve manasını anlamaya çalıştık ancak bulamadık. Konuyla ilgili detaylı raporlar hazırlayarak Maliye Bakanlığı Gelirler Dairesi Müdürlüğüne, Sanayi Bakanlığına ve Sanayi Bakanlığına bağlı müdürlüklerle konuyla ilgili toplantılar yaptık ve raporlar sunduk. Doğrusunu isterseniz herkes bize hak verdi. KOBİ'lerin desteklenmesi ve her türlü kolaylıkların gösterilmesi konusunda hem fikir olduk. Umutlanmıştık. Herkes sırtımızı sıvazladı. Ama değişen bir şey olmadı. Hala sırtımızda izleri var. Kalkınmanın şeklini merak etmekteyiz. Bugün bakıyoruz ki bir ülkenin kalkınmasında sanayiye teşvik etmezseniz nasıl kalkınacağız. Büyük ölçekli firmalar kendi finansal problemlerini bir şekilde hallediyor ya da uluslararası yurtdışı firmalarla çözebilme ihtimalleri var. Ancak KOBİ'lerin bu imkânları yok ve tek müracaat edebilecekleri kaynak ise leasing sistemi. Buradan 3-4 yıl vade ile alacakları makinelerle ülkeye katkıları olacak. Rahmetli Vehbi Koç ticaret hayatına girdiğinde holdingleri mi vardı. Bakkal dükkânıyla başladı. Rahmetli Sakıp Sabancının Babası Rahmetli Ömer Sabancı da bu şekilde yetişmiştir.

2008 yılının ilk çeyreğine bakıldığında kriz etkisini göstermemiştir. Makine satışlarının istatistikî olarak düştüğünü ve KOBİ'lerdeki yatırımların azaldığını görüyoruz. Bu da tabii ki kalkınmaya negatif etkisi olan çok büyük bir parametre. KOBİ'lerde, özellikle takım tezgâhı ve üretim makinelerinin yatırımı % 70 oranında leasing ile gerçekleşmektedir. Bu oran bu dönemde yarı yarıya azalmıştır. Bütün bunlardan da apaçık görülüyor ki KOBİ'ler yatırımlarını ciddi şekilde yapamamışlar ve azaltmışlar. Buradan da çıkan mana, makine tüketimi bu dönemde azalmıştır, buda kalkınmanın ve sanayileşmeye negatif olarak yansımaktır. KOBİ'ler kırılgandır, alıngandır ve fidan gibidir. Bu fidanları besleyelim büyüsünler ki meyvelerini de ona göre versin.

Sanayileşme kalkınmanın temel ana taşı olduğuna göre, bu konudaki yatırımların en açık anlaşılır şekilde desteklenmesi gerekir. Daima söylediğimiz ve savunduğumuz gibi takım tezgâhlarında ve üretim makinelerinde KDV oranları % 1 e indirilmeli, KKDF kaldırılmalıdır. Özellikle bu boyuttaki

KOBİ'lere de kolay anlaşılır ve erişilebilir krediler tesis edilmelidir. Dünyadaki bütün gelişmiş ülkelerin kalkınma modeline baktığımızda benzer örneklerle rastlıyoruz.

Değerli arkadaşlar buradaki toplantının ve söylediklerimin anlaşılır olduğunu düşünüyorum ve inanıyorum ki KDV oranlarının tekrar, gerek leasinglerde gerek normal şartlarda % 1 e indirilmelidir. Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

BAŞKAN: PROF. DR. ŞAHİN AKKAYA

Teşekkürler Sayın Hayrettin KAĞNICI. Sayın Hayrettin KAĞNICI benim biraz önce söylediğim gibi KOBİ'lerin kalkınma açısından ne derece önemli olduğunu vurguladılar. Gerçekten, burada çok fazla vakit almak istemiyorum ama şunu da vurgulamak lazım çeşitli araştırmaların sonucu da yani dünya çapında, Türkiye için yapılan çalışmalardan bahsetmiyorum. Dünya çapında yapılan çalışmalarda, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin kalkınma açısından ne denli önemli olduğunu bulan çalışmalar, bu sonuca ulaşan çalışmalar vardır. Bunun tabi çeşitli nedenleri vardır. Bir kere küçük ve orta büyüklükteki işletmeler büyümek istemektedirler, bu önemli bir motivasyondur tabiiyle.

İkinci olarak da küçük ve orta büyüklükteki işletmeler çok daha esnektir büyük işletmelere göre buda önemli bir avantajdır diye düşünüyoruz. Hal böyle olunca hakikaten küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin, çeşitli yöntemlerle desteklenmesi, önemli olmakta Sayın KAĞNICI da bunu vurgulamış ve özellikle KDV oranının yine eskiden olduğu gibi %1 olarak uygulanması talebini dile getirmiştir. Kendisine teşekkür ediyoruz. Son olarak sözü sayın hocam Prof. Dr. Cumhur ÖZAKMAN beye vermek istiyorum. Sayın hocam Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanıdır. Buyurun hocam.

Prof. Dr. H. Cumhur ÖZAKMAN
Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı

“FİNANSAL KİRALAMA, FAKTORİNG VE FİNANSMAN KANUNU TASARISI” İLE FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNE GETİRİLEN DÜZENLEMELER HAKKINDA GÖRÜŞLERİM

Yukarıda anılan Tasarı'da incelemeye konu edilen düzenlemeler, finansal kiralama işlemlerinin maddi hukuka ilişkin hükümleri ile sınırlı tutulmuş, 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu'na nazaran getirilmesi amaçlanan farklılıklar üzerinde durulmuştur. Bunun gibi, Kanunkoyucunun, şirketlerin kuruluşuna, faaliyetlerine, denetimlerine, birleşme, devir, bölünme, tasfiyelerine, yönetim tarzı ve yöneticilerine, şirket birliklerine, benzeri düzenlemelere ait hükümler Kanunkoyucunun izlediği strateji ve amaçla bağlantılı bulunmaktadır.

Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu Tasarısı'nın 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu'na paralellik arz eden hükümlerinin de zamanımız elverdiği ölçüde tartışma ve incelemeye konu edilebileceği kuşkusuzdur.

1. **Madde 3/c:** Tasarı'nın 3. maddesinin (ç) bendi hükmünde, bir işlemin finansal kiralama işlemi sayılabilmesi için üç zorunlu unsur getirilmiştir. Bunlardan birincisi, kiralayan ile kiracı arasında, Tasarı'nın 18. ve devamı maddeleri hükmünde yer alan şartlarla bir finansal kiralama sözleşmesinin akdedilmiş olması, ikincisi, finansal kiralama sözleşmesinin kiralayan tarafını, katılım bankaları, kalkınma ve yatırım bankaları ya da Tasarı'daki şartlara uygun kurularak faaliyette bulunan finansal kiralama şirketlerinden herhangi birinin oluşturmasıdır (md.3/1-d). Üçüncü ve sözleşmenin finansal kiralama sözleşmesi olarak nitelendirilmesine yol açan unsur ise, Tasarı hükmünde öngörülen alternatiflerden herhangi birinin sözleşmenin kapsamında bulunması, taraflarca kararlaştırılmış olmasıdır.

Bu alternatif seçenekler,

- a- Kira süresi sonunda malın mülkiyetinin kiracıya ait olacağı-
nın sözleşmede önceden kararlaştırılmış olması,

- b- Kiralama süresinin sonunda kiracıya, malı rayiç bedelinin altında düşük bir bedelle satın alma hakkının tanınmış olması,
- c- Kiralama süresinin, malın ekonomik ömrünün yüzde seksebinden daha büyük bir bölümü kapsaması,
- d- Kiralama süresince yapılacağı kararlaştırılan kira bedellerinin toplamının, malın rayiç bedelinin yüzde doksandan daha büyük bir değeri oluşturması

şeklinde sıralanmıştır.

Bu tanımın doğal sonucu olarak da Tasarı'da finansal kiralama sözleşmelerinin süresi ile ilgili bir hükme yer verilmemiştir.

Finansal kiralama şirketlerine, bu unsurları taşımayan kiralama yapabilmeleri imkanı tanınmış olmakla beraber, Tasarı'nın (3/c) maddesi kapsamı dışında yapılacak kiralamalar, "faaliyet kiralaması" olarak nitelendirilmiş, bunlar hakkında Tasarı ile getirilmesi amaçlanan düzenlemelerin uygulama alanı bulamayacağı belirtilmiştir (md.2/3). Hal böyle olunca, taşınır mallarla ilgili faaliyet kiralamalarının Borçlar Kanunu hükümlerine tabi olacağı kuşkusuzdur.

2. Madde 8/(2): Yurt dışında kurulu şirketlerin Türkiye'de finansal kiralama faaliyetinde bulunabilmeleri için en azından "şube" açmaları zorunluluğunun getirilmesi, Tasarı ile izlenen amacın ve denetimin sağlanabilmesi açısından yararlı görülmektedir.

"Temsilcilik" kavramı Tasarı'nın (3/i) hükmünde; "Şirketin bağımlı bir parçasını oluşturan, herhangi bir finansal kiralama, faktoring veya finansman işlemi yapmamak kaydıyla müşteriler ile şirket merkezi arasında irtibatı sağlayan ve şirketin sunduğu hizmetlerin tanıtımı faaliyetlerinde bulunan birim" şeklinde tanımlanmıştır. Hal böyle olunca, sadece irtibat ve tanıtım faaliyetlerinde bulunabilen temsilcilikler, yurt içinde yaptıkları pazarlama faaliyetleri sonunda buldukları müşterilerle yurtdışındaki yabancı bir şirket sözleşme akdedecek, bu sözleşme ve yabancı şirketlerin faaliyetlerinin denetiminde büyük zorluklarla karşılaşacaktır. Yabancı şirketlerin Türk Hukukuna tabi olmamaları, akdedecekleri sözleşmeler ile getirecekleri yetki şartları ve uyumsuzlukların halli için öngörülecek usul, finansal kiralama faaliyetlerine getirilmek istenen sınırlamaların aşılmasına neden olabilecek, haksız rekabet ortamını da davet edebilecektir. Tasarı'nın kanunlaşmasını takiben çıkartılacak ilgili yönetmelik ya da yönetmeliklerde bu hususların düzenleneceği belirtilmekte ise de, çıkabilecek sorunların yönetmelik hükümleriyle aşılamayacağı kanaatini taşımaktayım. Tasarı'da,

yabancı şirketler için şube açılması zorunluluğunun getirilmesi ile tüm bu sorunların temelden çözümü mümkün olacaktır.

3. Madde 18/(1):

a) Tasarının bu maddesinde, 3226 sayılı Kanunun (4). Maddesi hük­münden farklı olarak “belli bir süre feshedilmemek şartı”ibaresi yer al­mamakta, ayrıca kiracıdan satın alınarak, mülkiyeti finansal kiralama şirketlerine nakledilen bir malın aynı kiracıya finansal kiralama yolu ile kiralanabileceği açıkça belirtilmektedir. Kanaatimce, gerek 3226 sayılı Kanunda yer alan ve Tasarıda da yer verilen “başka surette temin ettiği veya daha önce mülkiyetine geçirmiş bulunduğu bir malı” ibaresi esasen kiracıdan edinilen malın, aynı kiracıya finansal kiralama yoluyla kiralanmasına imkan vermekte ise de, bu hususun açık­ça vurgulanması, uygulamada tartışmalara mahal bırakmaması bakımından yararlıdır.

b) Tasarı'nın anılan düzenlemesine, “belli bir süre feshedilmeksizin” ibaresinin alınmamış olması bazı tereddütlerin ortadan kalkmasına hizmet edecek nitelik taşımaktadır. Tarafların aralarında anlaşarak fi­nansal kiralama sözleşmesini sona erdirmeleri esasen her zaman mümkün bulunmakla birlikte fesih, teknik anlamda taraflardan birinin sözleşmeyi ileriye yönelik tek taraflı sona erdirmesidir. Tasarı'nın 25, 30, 31 ve 32.maddeleri hükümlerinde taraflardan birinin sözleşmeyi hangi sebeplerle sona erdirebilecekleri, fesih edebilecekleri açıkça, sınırlı olarak belirlenmiştir. Dolayısı ile bu sınırlı olarak sayılan sebeplerin dışında sözleşmenin taraflarından birinin herhangi bir nedenle fesihine imkan tanınmamakta, özellikle Tasarı'nın 31.maddesinin (2). fıkrası ihtiyacı karşılayacak esnekliği içermektedir.

4. (a) Madde 19/(1): Tasarı'nın 19.maddesinin birinci fıkrası, taşınır ve taşınmaz malların yanı sıra, bilgisayar yazılımlarının çoğaltılmış nüshalarının da finansal kiralama sözleşmelerinin konusunu teşkil edebilmesine imkan tanımakta, uygulamada duyulan ihtiyacı bir ölçüde karşılamayı amaçlamaktadır.

b) Madde 19/(2): Anılan hükümde; bütünleyici parça ve eklenti nite­liğine bakılmaksızın, asli niteliğini koruyan her malın, bir finansal ki­ralama sözleşmesinin konusunu bağımsız olarak teşkil edebilmesine imkan tanınmaktadır. Bu hüküm bir bakıma, finansal kiralama işlemlerine özgü olarak bütünleyici parçaların eşyanın mülkiyetine bağla­nacağı kuralının istisnasını teşkil etmekte, böylelikle asıl eşyanın ma­liki, kiracı ya da bir üçüncü şahıs olsa da, bütünleyici parçanın mülki­yetinin finansal kiralama şirketine ait olabilmesini sağlamakta, gerek­tiğinde bütünleyici parçanın asıl eşyadan sökülüp alınması imkanını

getirmektedir. Daha çok sıkı maddi bağlantı dışında yerel adete veya ekonomik bütünlüğe göre bütünleyici parça sayılan eşyada uygulanma imkanı bulabilecek bu hüküm çerçevesinde (örneğin, kamyonu monte edilen beton pompasının, binanın asansörünün, kamyon ya da binadan) , ayrı bir mülkiyet konusu olabilmesine işaretlerle, bunların da finansal kiralama sözleşmelerine konu edilebilmesine imkan tanımaktadır. Asli niteliğini koruyan mal kavramı hem örf hem de ekonomik bütünlüğü sebebi ile bütünleyici parça niteliğini taşıyan mallar için geçerli olduğu kadar, asıl eşya ile maddi bağlantısı sebebiyle mütemmim cüz, ayrılmaz parça niteliği arzeden, fakat buna rağmen bağımsız maddi varlığını koruyan eşya için de geçerli olabilecektir. Bu çerçevede, birleşik eşyanın parçaları ya da parçanın sökülmesi halinde vasıflarını, ekonomik niteliğini kaybedecek eşyalar asıl eşyadan ayrı olarak finansal kiralama sözleşmelerinin konusunu teşkil edemeyecektir (Otomobilin, iş makinasının, torna tezgahının parçaları, arazi üzerindeki yapı vb.).

Bir malın eklentisi üzerinde asıl eşyadan ayrı bir mülkiyet hakkı bulunabileceğinden, bu eklenti için bir finansal kiralama sözleşmesinin akdi esasen mümkündür.

5. Madde 20/(1): Anılan madde hükmü, kira bedellerinin henüz mal kiracıya teslim edilmeden önce, sözleşmenin akdinden itibaren tahsiline imkan vermekte, yerleşmiş uygulamanın aksine önemli bir ihtiyacı karşılamakta, parası peşin ödenmiş, ancak belli bir süre sonra teslim alınabilecek mallarda kira bedellerinin önceden tahsili sebebiyle, faiz, maliyet yükünü azaltmakta dolayısı ile kiracıyı da koruyucu özellik arz etmektedir. Bu hale bir sınırlama getirilmiş, malın, sözleşmenin akdinden itibaren en geç iki yıl içinde teslimi öngörülmüştür. Ancak malın kiracı tarafından beğenilmesi, seçilmesi esas olduğundan, özellikle imali uzun süren ekipmanlarda kiracının talebi ile bazı değişikliklerin yapılması, sözleşmenin de kiracı tarafından satıcı, imalatçı ile akdedilmesi halinde, iki yıllık emredici sürenin enderde olsa problem teşkil edebileceği kanaatindeyim.

6. a) Madde 22/(1): Tasarının bu hükmünde, finansal kiralama sözleşmesinin noterde resen düzenleme şeklinde yapılmasına dair emredici kural kaldırılmış, sözleşmelerin geçerlilik şekli adi yazılı şekle bağlanmıştır. Tarafların aralarında anlaşarak imza tasdikli ya da noterde resen düzenleme şeklinde sözleşme akdetmeleri de mümkündür, geçerlidir. Daha çok taşınır mallar ile ilgili uygulama bulacak bu hükmün, taşınmazlar ve siciline tescil için belli bir şekil aranan mallarda uygulanması mümkün görülmemektedir. Tapu siciline yapılacak kayıtlarla ilgili düzenlemeler, taşınmazlar bakımından yazılı şekil ile ye-

tinilmesine imkan bırakmayacaktır. Bu bend hükmünde mevcut “tescil ve şerh” ibaresinin herhalde “tescil veya şerh” şeklinde anlaşılması yerinde olacaktır.

b) Madde 22/(2-3): Özel bir sicile kayıtlı olmayan mallar ve bu mallarla ilgili sözleşmelerin Finansal Kiralama Şirketleri Birliği'nde tutulacak bir sicile kaydı öngörülmüş, özel sicile tabi mallarda tescil veya şerh dışında keyfiyetin yine Finansal Kiralama Şirketleri Birliği'ne bildirilmesi şart kılınmış, malın hukuki durumunun, mülkiyet hakkı ve kısıtlamanın suretle aleniyete kavuşması amaçlanmıştır. Finansal kiralama sözleşmesinin devri, kiracının değişikliği halinde de yapılan kayıtların değiştirilmesi öngörülmüştür (md.26/1). Bu kayıtlar, şerh ya da tesciller kanaatimce finansal kiralama sözleşmesinin geçerlilik şartı olmayıp üçüncü kişilerin iyiniyetle aynı hak iktisabını engelleme amacına hizmet edecektir. Üçüncü fıkranın son cümlesi ve (5). fıkrası hükmü bu amacı ve kayıtların fonksiyonunu açıkça ifade etmektedir.

c) Madde 22/(6-7): Kiracının, Türk Ticaret Kanunu'nun 823.maddesi hükmü uygulanmasında (Türk Bayrağı çekme hakkı ve mülkiyeti) geminin maliki sayılacağını ve hava araçları yönünden, 2920 sayılı Sivil Havacılık Kanunu'nun 49.maddesi hükmünün uygulanmasında, hava aracının maliki sayılacağı hükümlerini getirmekte, bu konudaki ihtiyaçların, karşılaşılan hukuki problemlerin giderilmesi amaçlanmaktadır.

7. a) Madde 24/(4-5): Finansal kiralama konusu malın sigorta ettirilmesi yükümlülüğünün taraflardan hangisine ait olacağının sözleşme ile kararlaştırılmasına açıkça imkan tanınmış, mala kiralama süresi içinde hasıl olacak hasarın veya ziyanın, sigorta tazminatını aşan kısmının yine kiracı tarafından karşılanması yolundaki düzenlemeye yer verilmiş ancak bu aşan zararın kiracıdan finansal kiralama bedelleri yolu ile değil, derhal tahsiline imkan tanınmıştır.

b) Madde 24 (6): Kiracının seçimi ve talebi üzerine üçüncü kişilerden sağlanan malların kiracı tarafından teslim alınması ihtimalinde, malın ayıplarından kiralayana sorumlu tutulamayacağı hükmü getirilmiştir. Tasarının bu hükmünde açık ya da gizli ayıplardan hangisinin kasdo- lunduğu anlaşılmamaktadır. Sorumluluğunun teslim alınmaya bağlanarak, teslim alana ait alacağının belirtilmesi, sorumluluğun açık ayıplara inhisar ettirildiği kanaatini uyandırmaktadır. Oysa, kiracı tarafından seçilip, talebi üzerine satın alınan veya kiracının talebi doğrultusunda imal olunan malların kiralayana tarafından teslim alınması halinde dahi malın açık ve özellikle malın kullanımı, işletmeye alın-

ması sırasında ortaya çıkabilecek gizli ayıplarından kiralayanın sorumlu tutulmaması gerektiği kanaatini taşımaktayım. Kiracıdan satın alınıp tekrar kiracıya finansal kiralama yolu ile kiralanan mallarda da kiralayanın ayıptan bir sorumluluğu olmayacağı yolundaki düzenleme ise yerindedir.

8. Madde 25: 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu'nun 16.maddesine paralel bir düzenleme getiren, Tasarının 25.maddesi hükmünde, finansal kiralama sözleşmesinde kiralayanın yükümlülüklerinin ihlali sayılan; "kiralayanın malın imalatçısı veya satıcısı ile zamanında sözleşme yapmaması veya gerekli ödemeyi zamanında yerine getirmemesi" halleri aynen muhafaza edilmekte, malın diğer sebeplerle kiracıya teslim edilmemesindeki sorumluluk, kiralayanın kusur ve ihmali haline inhisar ettirilmiştir. Söz konusu değişikliğin, Borçlar Kanunu'nda sözleşmeye aykırılık halinde borçlunun kusurlu olduğu, ancak kusursuzluğunu ispatla sorumluluktan kurtulabileceği yolundaki kusur karinesinin, ispat yükünün yer değiştirmesine neden teşkil eden bir sonuca ulaştırıp ulaştıramayacağı fevkalade şüphelidir. 3226 sayılı Kanunun 16.maddesi hükmüne, Tasarının 25.maddesi ile getirilen bu ilavenin ispat yükünün yer değiştirmesine neden olmayacağı düşünüldüğü takdirde, kusursuzluğunun ispatı yine finansal kiralama şirketine ait olacaktır. Böyle bir halde finansal kiralama şirketinin kusursuzluğunu ispat edebilmesi için, satıcı ile yapılabilecek alım-satım sözleşmenin içeriği, akdi ve hükümleri ile ilgili olarak kiracının talimatlarının almasının sorumluluktan kurtulabilmesi için yararlı olacağı kanaatini taşımaktayım.

Anılan ilave ile ispat yükünün yer değiştirmedeği kabul edilecek olursa gerçekleştirilmek istenen değişikliğin, Borçlar Kanunu'nun genel hükümleri ve Borçlar Kanunu'nun 106. maddesine yapılan atıf sebebiyle bir farklılık yaratmayacağını düşünmekteyim. Çünkü iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde, borçlu temerrüdü nedeniyle alacaklıya sözleşmeyi fesih ve olumsuz zararını tazmin ettirme hakkını veren Borçlar Kanunu'nun 106.maddesi hükmüne bağlı olarak borçluya, kusursuzluğunu ispatla tazminat ödeme yükümlülüğünden kurtulabileceğine ilişkin Borçlar Kanunu'nun 108.maddesinin 2.fıkrası hükmü esasen kendiliğinden uygulama alanı bulunacaktır.

Hal böyle olunca Tasarının 25. maddesi ile getirilen farklılık, yapılan atıf nedeniyle sonucu etkilemeyecek, yanlış uygulamalara, kusursuz sorumluluğa meydan verilmemesi açısından açıklayıcı anlama sahip olacaktır.

9. Madde 30/(1-2): Kiracının iflası, ölümü veya fiil ehliyetini kaybetmesi

halleri finansal kiralama sözleşmesinin kendiliğinden sona ermesine yol açan sebepler arasına alınmıştır. Kiracının tasfiye sürecine girmesi, kiracının tasfiyeye girmedeği ancak finansal kiralama konusu malın tahsis edildiği işletmenin tasfiyesi hallerinde, kiracının talebi üzerine sözleşmenin fesh edilebileceği öngörülmüş, sözleşmede bu konularda aksine anlaşmalara imkan tanınmıştır. Sözleşmede aksine hüküm bulunmayan, aksi taraflarca kararlaştırılmamış bu hallerde, kiracının talebi üzerine kiralayana fesih yetkisi verilmesi uygulamada sakıncalara yol açabilecektir. Bu hallerde taraflardan her birine fesih hakkının tanınması yerinde olacaktır. Kaldı ki; borç ilişkisine bağlı fesih hakkı, tek taraflı, kullanılmakla hukuki ilişkiyi sona erdiren bozucu yenilik doğuran bir hak olduğundan, taleple gerçekleştirilemez. Taslak'ta yer alan "fesih edilebilir" ibaresi, fesih yetkisinin kiralayana ait olduğu yolunda ise, bunu kiracının talebi şartına bağlı tutmak sakıncaları davet edebilecektir. Kaldı ki, kiracının tasfiye süresine girmesi ya da malın tahsis edildiği işletmeyi tasfiyesi, kiralayan bakımından 31.maddesinin (2) fıkrası kapsamında, "sözleşmenin devam ettirilmemesinin beklenmeyeceği durumlar"dan sayılabilecektir.

10.a) Madde 31/(1): Kiracının bir yıl, bir yıllık kira dönemi içinde kararlaştırılan kira bedellerini zamanında ödememesi nedeniyle ihtara muhatap olması halı, sözleşmenin kiralayan tarafından feshine yol açabilecek sebepler arasında sayılmıştır.

b) Madde 31/(3): Finansal kiralama sözleşmesinin tarafları arasında bir ihtilaf çıkması halinde ve finansal kiralama konusu malın Mahkeme tarafından kiralayana ya da bir üçüncü kişiye ihtiyati tedbir kararı çerçevesinde teslim edilmesi durumunda finansal kiralama şirketlerinin, kiralayanın o mal üzerindeki tasarrufu, malın rayiç değeri kadar teminat yatırılması şartına bağlanmıştır. Tüm sözleşme ilişkilerinde olduğu gibi ihtilafın sonucunda kiracı lehine karar çıkması halinde kiracı, bu teminatı aşan zararını kiralayandan talep edebilecektir.

Madde metni incelendiğinde hükümde yer alan "tasarruf" ibaresinin teknik anlamda tasarruf işlemlerine ilişkin olmadığı anlaşılmaktadır. Malın mülkiyet hakkının devrinin yanı sıra tedbir konusu malın bir başka şahsa kiralabilmesi için de söz konusu teminatın yatırılmasının aranacağı kanaatindeyim. Üçüncü kişiye tedbiren bırakılan malın Mahkeme kararıyla kiralayana teslimi ancak bu suretle mümkün olabilecektir.

11.a) Madde 33/(1): Tasarının bu maddesinde, finansal kiralama sözleşmesinin feshine bağlanan sonuçlar kiralayan ve kiracı tarafından ayrı ayrı ele alınmıştır. Finansal Kiralama Sözleşmesinin, kiralayan ta-

rafından feshi ve Tasarının 30.maddesinin (2)bendi hükümleri çerçevesinde (kiracının tasfiye süresine girmesi, malın tahsis edildiği işletmenin tasfiyesi halinde kiracının talebiyle finansal kiralama sözleşmesinin) feshi halinde malın derhal iadesinin yanı sıra, malın, sözleşmenin fesih tarihindeki değeri ile vadesi gelmemiş finansal kiralama bedelleri ve kiralayanın bu bedelleri aşan zararı karşılaştırılacağı, malın değerinin bu tutardan düşük olması halinde aradaki farkın kiracı tarafından tazmin edileceği hükmü getirilmiştir. Ancak kiralama sözleşmesi konusu iade edilen malın değerinin, vadesi gelmemiş kiralama bedelleri ve kiralayanın bu bedelleri aşan zararlarının toplamının, malın değerinden yüksek olması ihtimalinde aradaki fark kiracıya ödenecektir.

Tüm bu düzenlemeye rağmen, malın değeri ve varlığı iddia olunan zarar tutarı konusunda taraflar arasında belli bir yargılama süresini gerektirecek ihtilafların çıkması ihtimali son derece yüksektir.

b) Madde 33/(3-4): Tasarının anılan düzenlemelerinde, kiracının finansal kiralama sözleşmesinden doğan borçlarının ipotek tesisi yolu ile teminat altına alındığı hallerde, bu ipoteklerin paraya çevrilmesinde 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 150/1 maddesinin uygulanacağı, kiracının finansal kiralama sözleşmelerinden doğan para borçlarını ödememesi ihtimalinde kiralayan tarafından noter aracılığı ile gönderilen fesih ihtarnameleri hakkında, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 68/B maddesi hükümlerinin uygulanacağı hükümleri yer almaktadır.

Saygılarımla,

BAŞKAN: PROF. DR. ŞAHİN AKKAYA

Teşekkür ederim Sayın hocam. Sayın Prof. Dr. Cumhur ÖZAKMAN hocamız bir hukukçu ve akademiysen gözüyle finansal kiralama kanun tasarısını değerlendirdiler. Değerlendikleri için çok teşekkür ediyorum. Tabi biz başlangıçta her konuşmacımıza 15'er dakika süre tanıyalım demiştik. Bu süreye tüm konuşmacılarımız gerçekten çok iyi riayet ettiler. Şimdi bilmiyorum tabiatıyla diğer konuşmacıları dinledikten sonra daha önce konuşmalarını yapan konuşmacılarımızın belki eklemek istedikleri şeyler olabilir. Tabi kısa olmak koşuluyla bu şekilde söz almak isteyen varsa, ben söz vermek isterim. Belki BDDK bir şeyler söylemek isteyebilir hocanın konuşmasından sonra.

SORU-CEVAP

ALİ RIZA KERİMOĞLU

Hocamın söylediklerini not aldım. Bunlar değerlendirilebilir şeyler, çünkü takdir ederseniz ki aslında finansal kiralama sözleşmeleri gerçekten borçlar hukuku, ticaret hukuku çok kompleksli geliyor. Bazı hükümleri gerçekten koymaya çekiniyoruz. Yani ilerisinde neler olacak, ne tip değişikliklere sebep verebilecek, tespit etmesi gerçekten güç. O yüzden dikkat edilirse mevcut finansal kiralama kanununun birçok hükümleri aslında korunuyor. Bu yönde de bir eğilim var yani aslında o bazı şeylerin değiştirilmesi, mesela borçlar hukukunda değişikliğe ihtiyaçlar var bazı şeylerde. Ticaret kanunu değişecek önümüzde, onunla ilişkili bazı değişikliklere ihtiyaç var. Mesela, finansal kiralama sözleşmesi gerçekten de vergisel boyutuyla diğer genel hükümler dediğimiz ticaret kanunu borçlar kanunu yönüyle çok derinlemesine incelenmesi gereken bir şey. Dolayısıyla hocamın söylediklerini ben not aldım. Tabi temel hatalarda olabilir mesela tescil, beşer yazım hataları olabilir. Bunlar tabi çıkarılabilir şeyler. Bazı şeylerin netleştirilmesi, dediğim gibi yine söz konusu olabilir. Bunlar doğru ölçütler getirildiği sürece, yani orada anlatıldığı sürece bunların olabilmesi muhtemeldir. Bu noktada eğer muğlâk kalan tarafların objektif kriterler çerçevesinde netleştirilebiliyorsa bu kanunda değişikliklere tabi dediğim gibi. Bu ölçütler benimsenirse bu ölçütlerin bu kanuna girmesinde, tarafların hak ve hükümlülüklerini netleştirdiği sürece bunlarda bir sakınca yok.

BAŞKAN: PROF. DR. ŞAHİN AKKAYA

Teşekkürler Sayın KERİMOĞLU, başka söz almak isteyen var mı efendim. Buyurun.

BİR KATILIMCI

Tabi bu kanunla, çağdaş bir finansal uygulamalar getiriliyor, yeni müesseseler getiriliyor. Ama finansal kiralama tarafını düzenliyor. Ayrıca bunların birde vergi kanunlarıyla bağlantısının kurulması lazım eğer kurulmazsa, Er-sun beyinde söylediği gibi birçok problemle karşılaşacağız. KDV problemi tamam, o ayrı bir olay ama kanunun daha iyi işlemesi daha sorunsuz işle-

mesi için ayrıca bu hususun şimdiden çalışılmaya başlanması gerektiğini düşünüyoruz. Teşekkür ederim.

İBRAHİM HALİL ÇİFTÇİ

Efendim sektör olarak Mehmet beyin şahsında maliye bakanlığımız bürokratlarından istirhamlarımız var. Sağolsunlar müteşekkirimiz. Söyleme imkânı olmadı başta Sayın Müsteşar olmak üzere maliye bakanlığı bürokratlarımızdan ne vakit olursa olsun kısa zamanda bize dönüldüğünü sorunlarımızı dinleyecek boyutta geniş zaman ayırdıklarını biliyoruz, şahit olduk ve bizimle ilgili konuların büyük ölçüde siyasi karar olduğunu da biliyoruz. Dolayısıyla değerli bürokratları bizim sorunlarımızı siyasi otoriteye anlatmakta destek ve yardımcı olmalarını diliyoruz. Diğer taraftan Hayrettin Bey görüşünü çok net bir şekilde ortaya koydu. Bizde hep sektörün ve piyasanın içerisindeyiz, reel sektör temsilcilerinin tamamının görüşü eski uygulamaya dönüşmesi. Dolayısıyla bizde reel sektörle beraber yani "beline kazmayı yiyenler" diyoruz ki eski uygulamaya dönüşsün. Bu tabi sürekli olmayabilir. Ama bir geçiş dönemi olabilir. Şartlarda son derece uygun, devletimizin ekonomiyi canlandırma yönünde. Muhtelif paketler açıkladığını çeşitli tedbirler getirmeye gayret gösterdiğini biliyoruz. O fasıldan bizimle ilgili sorunlarında çözülebileceğini düşünüyoruz. Temenni ediyoruz. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN: PROF. DR. ŞAHİN AKKAYA

Teşekkürler. Dinleyicilerimizin soruları ve katkıları olabilir diye ben salona, dinleyicilerimize dönmek istiyorum. Soruları isminizi ve soyadınızı söyleyerek sorarsanız ve kime soracağınızı da belirtirseniz çok memnun oluruz. Buyurun efendim.

OSMAN ARSLAN TUNÇELLİ

Efendim adım Osman Arslan TUNÇELLİ, ben TOSYÖV mütevelli heyeti üyesiyim. Aynı zamanda Türkiye Bilişim derneğinin denetim kurulu başkanıyım. Sizleri baştan aşağı dinledim. İki tane önemli olaya el koymak istiyorum. Bir tanesi, yanlış yönde gidiyorsunuz.

1.Maliye bakanlığından özellikle leasing sektörüyle ilgili bir şey çıkarmak için verdiğiniz mücadeleden büyük bir netice alacağınıza inanmıyorum. Çünkü orası gelir elde etmek isteyen bir yer size o gelirden bir şey kaydırmayı düşünmez. Müracaat edeceğiniz makam bana göre yanlış sizin müracaat edeceğiniz makam, sizin sektörünüzle ilgili olan yerdir. Neresidir o, odalar birliği başkanlığı Rıfat HİSARCIKLIOĞLU ve TOSYÖV başkanı Hilmi DEVELİ bu ikisini evvela önünüze alacaksınız. Çünkü bu ikisini önünüze aldığınız zaman siz arkanıza 1 milyon 800 KOBİ'yi alıyorsunuz demektir. Hâlbuki siz ferden savaşıyorsunuz. KOBİ'lerle beraber götürmeniz lazım bu işi. Bir kere burada taktik hatası var. Özür dilerim lütfen Maliye ile ilgili olan

ilişkilerinizi devam etmenize karışmak istemiyorum. O sizin teknik sorunlarıdır. Ama eğer siz %1'e inmek istiyorsanız KDV'de maliye bakanlığı yolundan değil KOBİ'leri ayağa kaldırarak isteyin. O zaman gelir bu iş.

2.Hocamızın temas ettiği çok güzel bir konu var. Özellikle bilişim sektöründe beni ilgilendiren bir konu. Yazılım sektöründe 2 türlü ayıp var malumunuz. Bunlardan biri görünür, bir tanesi de gizli ayıp. Genellikle görünür ayıbı bulamazsınız orası makine değil teknik bir özellikleri yok. Koyduktan sonra hatta başından değil çok sonra ortaya çıkar. Dolayısıyla yazılım sektörü ile alakalı olan işlerde eğer sonuçta bunun sorumlusu leasing sektörü dersenez ki öyle anlıyorum. Çünkü bütün leasing sektörü, baştan aşağı çoğu yazılım sektörü bilgisinden uzak olan insanlardır. Dolayısıyla bir açmaza almış oluyorsunuz. Makinede hiç olmazsa gelen tip, standart, numara, kod vs. belki bir aranan özelliği yakalamak mümkündür, ayıplı olup olmadığı geldiği zaman kırık mıydı? Sağlam mıydı? Gözetim firmasına verirsiniz o teknik sorunlara bakar sağlamıydı diye. Nispeten onun biraz ayıbını önleme imkânınız var. Yazılımda pek yok çok iyi bilmeniz lazım hani kodlarla hangi sitemle yazdığını ve ne şekilde yazıp da bu işin baştan değil daha sonra gizli ayıbın ortaya çıkacağını. Ayıbı da leasing sektörünün üstlenmesi bana göre abesle-iştigal etmiş olur. Bu konuyu özellikle önünüze koyun. Bunu baştan önünüze koymanız lazım. Çünkü tamamıyla gizli ayıp içersindedir. Teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN: PROF. DR. ŞAHİN AKKAYA

Sizin zannediyorum sorunuz yok eleştiriniz vardı.

BİR KATILIMCI

Şimdi ben orda gizli ayıp açık ayıp, kanun bunda gizlimi açık mı olduğunu söylemiyor. Ama teslim alan bundan haberdar, ne diyor kanun; eğer kiracı teslim alırsa, ayıplardan sorumlu değildir. Ama leasing şirketi teslim alırsa ayıplardan sorumludur. Bu teslim almaya bağlı inceleme hukukta açık ayıplar içindir. Dolayısıyla gizli ayıp probleminin bu hareket noktasından hareketle devam edeceği kanaatindeyim. Yoksa kanunda şöyle deniyor böyle deniyor diye bir açıklık yok. Ayıplardan diyor. Ama bunu teslim bağladığınız anda bunun sonucu nedir? Bakıp ta doğru dürüst alsaydın. Gizli ayıplardan sorumluluk o zaman kime ait olacaktır sorusu çıkıyor. Bu benim ancak kişisel kanaatim tabi kanunun gerekçesine bir şey bulamadım. Ama belki bir açıklığa kavuşturulabilir diye düşünüyorum.

BAŞKAN: PROF. DR. ŞAHİN AKKAYA

Teşekkür ederim sayın hocam. Başka soruya da katkıda bulunmak isteyen. Buyurun efendim.

FATMA DİKİCİ

İsmim Fatma DİKİCİ, benim sorum aslında biraz ileriye dönük olacak. Sorunlardan bahsediyoruz. Buda karşımıza çıkması muhtemel bir sorun gibi diye düşündüm ben. Sanıyorum sorum Mehmet beye olacak. Ersun beyinde katkısı olabilir. Teşvik uygulamalarıyla ilgili bugünlerde herkesin gündeminde zaten bir şekilde genel çerçevesi çizildi. Herkes konumunu ya da yerini nerede yer alacağını bilmek istiyor. Şimdi eski uygulamada teşvikten finansal kiralama şirketleri yararlanıyordu. Bu şekilde bir madde mevcut tasarıda da var hala. Yani kiracıya sağlanacak teşviklerden finansal kiralama şirketleri yararlanacaktır şeklinde. Şimdi KDV ve diğer teşvik unsurlarında bu uygulanabilir ama eskiden yatırım indirimi vardı şimdi indirimli kurumlar vergisi yeni teşvik unsuru olarak önümüzde bunun uygulanabilirliği biraz zora giriyor gibi itibarıyla çünkü indirimli kurumlar vergisi yapanın o yatırım sonrasında elde edeceği kazançlara bir teşvik getiriyor. Şimdi burada bir karmaşa çıkacak. Çünkü finansal kiralama şirketi yatırımı yapan firma değil ama mülkiyeti elinde bulunduran ve harcamayı yapan firma olacak. Yatırım yapan kiracıda sanıyorum şuan ki taslak kanundaki teşvik maddesi sebebiyle de çünkü orası da finansal kiralama şirketinin yararlanacağını belirtiyor. Öyle bir çıkmaz olabilecek gibi onu bir hatırlatmak istedim. Teşekkürler.

BAŞKAN: PROF. DR. ŞAHİN AKKAYA

Teşekkürler. Sayın ATUĞ galiba soru size.

MEHMET ATUĞ

Yani tabi sorun gözüküyor gibi. Kanunda çözüm üretilmesi karmaşa olacağı benziyor.

FATMA DİKİCİ

Bahsettik zaten şuan açıklanan sistemle ilgili söylem KOBİ'ler üzerine onların gelişmesine ve yeni yatırımlar yapmasına dönük bir çalışma hedefleniyor. Leasing sektörü olarak bizde orayı hedef alıyoruz. Bir taraf bir şeyden vazgeçecek gibi duruyor. Onu bir ele almak lazım diye düşünüyorum. Teşekkürler.

BAŞKAN: PROF. DR. ŞAHİN AKKAYA

Sayın BAYRAKTAROĞLU sizin yorumunuz olabilir mi?

ERSUN BAYRAKTAROĞLU

Yok aslında tabi bir uygulamanın nasıl olacağı görülecek ama bu bana hep şeyi çağırıştırıyor. Hep aynı noktaya geliyorum. Kanun yapmak çok kolay bir şey değil, önlem getirmek kolay bir şey değil. Konunun bir tomar yönünü düşünmek lazım, bir tarafı açık kalıyor. Uygulamada çözümler buluna-

biliyor bunlara ama kanun yapılma sürecinde çok ciddi bir koordinasyonun olması konunun bütün paydaşlarla çok iyi bir şekilde tartışılması gerektiğine inanıyorum. Yinede bütün sorunların çözülmesi mümkün değil ama görüyoruz ki bu paylaşım bile ben hazırladım sen kontrol et meclise sevk et şeklinde oluyor. Bunun başka bir çözümünün olması lazım ve buda koordinasyondan başka bir şey değil gibi görünüyor.

BAŞKAN: PROF. DR. ŞAHİN AKKAYA

Başka soru var mı efendim. Buyurun.

AV. MURAT GÜVEN

İş leasing adına burada bulunuyorum. Ben fiilen finansal kiralama sektörünün diyelim yasal uygulaması çerçevesinde 18 senedir bu işin içindeyim. 18 yıllık uygulama süreci içinde bu 3226 sayılı yasa bir kaynak oldu. Fakat bununda bir takım eksiklikler içerdiği tartışmasız. Sayın hocamda buna değindi. Benim gördüğüm bir eksiklik olayı sadece tarafı değil birde adalet bakanlığı ve yargısal makamlarında bu işte rol almaları olumlu bir şekilde rol almaları yönünde. Şunu belirtmek istiyorum. Şimdi bu finansal kiralama sözleşmesine konu olunan malın kiracı şirketin iflası halinde veya kiracı şirket diyelim veya kiracı gerçek bir şahıs da olabilir. İcra takibine uğramaları halinde burada 19. madde 3226 sayılı yasada söz konusuydu. Burada deniyordu ki 19. maddede kiracının iflası halinde iflas memuru icra ve iflas kanunu 221. maddesinin 1.fıkrası hükmüne göre; büro teşkilinden önce finansal kiralama konusu malların terfike karar verir. İflas memurunun bu kararına 7 gün içinde itiraz edilebilir. Benim bu 18 senelik uygulama döneminde gördüğüm kadarıyla iflas müdürleri kesinlikle böyle bir karar vermekten kaçınıyorlar. Bir sorumluluk almak istemiyorlar açıkçası. Ne oluyor o zaman, birinci alacaklar toplantısı düzenleniyor. İcra iflas kanunu prosedürü çerçevesinde. Orada bir İflas idaresi işliyor. İflas idaresi mahkeme tarafından onanıyor ve iflas idaresi ancak bu malların iflas masası dışında kalıp kalmayacağına karar veriyor. Şimdi bu madde aynı şekilde yeni yasada da konmuş. Yani kelimesi kelimesine bakıyorum aynı yasada muhafaza ediliyor. Bence burada yanlış da ısrar etmenin bir faydası yok. Fiilen bu madde 3226 sayılı yasada getirilen bu madde iflas müdürleri tarafından maalesef uygulanmıyor. İkinci olay, iflas olayında daha öte kiracıların icra takibine uğraması olayı. Burada da eski yasada veya halen yürürlükte bulunan yasada kiracı aleyhine icra ve takip yapılması halinde icra memuru finansal kiralama konusu malların takibin dışında tutulmasına karar verir. İcra memurunun kararına karşı 7 gün içinde itiraz edebilir hükmü var. Bu maddede aynı şekilde yeni yasada da muhafaza edilmiş şekilde. Şimdi benim bu yıllar boyu uygulama çerçevesinde kesinlikle icra memurlarının bu malın takibi dışında tutulmasına olumlu bir karar vermediği şeklinde. Ret kararı veriyorlar. Buyu-

run diyorlar siz mercide sorununuzu çözün diyor. O zaman siz icra tetkik mercine dava açmak zorunda kalıyorsunuz. Bu malın finansal kiralama şirketine ait olduğunu ispatlamak durumundasınız ve genelde de artık mahkemeler bu konuda bir bilirkişi tayin ediyorlar ve bilirkişi mal eğer tabi ortada bulunuyorsa diyelim kaçırılmamışsa yeddi emin tarafından inceleme yapılıyor ve o rapor doğrultusunda mahkeme olumlu veya olumsuz bir karar veriyor. Burada dikkat edilecek konu maddede 3. bent olayı bu itirazlar tetkik mercince en geç 1 ay içinde karara bağlanır-diyor. Açıkça söylüyorum benim 18 yıllık uygulama çerçevesi içinde bir iki istisna hariç hiçbir icra tetkik mercinin 1 ay içinde bu konuda karar verdiğini görmedim. Çünkü zaten bir dava açtığınız zaman mahkeme bir duruşma açıyor ve bu duruşmaya en az 2 ay sonraya gün veriyor. Şimdi bir dava açarsak diyelim ki finansal kiralama şirketinin bir malı hacz edildi. Mutlaka adi tahlilden sonraya verilecektir. Dolayısıyla bu maddenin düzenlenirken ve tekrar ele alınırken olay sadece BDDK'nın değil aslında bence adalet bakanlığının burada icra memurlarına ve iflas memurlarına bir çalışma yapması gerekiyor. Şimdi benim başımdan geçen bir olay oldu. Bizim kiracı beni arıyor, şirketimizi arıyor. İcra memurunu şikâyet ettik. Finansal kiralama sözleşmesini göstermemize rağmen mallarımız hacz edildi. Görevi kötüye kullanmaktan dolayı suç duyurusunda bulunduk. Savcılık takipsizlik davası verdi. Dolayısıyla bence uygulanması çok zor olan bir madde söz konusu teşekkür ederim sabrınız için.

BAŞKAN: PROF. DR. ŞAHİN AKKAYA

Katkınız için çok teşekkür ederiz. Sayın hocam bu konuda bir şey söylemek ister miydiniz?

PROF. DR. CUMHUR ÖZAKMAN

Daha çok işleyişle ilgili problemler var. Biz burada işleyişle ilgili problemlerin bir ölçüde kalıbında da halledilmesi çabasını gösteriyorsak, yani adresler farklı zaten arkadaşımızda bunu söyledi. Biz bunları olduğu gibi uygulayamıyoruz ama buraya da bir ışık tutun şeklinde anladığım kadarıyla. Ama tabi kanun koyucunun görevi de bu mudur değil midir? Oldukça şüpheli.

BAŞKAN: PROF. DR. ŞAHİN AKKAYA

Bu o zaman belki İktisadi Araştırmalar Vakfı'mızın bir başka konulu semineri de olabilir diye düşünüyorum. Soru yok zannediyorum efendim. Bir soru daha alabiliriz. Buyurun efendim.

HAKAN GÜLELÇE

Finansal Kiralama derneği. Başta Sayın Mustafa UYSAL'ın söylediği bir açıklaması içinde bir bölüm vardı, bunun altını çizmek istiyorum. Katma değer vergisinde eğer yansıtma mümkün olmuyorsa, mekanizma iyi çalışmı-

yorsa burada bir arıza vardır demektir dedi. Şimdi bunu altını çizelim ve Mehmet ATUĞ beye dönüp soralım. Eğer bu sorunsu niçin siyasilere yöneliyoruz bu konuyu. Bu eğer teknik sorunsu bunun maliye tarafından siyasilere bir öneri olarak götürülmesi gerekir. Bunun peşinden bizim koşmamız gerekmez. Bilmiyorum yanılıyor muyum? Diğer Sayın Veysi SEVİĞ'in konuşmasında dikkatimize getirdiği nokta, başlamış olan işlemlerdeki katma değer vergisi değişiklikleri. Şimdi konuyu belki anlamak için zaten şuanda mevcut olan kanunda operasyonel kiralama yok. Ama mevcut olan kanun tasarı üzerinde ayrı ayrı düşünürsek, tasarımı dikkate alırsak o zaman belki operasyonel kiralamada bu olabilir. Fakat finansal kiralama bir bütündür. Her bir kirasını ayrı bir teslim olarak değerlendirmek, teknik olarak doğru değildir. Bu çünkü belli kanunda vergi usul kanununda ve yeni finansal kiralama kanununda belirtilmiş unsurları var. Bu unsurlara uyuyorsa bu finansal kiralamadır. Bu bir bütün olarak teslimdir. Bir bütün teslimin KDV oranlarının farklı farklı yapmak mümkün değil. Birde bunu yönetmemiz mümkün değil. Bunu belki biraz detay olacak ama söylemek zorundayız. KDV oranları gümrük tarife istatistik pozisyonu bazında belirlenmeye başladı. Fakat biz bir finansal kiralama sözleşmesi yapıyoruz ve bir tane ödeme planı var. Bu ödeme planının altında 5 çeşit mal var. Finansal kiralama şirketlerinin alt yapıları G tip bazında mal takip etmeye uygun değil. Bu uygulanabilir bir şeyde değil teknik olarak. Ayrıca vergilendirme açısından da doğru bir şey olmadığını düşünüyorum. Son olarak üçüncü konuda Bülent beyin bahsettiği, teşvik konusu mallar, teşvik konusu malları biz satın alırken istisnadan yararlanıyoruz her bir kira ayrı bir teslim sayıldığı için onlar malın tabi olduğu orana tabi oluyor. Yani yatırımcı finansal kiralamayla finanse etmeyi tercih ederse fiilen KDV istisnasında yararlanmamış oluyor. Bu üç konu diğer vergi konularımızın dışında tutulabilir. Bunlar teknik konular, arızalar diyeyim. Yani bunu meclise siyasilere havale etmeden hemen çözümlenebilir ve bunların çözümlenmesi hemen işlem hacmine de anında yansır. Birde tasarıyla ilgili bu 33.madde ile ilgili değer konusunu konuşuyoruz. Bizim değerle alakamız yok. Değeri tartışmakta istemiyoruz. Bizim içi değer satıldığında kasamıza giren paradır. Yani şu değer bu değer bizim konumuz değildir. Geri dönen mal satılırsa bu para eğer kiracının borcu varsa mahsup edilir. Takipler sırasında mal satılana kadar paramızı da tahsil etmişsek aldığımız parayı da iade ederiz. 33. maddeyle ilgili görüşümüz budur aslında. Teşekkür ederim.

BAŞKAN: PROF. DR. ŞAHİN AKKAYA

Teşekkürler. Sayın Mehmet ATUĞ.

MEHMET ATUĞ

Bizim KDV indirimimiz hem teknik hem siyasi. Teknik çalışmayı yapıp, si-

yasiler o çalışmayı kabul etmesi gerekir ki çözüme ulaşabilelim, yoksa teknik çalışma olarak bizim raflarımızda kalır. Bizim açımızdan problem yok. Bize gelen taleplerin hepsini değerlendirir gerekli çözüm yollarını biz sunarız.

BAŞKAN: PROF. DR. ŞAHİN AKKAYA

Teşekkürler. Bütün konuşmacılarımıza ve sabrınız için siz dinleyicilerimize çok teşekkür ediyorum ve finansal kiralama sektörünü, KOBİ'lerin ve ülkemizin tüm sorunlarının çözülmesi dilekleri ile panel oturumunu kapatıyor saygılar sunuyorum efendim.

İ.A.V. MÜDÜRÜ NAHİT ÖZEN

Bende başkan ve konuşmacılara çok teşekkür ediyorum. Bir iki dakikanızı daha alacağım çok özür dileyerekten. Katılamayan fakat başarı dileklerini telgrafla iletenleri okuyorum. Devlet Bakanı Selma Aliye KAVAK, Devlet Bakanı Cemal YILMAZ, Devlet Bakanı Faruk Nafiz ÖZAK, Çalışma Bakanı Sayın Ömer DİNÇER, Sayın Mehmet Akif HAMZAÇEBİ, Sayın Rıfat HİSARCIKLIOĞLU ve Sayın Kadir TOPBAŞ.

Efendim son bir plaket törenimizi yaptıktan sonra oturumu kapatıyoruz. Bu arada bu seminerin oluşumunda bu salonu bize tahsis etmek sureti ile katkıda bulunan Milli Reasürans yönetimine ve bu konuda bizlere yardımcı olan Halkla İlişkiler bölümüne huzurunuzda teşekkür ediyorum ve plaketleri takdim etmek üzere Sayın Bülent TAŞAR beyefendiyi kürsüye davet ediyorum.

